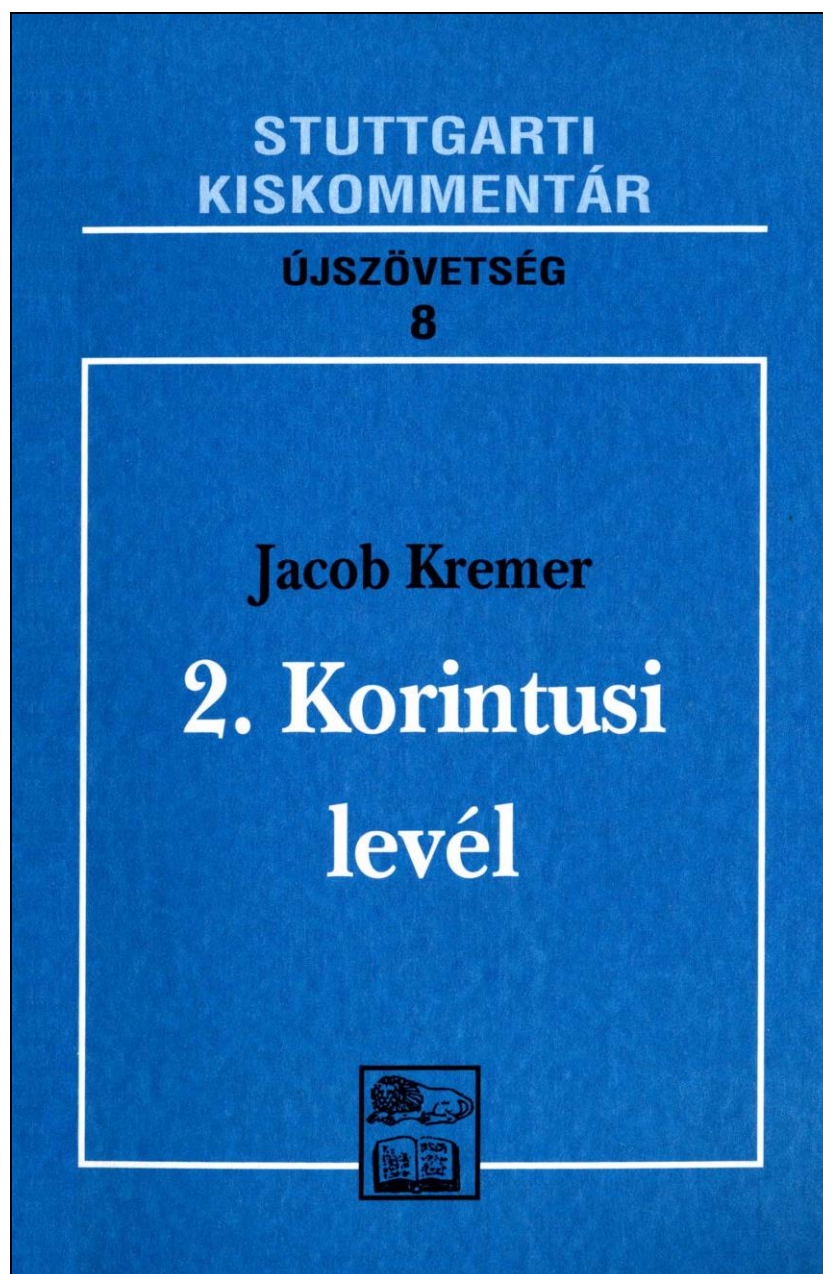

Jacob Kremer 2. Korintusi levél

Mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyar nyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Jacob Kremer
2. Korintusi levél

Az eredeti mű címe:
Kremer, Jacob:
2. Korintherbrief
(Stuttgarter Kleiner Kommentar:
Neues Testament; [N.F.], 8)

A magyar fordítást szerkeszti és kiadja:
Tarjányi Béla

Fordította:
Rajkai István

Egyházi jóváhagyással

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1998-ban jelent meg a Szent Jeromos Bibliatársulat kiadásában, az ISBN 963 85890 1 9 azonosítóval. Az elektronikus változat Tarjányi Béla professzor, a Társulat elnöke engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a szerző tulajdonában marad.

A könyv elektronikus változatában megtalálható a második korintusi levél szövege is a Szent Jeromos Bibliatársulat fordításában.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék	3
Előszó: Buzdítás a 2. Korintusi levél olvasására	5
Első rész: Bevezetés.....	7
1. A levél előtörténete	7
2. A levél fölépítése és egysége	8
3. Pál ellenfelei.....	9
Második rész: Írásmagyarázat	11
Címzés és bevezetés (1,1-11).....	11
Címzés és köszöntés (1,1-2)	11
Bevezetés (1,3-11).....	12
I. Pál igyekezete, hogy a közösséggel testvérileg kiengesztelődjék (1,12-7,16)	15
1. A gyanúsítások és szemrehányások visszautasítása (1,12-2,13).....	15
Az apostol őszinteségének és tisztességének bizonyítása (1,12-14)	15
Az útiterv megváltoztatásának valódi oka (1,15-2,4).....	16
Az apostol és a közösség között megromlott viszony tisztázása (2,5-11).....	17
Türelmetlen várakozás Títuszra és a hírekre (2,12-13)	18
2. Az apostoli hivatal magasztos voltának megvédése (2,14-7,4)	20
Hálaadás az apostoli szolgálatért (2,14-17)	20
A közösség, mint ajánlólevél (3,1-3).....	21
Küldetés az Újszövetség szolgálatára (3,4-6)	22
A Lelket közvetítő szolgálat méltósága (3,7-11)	23
Az újszövetségi szolgálat és élet nyitottsága, szabadsága (3,12-18).....	24
Az ajándékba kapott őszinteség igazolása az apostoli szolgálatban (4,1-6).....	25
Szenvedés- és életközösség Krisztussal (4,7-15)	27
A jelen mulandósága és a jövő dicsősége (4,16-18).....	28
A keresztény jövő reménye (5,1-10)	29
Jézus szeretete ösztönzés az apostol számára (5,11-19).....	32
A kiengesztelés szolgálatának gyakorlása (5,20-6,10)	34
Záró figyelmeztetés a korintusiak számára (6,11-7,4)	36
3. Az apostol öröme a közösséggel való kiengesztelődése felett (7,5-16)	39
II. A Jeruzsálem javára történő gyűjtés ajánlása (8,1-9,15)	41
1. Első fejezet a gyűjtésről (8,1-24)	41
A gyűjtés, mint »kegyelem« (8,1-10).....	41
Tanácsok a gyűjtés lebonyolításához (8,10-15)	43
A küldöttek ajánlása (8,16-24).....	44
2. Második fejezet a gyűjtésről (9,1-15).....	45
A címzettek adakozó kedve és a követek küldése (9,1-5)	45
Az örömteli adakozás áldása (9,6-15)	46
III. Pál apostol nagy védőbeszéde (10,1-13,10).....	48
1. Az ellenfelek vádjainak visszautasítása (10,1-18)	48
Nem »gyenge« és nem »test szerinti«, hanem »erős« (10,1-6).....	48
Ismét védelmezi apostoli méltóságát (10,7-11)	50
Az apostoli öntudat mércéje (10,12-18)	51
2. Utalás Pál egyenrangúságára (11,1-15)	53
Pál buzgósága, odaadó fáradozása (11,1-6).....	53

A fizetésről való lemondásának helyes megítélése (11,7-15).....	54
3. Öndicséret »balga beszéd« formájában (11,16-12,13)	57
Bevezetés (11,16-21).....	57
Az apostol öndicsérete: fáradozásai és szenvedései (11,22-33).....	58
Eksztatikus élményekre való hivatkozás (12,1-6).....	59
A tehetetlenség legyőzése az Úr szava által (12,7-10)	61
A »balga beszéd« befejezése (12,11-13)	64
4. Utasítások a harmadik látogatás előkészítéséhez (12,14-13,10).....	66
Önzetlenségének ismételt hangoztatása (12,14-18)	66
Az apostol gondoskodása a közösségről látogatására való tekintettel (12,19-21)	67
A harmadik látogatás ismételt bejelentése és előkészítése (13,1-10).....	68
Utóirat (13,11-13)	71
Harmadik rész: Függelék.....	73
Bibliaolvasás – Kérdések.....	73
Irodalom.....	73
A kötet Szerzőjéről.....	74
Második levél a korintusiaknak	75
1. fejezet.....	75
2. fejezet.....	76
3. fejezet.....	76
4. fejezet.....	77
5. fejezet.....	78
6. fejezet.....	79
7. fejezet.....	79
8. fejezet.....	80
9. fejezet.....	81
10. fejezet.....	82
11. fejezet.....	83
12. fejezet.....	84
13. fejezet.....	85

Előszó: Buzdítás a 2. Korintusi levél olvasására

Pál egyik levele sem árul el annyit az apostol életéről és tetteiről, különösen a keresztre feszített és föltámadott Jézussal kialakult kapcsolatáról, mint a 2. Korintusi levél. Ebben az írásban találhatjuk meg az apostol legmélyebb teológiai gondolatait az Újszövetségről és az apostoli hivatalról. Ezenkívül megjelennek itt azok a megoldások is, amelyeket a kereszténység első századaiban az egyházon belüli feszültségek orvoslására alkalmaztak. Ezek a témák sok tekintetben mai problémákat is érintenek: az egyházi rend körüli vitákat, az evangélium hirdetését, az Ószövetség jelentőségét, vagy a földi élet értékét – melyet gyakran sok fáradság és vesződés jellemez, mégis a föltámadás reménye éltet –, azután az egyházi szolgálattevők megélhetésének problémakörét és a gyűjtések kérdését is.

Amikor a levél bekerült a Szentírás kánonjába, »Isten Szava«-ként különös tekintélyt nyert a keresztények előtt. Nem azt ismerték el ezzel, mintha Isten közvetlenül Pálnak mondta volna tollba, amit az apostol leírt, hanem azt, hogy a Mindenség Ura, aki zsidókat és keresztényeket egyaránt meghív, személyesen szólt az emberhez. Az apostol írásmódja egyéni, mégis a levél éppúgy szólítja meg az olvasót, mint a Szentírás minden más irata. Itt is szem előtt kell tartanunk azt, amire az utóbbi időkben joggal figyelmeztetnek a szentírásmagyarázók: »Isten Szava« nem a szöveg betű szerinti értelmében keresendő, hanem abban, amit a szöveg az olvasóknak és a hallgatóknak közvetít az egyházban, és amit az egyház Isten üzeneteként fogad el.

A levél olvasása nem mindig könnyű – a legnehezebb páli levélnek tartják –, és ez sokakat visszatart az olvasásától. Egyes versek értelme meglehetősen homályos marad, mivel az apostol olyan körülményekre céloz, amelyeket csak felületesen vagy egyáltalán nem ismerünk. Hogy a levelet lehetőleg minél többen megérthessék, két lépéses magyarázat mellett döntöttünk: a bevezetésben a levél előtörténetéről, felépítéséről, egységéről és Pál ellenfeleiről lesz szó. Ezt követi a szövegmagyarázat, amely a szentírástudomány legújabb kutatásainak eredményeit használja föl. Igyekszünk megvilágítani a szóban forgó részek szövegen kívüli összefüggéseit, a korabeli kifejezéseket, hogy így a félreértések egy részét elkerülhessük. Mivel nem könnyű az apostolnak sokszor vitatkozó hévvel megfogalmazott szavait megérteni és mai fordításban egyértelműen visszaadni, a következő utat választottuk: egy rövid bevezetéssel megvilágítjuk a tárgyalt rész gondolatmenetét, ezután pedig elemezzük az egyes versek mondanivalóját.

A második, biblikus-teológiai lépésben megkíséreljük az ősi egyházi gyakorlatot követni: a mai helyzettől eltérő környezetben és helyzetben megfogalmazott és leírt egykori üzenetet korunkra, a ma élő emberek számára Isten szavaként mutatjuk be (vö. Róm 15,4; 2 Tim 3,16). Pál olyan közösségnek ír, ahol zavarkeltők vitatják apostoli tekintélyét, és így önigazolásra kényszerítik; korunk keresztény közösségei viszont elismerik az apostol tekintélyét, de az egyház változatos és máig ható történelmében más problémákkal küszködnek. A természet, a történelem és az emberi lélek modern értelmezése lényeges vonásokban különbözik a levél első olvasóinak értelmezési módjától. Ha azt akarjuk, hogy a Pál által leírtak ma is megszólítsanak bennünket, új olvasatra (relecture) van szükség, ami gyakran új értelmezést is jelent. Az izraeliták már az Ószövetségben is újraértelmezték az ígéreteket (vö. az Iz 14-ben szereplő végidei szabadító alakjának átértelmezése a Mik 5,2-ben); a száműzetésből való dicsőséges hazatérés ígértét (vö. Iz 40,10k; 41,17-20; 44,24-28) hasonlóképpen csak újraértelmezéssel tudták a zsidók vigasztaló szóként elfogadni, mivel a valóság az ígéreteknél sokkal szegényebbnek és egyszerűbbnek bizonyult. Ugyanígy vált lehetségessé az is, hogy az első keresztények a Júda törzséből származó uralkodóra (Ter 49,10) és a Dávid házából sarjadó királyra vonatkozó jóvendöléseket (2 Sám 7,12; 1 Krón 17,11) többé már ne politikai uralomra

vonatkoztatassák, hanem új, immár átvitt értelemben a názáreti Jézusra alkalmazzák (vö. Lk 1,32).

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt sem, hogy a Szentírás Isten Szavaként való olvasása – amely kommentárunk egyik igen fontos alappillére – egyeseknek idegenként hat. Kopernikusz és a felvilágosodás óta olyan világban élünk, ahol a legtöbb ember számára Isten nincs már olyan közel, mint a korábbi évszázadokban, amikor elődeink sokszor a mindennapos történéseket is Istenre vagy földöntúli hatalmakra vezették vissza. Ma szinte mindannyiunk előtt ismert a világegyetem tágassága, a természet belső törvényei és az emberiség ama hajlama is, hogy a szokatlan és rendkívüli erőket mítikus elbeszélésekben személyesíti meg. Hogyan számíthatunk ezek után arra, hogy a mindenség minden emberi fogalmat meghaladó ősoke emberi módon, emberi szavakkal fejezze ki magát? Tekintettel a Szentírás korhoz kötött nyelvezetére – már korábbi évszázadok nagy gondolkodói, így Szent Ágoston és Nicolaus Cusanus is hangsúlyozták: a mítikus elképzelésekkel ellentétben a Szentírásban önmagát kinyilatkoztató Isten minden emberi elképzelést és fogalmat fölülmúlt (*deus semper maior*); ezért a hívő is csak »kicsiszolt, és mindig újra tanuló tudatlanságban« (*docta ignorantia*) képes megragadni Őt, miközben az Istenről szóló beszéd minden határát szem előtt tartja. Lényeges feltétele ezért a Szentírás, mint Isten Szava olvasásának – és ez áll a 2. Korintusi levélre is –, hogy elismerjük saját tudásunk határait, és imádságos figyelemmel kísérjük mindazt, amit nekünk saját magáról kinyilatkoztat az ószövetségi ősatyák és próféták szava által, aztán Jézus Krisztuson keresztül, akinek szavait az apostolok és a hívők közössége adta tovább az egyházban. Az az Isten, aki bennünket a Biblián keresztül szólít meg, Pascal híres szavaival élve »nem a filzófusok Istene, hanem Ábrahám, Izsák és Jákob Istene, a mi Urunk, Jézus Krisztus Atyja«.

Kis kommentárunk nem elégítheti ki azt az igényt, hogy minden egyes kérdést tárgyaljon, amit a 2 Kor mai kutatása felvet. Vannak kérdések, amelyeket nyitva kell hagynunk és fenntartanunk további egzegetikai kutatásnak. Magyarázatunk célkitűzésének az felel meg leginkább, ha azokra a kérdésekre keressük a választ, amelyek a mai olvasót leginkább érdeklik. Végül is mind a szentírás-magyarázatnak, mind a biblikus-teológiai vizsgálatnak szolgáló szerepet kell játszania. Nem menthetik föl az olvasót az egyéni olvasás és figyelmes hallgatás alól (csak lehetőséget adhatnak arra, hogy utánanézzünk dolgoknak). A szentírásolvasás végén – hasonlóan a bibliaórákhoz – nem a kommentárból merített tudásnak kell állnia, hanem azt a képességet és bátorságot kell elsajátítanunk, hogy egy szentírási részt olvasva Istent tudjuk meghallani újra és újra.

Első rész: Bevezetés

1. A levél előtörténete

A 2. Korintusi levélben leírtak megértéséhez figyelembe kell vennünk a levél megírásának történelmi hátterét. Mindkét kánoni levél (1 Kor, 2 Kor), de az Apostolok cselekedeteinek (Csel 18,1-18) szabadabb megfogalmazása is azt igazolja, hogy Pál alapítja a korintusi keresztény közösséget, és ott hosszabb ideig működik is (a Csel 18 szerint kb. másfél évig, amikor Gallió, a filozófus Seneca testvére a prokonzul, Kr.u. 50-51 között). Korintust, az ősi kikötővárost »a két tenger találkozásánál« egy római sereg rombolja le Kr.e. 146-ban; 100 évvel később Juliusz Cézár alatt római települést hoznak itt létre, amely hamarosan igen előkelő nagyvárossá növi ki magát a maga kb. százezer lakosával. A lakosság igen tarka képet mutat: római veteránok, görög őslakosok, keleti országok benvándorlói (köztük számos rabszolga) és zsidók élnek itt együtt. A korántsem szegény emberekből álló keresztény közösség feltehetően nem volt nagy (kb. 100-200 fő), társadalmi rétegződésében viszont hűen követi a város szociális képét.

Az Újszövetség az apostol négy írását említi, amelyben Pál a fiatal korintusi egyházközségben fölmerült kérdésekre és vitákra válaszol. Sorrendjük megvilágíthatja a 2 Kor keletkezésének történetét.

(1) Az 1 Kor 5,9 szerint Pál a kánoni első korintusi levél előtt írt már egyet (A. levél), amit az ÚSZ nem őrzött meg számunkra. Az apokrif Pál Cselekedetei »3 Kor« címmel hivatkozik erre. Néhány kutató a 2 Kor 6,14-7,1 tartó részben véli ezt fölfedezni.

(2) A Kr.u. 54-55 körül Efezusból (vö. 1 Kor 16,19) írt 1 Kor (B. levél) feltételezi az apostol korábbi látogatását (alapítás) Korintusban (1 Kor 3,6; 4,15; vö. Csel 18,1-18). Pál ebben a levélben különböző vitás kérdésekben és problémákban foglal állást, amelyekről hírt kapott (vö. pl. 1,11; 5,1; 7,1); főlemeli a szavát azon körök ellen, amelyek a feszültség okozói és szítói, és hangot ad véleményének a visszás állapot és a keresztény szabadság üzenetének félreértelmezése miatt keletkezett vitában. Az apostol nyomatékosan hangsúlyozza a kereszt botrányát (1,18.23; 2,2), tekintélyével utasít, prancsokat ad (pl. 5,4k.13; 11,33k) és emlékeztet a halottak föltámadásának központi tanítására (15. fejezet). Ugyanakkor egy később esedékes hosszabb látogatást is előre bejelent (1 Kor 16,4-7).

(3) A 2 Kor 2,3k és a 7,8 tanúsága szerint Pál egy harmadik »könnyek között írt« levelet is küldött a közösségnek. Ebben arra hivatkozik, hogy az őt személyesen ért »igazságtalanság« miatt rövid látogatást kellett tennie Korintusban (2 Kor 2,5k; 7,12) (ami nem azonos az 1 Kor 16,4-7-ben megígért hosszabb otttartózkodással). Feltehetően a »Könnyek levelét« (C. levél) Pál Efezusból visszatérve írja, amelyben az egyházat a gonosztevő (aki nem azonos az 1 Kor 5,1k-ban említett vérfertőző testvérrel) észretérítésére és megbüntetésére szólítja föl. E levelet Titusszal küldi el a kikötővárosba, és visszatértét várja (vö. 2 Kor 2,13; 7,6). Több kutató feltételezi, hogy ez a levél a 2 Kor 10-13-ban maradt ránk.

(4) Keletkezési helyként a 2 Kor (D. levél) Macedóniát (Filippi?) feltételezi (az 1 Kor 16,5k-ban Pál azt tervezi, hogy Macedónián keresztül Korintusba utazik). Nem sokkal azelőtt Pál Ázsiában tartózkodik (talán éppen az efezusi üldözések miatt, vö. Csel 19,23), vagy Troáson keresztül Macedónia felé (hajótörés?) életveszélyes helyzetbe kerül (2 Kor 1,8-11). Macedóniában kapja az épp Korintusból visszatért Títustól (7,6k; a 2,13 szerint Troászban várja) a hírt, hogy a »Könnyek levele« kedvező fogadtatásra talált (7,11; vö. 2,5k). Ez okozza a változást hangvételében, és gondjai is némiképp mérséklődnek. Manapság igen sok kutató kétségbe vonja, hogy Pál Kr.u. 55-56-ban az egész 2 Kor levelet békülékeny, kiengesztelő

hangvételnél írná (l. alább). Az azonban biztos, hogy Pál végül is Macedóniából Korintusba utazik és ott (kb. 56/57) írja a Rómaikhoz írt levelét (vö. Róm 16,23; Csel 20,2k).

E részleteiben nem mindig világosan rekonstruálható előtörténet jól mutatja, hogy a 2 Kor (legalább is egyes részletei) az ősegyház missziós tevékenységének korántsem nyugodt és békés idejében fogalmazódik.

2. A levél fölépítése és egysége

A levél mai formájában az irodalmi felépítés viszonylag jól felismerhető, a legtöbb szövegkiadás és kommentár megegyezik ebben. A levél tagolása azonban az egyes magyarázóknál gyakran más, a különböző indokok alapján felosztott szövegegységek eltérő értelmezését mutatja. A megértés segítéseként olyan felosztást ajánlunk, amit a magyarázó részben indoklunk:

	1,1-11	címzés és bevezetés
I.	1,12-7,16	Pál igyekezete, hogy a közösséggel testvérileg kiengesztelődjék
	1,12-2,13	gyanúsítások és szemrehányások visszautalása
	2,14-7,4	az apostoli hivatal magasztos voltának megvédése
	7,5-16	öröm, amiért a közösséggel sikerült kiengesztelődnie
II.	8,1-9,15	A jeruzsálemi hívek javára szervezett gyűjtés ajánlása
	8,1-24	első gyűjtésfejezet
	9,1-15	második gyűjtésfejezet
III.	10,1-13,10	Pál apostol nagy apológiája
	10,1-18	az ellenfél vádjainak visszautasítása
	11,1-15	az apostol egyenrangúságának bizonyítása (az apostol első »dicsekvése«)
	11,16-12,13	az apostol »oktalan öndicsérete« (a dicsekvés második indoka)
	12,14-13,10	a harmadik látogatás előkészítése
	13,11-13	utóirat

Egészen kétszáz évvel ezelőttig a 2 Kor-t egységes iratnak tartották. A levél egyenetlenségeit a tollbamondás szüneteivel magyarázták, ezzel indokolták a hangvétel gyakori váltakozását. A legújabb kutatásoknál a szöveget összehasonlítják más iratokkal és így jobban fény derül kialakulásuk történetére (pl. az Ószövetség könyveivel). Eszerint a magyarázók ma inkább arra hajlanak: a 2 Kor egyenetlenségei azt igazolják, hogy a levél több töredék összeillesztésével jött létre (54-56 között Pál által a korintusi közösségnek írt különböző leveleiből), amit aztán az első század végén egy levéllé illesztettek össze.

Az újabb kutatások alapján készült felosztás magyarázatot ad számos feszültségre és egyenetlenségre, főként a 10-13. fejezetek sajátos helyzetére, így ezt a felosztást nem lehet figyelmen kívül hagyni. Mégis joggal vetődik fel a kérdés, miért és mikor szerkesztették össze a különböző levéltöredékeket, holott a 2 Kor legrégibb kéziratai, a legrégibb hivatkozások a levél egységét feltételezik. A 2 Kor teológiai mondanivalójában a levél egységének kérdése alárendelt szerepet játszik, így nincs szükség kis kommentárunkban kimerítő tárgyalására.

Hogy mégis valami képet alkothassunk magunknak e vitáról, tanácsos, hogy a két legkönnyebben érthető feltételezést röviden bemutassuk.

A 10-13 fejezetek zárt egységet alkotnak. Éles, támadó hangvételük miatt úgy tűnik, nem illeszkednek bele az első hét fejezet mondanójába, ahol is Pál apostol testvéri, kiengesztelő

hangon fogalmaz. Szinte magát kínálja a feltételezés: itt a már 2,4 és a 7,8 versekben említett »Könnyek levelével« van dolgunk, amit Pál közvetlenül »villámlátogatása« után Efezusból írhatott. Mindenesetre az apostol nem hivatkozik az incidensre e négy fejezetben, azért fejtegetése akár másik helyzet magyarázataként is értelmezhető.

A 8. és a 9. fejezetek a gyűjtésről szólnak, ugyanarról a témáról, mégis egymással összehasonlítva más és más szókinccsel, érvet használnak mondanivalójuk alátámasztására. Ezért vélik sokan úgy, hogy két, eredetileg különböző levelet találhatunk e fejezetekben, amelyeket csak később fűztek egybe jelenlegi formájukban. Eszerint a 8. fejezet ajánlólevél lenne Títusznak és a korintusi közösségnek (még az 1 Kor előtti keletkezéssel); míg a 9 fejezet sorait annak idején Pál az achaiai egyház közösségének fogalmazta volna. Több kutató – akik a 10-13. fejezetekben önálló levél(részt) látnak –, számol azzal a hipotézissel is, hogy a 8-9 fejezetek kezdettől fogva az első hét fejezet egészéhez tartoztak, és így együtt alkotják az ún. »engesztelő levelet«.

A 2,14-7,4 tartó szakasz önmagában az apostoli hivatal magasztosságát írja le, aminek sem a levél első részével, sem az azt követő gondolatokkal nincsen szoros kapcsolata. A 2,13 vers (Troász elhagyása, mivel Pál nem találkozhatott Titusszal, kevésbé illeszkedik a 2,14-es vershez (ahol hálát ad a misszió sikereiért); ugyanígy az apológiát záró 7,4 vers (a bizalom és az öröm kifejezése) és a 7,5 vers (nyugtalanság és félelem a macedóniai érkezéskor) között is nehéz kapcsolatot felismerni. Több szentírásmagyarázó számára elfogadhatóbbnak tűnik az alábbi felosztás: a 2,14-7,4 tartó versek nyugalmasabb helyzetet feltételeznek, ezért még a »villámlátogatás« előtt íródnak, hiányzik a Pál ellenfeleiről szóló hírek fenyegető hangvétele is. A 1,1-2,13 és a 7,5-16 részek viszont csak a korintusi közösséggel történt kiengesztelődés után keletkezhettek, amit Títusz közvetített. E feltételezés szerint a levél az alábbi sorrendben jön létre:

a »villámlátogatás« előtt:

az apostoli hivatal apológiája (2,14-7,4)

a »villámlátogatás« után:

'könnyek levele' (valószínűleg ez a 10-13. fejezet)

a kiengesztelődés szavai Títusz visszatérése után (1,1-2,13; 7,5-16);

előtte vagy utána:

a gyűjtést meghirdető levelek (8-9. fejezet)

A 6,14-7,1 tartó szakasz a szövegösszefüggés szerint (a 6,13 vershez a 7,2 vers illeszkedeik) utólagos betoldásnak látszik. Mind stílusában, mind tematikájában különbözik ez a rész Pál apostol többi kijelentésétől, ezzel szemben feltűnő rokonsága a zsidó intelmekkel, amelyeket a kumráni iratok is alátámasztanak. Sok kutató e verseket páli, de legalábbis Pál parancsára történt utólagos betoldásnak tartja. Mivel már a legrégibb kéziratok is hozzák, ennek igen korán meg kellett történnie.

3. Pál ellenfelei

Pál a 2 Kor-ban lényegében vitáival fejt ki nézeteit, amiket a fiatal keresztény közösség ellenfeleivel folytat. Föltehetően nem azonosak azokkal a bölcsesség és a lélek adományaitól felfuvalkodott testvérekkel, akiket az apostol az 1 Kor írásakor tart szembe előtt. Valószínű, hogy csak az apostol első látogatása után léptek föl, és okoztak sérelmet Pálnak (2 Kor 7,12; 2,5k). A kutatás három lehetőséget tart valószínűnek:

(1) *Júdaista bevándorlók* a jeruzsálemi közösségből, akikkel az apostolnak már a Galatákhoz írt levélben is vitatkoznia kellett. A feltételezés mellett szól az, hogy magukat zsidóknak tartják (11,22), hivatkoznak kapcsolatukra a többi apostollal (11,5; vö. 5,16) és az Ószövetség különös jelentőségét hangsúlyozzák (vö. 3,6-16). – Ellene szól viszont az a tény, hogy hiányzik az érvelés a 2. Korintusi levélben a Törvény érvényéről (másként, mint a Galatata és a Római levélben).

(2) *Gnosztikus prédikátorok*, ajánló levelekkel ellátva (3,1; 10,12k; 11,4.22), akik magukat »apostol«-nak, »Krisztus szolgái«-nak nevezik (11,5.23; 12,11), különleges látomásokra, kinyilatkoztatásokra (vö. 12,1) és csodákra (vö. 12,12) hivatkoznak. Tanításuk közel áll a későbbi gnoszticizmushoz, az egyszerű hittel egy magasabb, csak fõlszentelték által megszerezhető »ismeretet« állítanak szembe. Egyedül csak a tudás szerez teljes üdvösséget, ami az eredetre, a kárhozatra és a földi hatalmak fenyegetésére vonatkozik. A megváltást az ember önmaga meglelésében és az önmagához való visszatérésében keresi. – Ellenük szól az a tény, hogy sem az 1 Kor, sem a 2 Kor nem hoz közvetlen és egyértelmű utalást gnosztikus nézetek meglétére.

(3) *Hellenista zsidókeresztények*, akik vándor prédikátorként úton voltak Kis-Ázsiában és Görögországban. Személyes megjelenésükkel, retorikai készségükkel és csodajeleikkel, látomásaikra és közvetlen Krisztus-kapcsolatukra hivatkozva győztek meg sok keresztényt. Bennük szinte kitapinthatóan Krisztus hatalma tapasztalható meg, szemben Pál gyöngeségével. – Ellenük szól viszont az a tény, hogy a zsidókeresztény ellenségkép további bizonyítékai hiányoznak.

Mivel a levél adatai nem engedik meg, hogy az apostol ellenfeleit bármelyik csoporttal egyértelműen azonosítsuk, a mai olvasó arra van utalva, hogy az írásban világosan felismerhető vonásokra figyeljen: zsidó-keresztények voltak, akik ajánlólevéllel tűntek föl egy-egy közösségben. Pál tekintélyét kétségbe vonták, a közösség anyagi javaiból éltek. A pogánymisszióról alkotott elképzelésük eltért Pálétól. Ez az apostoli zsinat határozatainak egyoldalú értelmezésén és a különböző missziós területek elméletén (Gal 2,9) alapulhatott, Pál ezért nem azonosul velük (vö. 2 Kor 10,12-16). Az is lehetséges – mivel számuk nem lehetett jelentős (három, talán négy?) –, hogy Pál a vitában olyan ellenségképet alkot, mely visszatükrözi más ellenfelének vonásait is.

Második rész: Írásmagyarázat

Címzés és bevezetés (1,1-11) Pál a levél megírásakor kora általánosan használt formáját követi, ugyanúgy, ahogyan ma is egy levél írása közben a tanult és előre megadott modellt követjük (megszólítás, köszönet a kapott levélért, érdeklődés a foglalkozás iránt stb.). E szokásnak megfelelően a 2 Kor elején címzés és bevezetés áll.

Címzés és köszöntés (1,1-2)

A 2 Kor címzése a többi páli levélhez hasonlóan kisebb változtatásokkal ugyan, de korának elterjedt levélformáját használja. Röviden megnevezi a szerzőt, a címzettet és néhány szóban megfogalmazza jókívánságait.

1 vers: Pál már a bemutatkozással: »Isten akaratából Jézus Krisztus apostola« (vö. Gal 1,1; 1 Kor 1,1) hangsúlyozza tekintélyét, amelyben meghívása révén van része (vö. Gal 1,16), és amit ellenfelei igencsak kétségbe vontak. Mint apostol (küldött) »Krisztus« (a Messiás, itt talán már személynév), azaz a názáreti Jézus szolgálatában áll. Timóteus említése (Fil 1,1; Filem 1) a személyes levélnek hivatalos jelleget ad. A »testvér« megjelöléssel világosan elkülöníti őt saját apostoli hivatalától (vö. 1 Kor 12,28). Timóteus az 1,19 vers szerint Pál munkatársa Korintusban, és a címzettek jól ismerik (vö. 1 Kor 4,17; 16,10). Őt bízhatta meg az apostol a »villámlátogatás« (ld. bevezetés) előkészítésével, ezért mint szemtanú az apostol a rendelkezéseinek nagyobb nyomatékot szerez. Pál nagyra értékelte munkatársát, igazolja ezt (az 1 Tessz 3,2.6-on kívül) dicsérete Fil 2,19-21-ben. (Timóteus személyére adatok Csel 16,1-3, 1 Tim 1,2k.18k; 4,12-16; 2 Tim 1,3-8.13k; 3,10k; 4,5).

Az »Isten egyháza« kifejezést a keresztények az Ószövetségből (Kiv 19,5k) veszik át, és alkalmazzák magukra. Mint Izrael választott népe, különleges módon szeretnének Istenhez tartozni. Eredetileg – mint ahogyan itt is – helyi egyházat (pl. 1 Tessz 1,1; 1 Kor 1,2) vagy házi közösséget (Filem 2) jelöltek e szóval, később azonban már egészen nagy közösségeket is (talán már a Gal 1,13; 1 Kor 15,9; de különösen az Ef és a Kol). Az »egyház«, kb. 100-200 fő, Korintusban lakott, és a hellenista lakosság vegyes összetételét tükrözte (ld. 10. o.). Az apostol a korintusiakkal együtt »szent«-nek hívja azokat is, akik Achája tartományban élnek. (A »szent« eredetileg éppúgy a választott nép megtisztelő megszólítása volt, és az elkülönülteket, a választottakat értették rajta). A kérdést, hogy az e tartományban élők külön közösséget alkottak-e, ahol e levelet fölolvasták (vö. Kol 4,16), vagy csak egy-egy családot értett-e alatta az apostol, (akik a korintusi egyházhoz tartoztak), ma már nem tudjuk megválaszolni. A levél mindenesetre úgy említi őket, mint akik nem tartoznak szorosan a korintusi egyház közösségéhez.

2. vers: A megszólítással összekötött áldás (vö. 1 Kor 1,3; Róm 1,7) a liturgiából meríti formáját, az olvasóknak »kegyelmet« (Isten jóindulatát, kegyét) és »békét« (boldogságot, az élet teljességét) kíván. Mindezt Istentől kapják, akit Krisztusnak köszönhetően »Atyánk«-nak szólíthatunk (vö. Gal 4,6; Róm 8,15), és az »Úr«-tól (küriosz), a felmagasztaltatott Jézus Krisztustól. Jézus nevének említése az Úr kiegészítéssel már föltételezi, hogy élő személy, aki mint Isten, kegyelmet oszthat.

Az apostol meghívásának említése a levél elején a mai olvasó figyelmét arra irányítja, hogy ma olyan világban él, ahol a mindenség fogalmainkat meghaladó Úra egyes embereknek különös módon nyilatkozta ki magát, és így azok különleges szolgálatot is kaptak. Az

Ószövetség prófétáinak meghívásától Pál magát Jézus Krisztus említésével különíti el. Pál jól tudja, hogy Krisztus szolgálatában áll, erre hivatkozik azok előtt is, akik tekintélyét kétségbe vonják. Ez a bemutatkozás egyben arra is inti a mai olvasót, hogy a leírtakban ne csak az egyház kezdeti történetének érdekes történelmi adatait lássa, vagy az emberi történelem egyik legnagyobb alakjának érdekes, megszívlelendő gondolatainak tartsa, hanem végül is Istentől eredő szavaknak. A levél soraival Isten a mai egyházközségek tagjait, az összegyházat, és így minden keresztényt meg akar szólítani. Az az Isten, aki meghívta az apostolt, hogy Jézus művét továbbvigye, és közösségben legyen Timóteussal. Pál szavai éppúgy Isten üzenetét közvetítik számunkra, mint az Ószövetség vagy Jézus Krisztus szavai (vö. Zsid 1,1k), éppúgy mutatják az utat, amelyen haladva elérhetjük életünk célját.

Ahogy Korintus közössége, úgy a mai egyházközségek is »Isten egyháza«, a helyiek nem kevésbé, mint az összegyház. Izrael választott népének utóda és beteljesítője, legyen az akár városban vagy vidéken, különleges helyet foglal el a világban. Nem volt ez talán mindig ennyire egyértelmű a keresztény Nyugaton, napjaink pluralista társadalmában és az egyház diaszpóra helyzetében azonban egyre inkább. Ahogy Izrael népe a többi nép javára volt »Isten egyháza« (vö. Ter 12,3; Iz 2,3k; 49,6), úgy kapnak hasonló küldetést a mai keresztény egyházak a rohamosan növekvő lélekszámú emberiség körében (vö. Mt 5,13-16). Ez a rábízott feladat sürget minden egyházat, hogy magát mindig Isten Igéjéhez igazítsa és hű maradjon küldetéséhez.

Az áldás szavai Isten nevében éppúgy érvényesek mind az első, mind a mai hallgatókra. Isten ezáltal adja »kegyelmét« és »békéjét« nekünk bűnös embereknek, akik Jézus érdemén, mint megkeresztelték Öt Atyáknak nevezhetjük. Ezt az áldást a felmagasztaltatott Úr Jézus nevében kapjuk, akinek az egyház létét köszönhetjük. Nem vagyunk sem a kegyetlen, gonosz hatalomnak, sem a vak sorsnak kiszolgáltatottjai, mert átölel minket Isten jósága, szeretete és hatalma.

Bevezetés (1,3-11)

Pál többi leveléhez hasonlóan (a Gal kivételével) sorait hálaadással kezdi. Először mindenért köszönetet mond (3-7), majd visszatekint az utolsó hetek és hónapok eseményeire (8-11). Tömör, részben liturgikus nyelvezetében visszacsengenek levele alapgondolatai: szenvedése mások számára szerez vigasztalást, óvakodnia kell a helytelen önértékeléstől.

3. vers: Az »Áldott legyen az Isten« zsidó szófordulatot Pál az Isten közelebbi megnevezésével egészíti ki: »Urunk Jézus Krisztus Atyja« (vö. Ter 24,27). Jézus »Atyá«-nak (»Abba«) nevezi az Istent (Mk 14,36). Tőle származik e kedves megszólítás, amely minden emberi elképzelést fölülmúl (vö. Gal 4,4). Az apostol Istent sajátos héber nyelvi fordulattal »az irgalom Atyjá«-nak (minden irgalom apai és anyai ősökének – vö. Iz 54,8; Oz 11,8k) és »minden vigasztalás Istené«-nek nevezi (aki a szorongatott helyzetben lévő embert megvigasztalja, bátorítja és boldoggá teszi; vö. Iz 25,8).

4. vers: Az apostol saját szenvedéseiben tapasztalta meg Isten jelenlétét (8k; vö. 11,23-27; 1 Kor 4,11-13). Arról azonban nem ír, hogyan történt mindez. Számára az a fontos, hogy Istentől a segítséget nem személyére tekintettel, hanem a neki juttatott apostoli feladata miatt kapja. Azért, hogy az Istentől származó vigasztalással (nem hétköznapi értelemben) másokat tudjon bátorítani és erősíteni. A »minket« (azaz a »mi«) szóval az akkori írói szokást követve saját magát jelöli itt is, mint ahogy elég gyakran leveleiben. Mintha azt akarná mondani ezzel, hogy mindannak, ami vele kapcsolatos, jelentősége van minden apostol és talán minden keresztény számára.

5. vers: E szokatlan vigasztalásra az apostolt az teszi alkalmassá, hogy rendkívüli módon részesedett »Krisztus szenvedéseiben« is. A kereszttség és hivatása révén Jézus passiójába

kapcsolódott (vö. 4,10; Gal 2,19k; Fil 3,10; Róm 8,17). A szenvedésben megtalált közösség miatt Krisztus vigasztalásában is részesülhet, és ezt szeretné olvasóira kiárasztani.

6. vers: A már átélt szenvedést az apostol teljesen a mostani vigasztalás (bátorítás) és a korintusi közösség végidőbeli »üdvösségének« (megmenekülés a bűntől és haláltól, vö. 1 Kor 3,15; 5,5; 9,22; Róm 5,9) fényében látja. Ugyanezt tapasztalta meg saját vigasztalásakor: mindez azt szolgálja, hogy a korintusiak hasonló szenvedés elviselésére legyenek képesek, mint amit az apostol átélt.

7. vers: A neki adott vigasztalás miatt Pál szilárd reményét bizonygatja; tudja jól, ha a korintusiak részt vállalnak Krisztus szenvedésében, részesednek majd a húsvét örömeiben is. A címzettek nyugodtan reá hagyatkozhatnak.

8. vers: A »testvérek« megszólítással (a közösség nő tagjait is ideérti – vö. Fil 4,1k) Pál levelének bevezetőjében most már közvetlenül a korintusiakhoz fordul, akik közül nem mindenki érez az apostollal együtt (vö. Bevezetés), különösen a legutóbb átélt megpróbáltatásában. Nem egészen világos, mire gondol Pál: nehéz fogságra, bántalmazásra Efezusban, amely Ázsia provinciának fővárosa volt (vö. Csel 19,23-40), vagy halálvesztélyre (hajótörés, súlyos betegség) Troász felé az úton? Amit viszont egyértelműen elárul: a helyzet rendkívüli veszélyt jelentett, sőt még abban is kételkedett, hogy túl fogja élni.

9. vers: Pál e kiszolgáltatott helyzetében (»halálos ítélet«) pedagógiai célt fedez fel: »hogyan ne magunkban bízunk, hanem Istenben«, aki istenségét épp a halál fölötti hatalommal igazolja (vö. Róm 4,17). Megmenekülése megőrzi a hamis önértékeléstől (vö. 4,7; 1 Kor 1,31).

10. vers: Megmenekülése a »halál«-ból (szó szerint; a halálvesztély az akkori felfogás szerint éppúgy a halált jelentette; vö. 88. Zsolt) feljogosítja Pál apostolt annak remélésére, hogy a jövőben mindaddig elkerüli a ráleselkedő legnagyobb veszélyt is, amíg nem teljesíti küldetését. (A haláltól való végső megmenekülés gondolata, a halottak föltámadása itt is előkerül, bár inkább burkoltan.)

11. vers: Apostoli feladatának sikeres teljesítéséhez a korintusiak is hozzájárulhatnak imáikkal (vö. Róm 15,30k). Ez ad alkalmat arra, hogy megköszönje Istennek a sok-sok kegyelmet, amit munkájához ajándékba kapott. Végül mások majdani hálaadásával zárja le a levél bevezető, hálaadó részét.

A levél bevezetésében Isten mindannyiunkat meghív, hogy Őt, a mindenség ősökát ne csak mint tiszteletreméltó lényt csodáljuk, hanem merjük Őt úgy imádni, mint Jézus Krisztus Atyját, aki irgalommal közeledik a bűnös emberhez és megvigasztal minden szenvedőt. A valóságban nem szolgáltat ki minket részvétlenül korunk sokféle bajának, ártalmának, bár mi – Jóbtól kezdve egészen a modern írókig – gyakran érezzük így, és vetjük Isten szemére. Szavaival arra buzdít, hogy a róla alkotott »képünket«, elképzelésünket merjük fölülvizsgálni.

A Szentírás szerint Isten vigasztalásának megtapasztalása képessé tesz minket arra, hogy megerősíthessünk másokat is szenvedéseikben. E képességünket nem emberi erőfeszítés alakítja ki bennünk, hanem annak mértéke, mennyire részesedünk Jézus Krisztus sorsában, szenvedéseiben és az ezek által közvetített erőben. Ha így nézünk szenvedéseinkre és kegyelmi megvilágosodásainkra, akkor másokat is megvigasztalhatunk szorult helyzetükben, sőt bátorításunkkal elősegíthetjük üdvösségüket is.

Pál apostol a Biblia tanúsága szerint Ázsiában átélt szenvedésének különös jeletőséget tulajdonít. Bár a szenvedés értelmének kérdése továbbra is probléma marad, és nem válaszolhatjuk meg elhamarkodott, áhitatosnak tűnő szavakkal, mégis jó lenne elgondolkodnunk Pál apostol szavain. Vajon fáradozásaink, izzadságcseppeink a magunk erejébe vagy az Isten segítségébe vetett bizalmunkat erősítik? Innen nézve életünk látszólag tehetetlen állomásainak is megvan jellemünket formáló szerepük.

A gondolatsort záró felszólítás a kérő imára azt mondja ma számunkra: Isten az embert, mint munkatársát komolyan veszi (1 Kor 3,9). Mi magunk is hozzájárulhatunk, hogy minél több

ember mondjon köszönetet Isten kegyelmeiért, és így az Ő dicsősége minél nagyobb legyen (vö. 4,15).

I. Pál igyekezete, hogy a közösséggel testvérileg kiengesztelődjék (1,12-7,16)

A levél első részében Pál visszaüt azokra az öt Korintusban ért kritikákra, amelyek villámlátogatása utáni magatartását bírálták (1,12-2,13); védelmébe veszi apostoli hivatalát (2,14-7,4), majd kiengesztelődik a közösséggel (7,5-16). Pál többször szakítja félbe önéletrajzi adatokkal apostoli hivatalának bemutatását, jelezve azt, mennyire mélyen érintik őt a hivatala értelmét és gyakorlatát pellengérező bírálatok.

1. A gyanúsítások és szemrehányások visszautasítása (1,12-2,13)

Az apostol a közte és a korintusi közösség között fennálló ellentét magyarázatával kezdi sorait, bizonygatja tisztességét (1,12-14), majd azokra a vádakra tér át, amelyek utitervének megváltoztatása miatt érték (1,15-2,4). Igyekszik rendezni megromlott viszonyát a közösséggel (2,5-11) és röviden szól arról, hogy hiába várt Troászban a kikötővárosból jövő jó hírekre (2,12-13).

Az apostol őszinteségének és tisztességének bizonyítása (1,12-14)

Amikor Pál a bevezetőben tisztességével dicsekszik, ezt azért teszi, hogy szembehelyezkedjék ellenfeleinek öndicséretével, akik igazságtalanul gyanúsították meg őt, és megzavarták kapcsolatát híveivel. Bemutatja, hogy ő valójában a hívek büszkesége (hívei övele dicsekedhetnek), és övéi végül valóban az övéi lesznek.

12 vers: A »dicsekvés«-sel (szó szerint: a mi dicsekvésünk) Pál nyilvánvalóan (később még gyakran megteszi a levélben) ellenfeleinek egyik vádjára utal, amit azok valószínűleg arra használtak fel, hogy saját tekintélyüket erősítsék Pál ellenében (vö. 11,20; 12,1.5.6). A sokféle gyanúsításra (pl. a gyűjtések, vö. 12,16-18), amelyeket sem a »könnyek levelével« (vö. 2,4; 7,8), sem Títusz látogatásával nem sikerült egyértelműen tisztázni, válaszként »őszinteségét és tisztességét« hangsúlyozza. Neki lelkiismeretének tisztasága miatt van joga dicsekedni – nem így vádlóinak (vö. 2,17). Pál mindkét tulajdonságot Istenre vonatkoztatja – vagyis itt Isten kitüntető szeretete révén kapott tulajdonságokról van szó – és világosan elhatárolja a »testi (szó szerint) bölcsességtől« (vö. 10,2), amelyet önző, másokat kizáró törekvések jellemeznek, ellentétben azzal a belső »változással«, amit Isten kegyelme hoz létre az emberben. (Ez a szembeállítás nagyjából megfelel a »test szerinti« és a »lélek szerinti« életnek a Róm 8,4-8-ban).

13 vers: Mindez igaz Pál leveleire, bár azok becsületes szándékát ellenfelei megkérdőjelezték (ld. 1,15k; 2,3k). Az apostol azt reméli, hogy írásait egyszer majd teljes mélységükben megértik a korintusiak.

14 vers: Ahogyan a levelek, úgy maga az apostol is (»mi«) »büszkesége« a híveknek, akire büszkén hivatkozhatnak majd a végítélet idején, a paruziában (vö. 5,10; 1 Kor 1,8). Hasonlóképp gondol Pál is rájuk (Fil 2,16; vö. 1 Tessz 2,19). A tisztesség bizonygatásának különös nyomatékot ad a hivatkozás az Úr napjára-ra, amikor a rejtett dolgok napvilágra kerülnek (vö. 1 Kor 4,5).

A korintusi közösség akkori helyzetének ábrázolásával Isten a mai olvasónak azt akarja mondani: már az első századokban ott voltak a keresztény közösségekben az igaztalanul gyanúsítgatók is, akik saját dicsőségüket és érvényesülésüket keresték. Miért csodálkozunk azon, hogy a későbbi századokban, de napjainkban is hasonló a helyzet? Ezzel szemben Isten

óvva int minket attól, hogy akár saját magunk, akár az egyház számára tisztességtelenül, titkos mesterkedéssel (a »test cselekedetei«-vel, Gal 5,19-21) szerezzünk előnyöket és pillanatnyi sikereket. A páli szavak más utat nyitnak meg nekünk: álljunk készen a belső változásra, amely megfelel Isten tisztességének és szeretetének, aki tiszta szívet teremt bennünk (vö. Mt 5,8 valamint Gal 5,22-24). Ez a belső változás meghozza a helyes lelkiismeret bizonyosságát, sőt – a szükséges önkritika mellett (vö. 11,16; 12,1) – jogot is ad arra, hogy vitás helyzetekben vele dicsekedjünk, miközben nagyon jól tudjuk, hogy igazán megalapozott dicsekvésre csak szívünk teljes odaadása után van lehetőségünk.

Az útiterv megváltoztatásának valódi oka (1,15-2,4)

Pál az incidens miatt megváltoztatta utazásának előre bejelentett útvonalát, és ezért a korintusiak részéről heves bírálat érte. Az apostol Isten hűségében gyökerező őszinteségére hivatkozik, és a végén fölfedi az utazás megváltoztatásának valódi okait.

15k: már a 14. versben említett, a korintusi közösséggel fenntartott szoros kapcsolata miatt Pál – feltehetően villámlátogatása (ld. Bevezetés) alatt – újabb látogatást (az alapító ottlét után, vö. 1 Kor 16,5) is kilátásba helyezett, hogy másodszor is részesüljenek a kegyelemben, és csak ezután utazott volna Macedóniába. (Lehetséges az is, hogy a »másodszor is részesüljetekek a kegyelemben« alatt kétszeri látogatását érti: egyszer Macedónia felé, másodszor visszafelé onnan, 16.v.).

17. vers: Pál végülis nem tartja magát e tervéhez. Ezért ellenfelei, akik aligha ismerhették utiterve megváltoztatásának valódi okát, állhatatlansággal vádolják, és szószátyárnak tartják, mintha számára az »igen« és a »nem« mindegy lenne.

18. vers: Ősi hűségeskü (vö. 1 Kor 10,13) felhasználásával magát az Istent hívja tanúnak, hogy kezeskedjék igazmondása felől. »Szavaink« alatt valószínűleg nemcsak látogatásának megígérését, hanem teljes ígéhirdetését érti.

19k: Tartalmukat rövid hitvallással »Isten Fia – Jézus Krisztus« teszi még nyomatékosabbá: a názáreti Jézus a megígért Krisztus (a Messiás), az »Isten Fia« (4,5; vö. Gal 1,16; 4,4; Róm 1,3; 8,32; Csel 9,20; az »Isten Fia« Pál számára nem csupán fenség cím [trónraemelt király, vö. Zsolt 2,7], hanem eredetmegjelölés is). Amikor tehát Pál munkatársaival együtt Isten egyértelmű »Igen«-jét hirdeti, az ígéretek beteljesedéséről, és ezzel együtt Isten hűségéről és szavahihetőségéről tesz tanúságot. Ezért mondhatja ki a közösség az istentiszteleten – erre céloz ugyanis Pál – »általa« (azaz Krisztussal együtt) az »Amen«-t Istenre és Isten dicsőítésére.

21k: A Krisztussal való egység, amelyre minden keresztény törekszik, és ami a liturgiában jut kifejezésre, valamint Pál őszintesége a keresztségen alapszik. Pál értelmezésében az Isten »megerősít... Krisztusban«, »fölkén« (ahogyan az őszövetségi prófétákat, királyokat és papokat), »pecsétjével megjelöl« (a hozzátartozás jelével) és »mint foglalót szívünkbe árasztja a Lelket«, vagyis az idők végén megvalósuló dicsősége előjeleként már most részesedhetünk isteni életéből (5,10; vö. Róm 8,11.23).

23. vers: Még határozottabban, mint előbb, esküformával hívja Istent tanúnak, és fölfedi utazása elhalasztásának valódi okát. A korintusi hívekre van tekintettel, amikor nem akar keményen föllépni közöttük.

24. vers: Az utazás elhalasztásának okát a hívekhez fűződő viszonyával magyarázza: »nem hiteteken akarunk uralkodni« és mint a földi uralkodók parancsolni (vö. Lk 22,25k), hanem saját magát és segítőit »örömtökök...munkatársai«-nak tartja, akik között testvéri együttműködés áll fenn. Úgy kell az örömben a külső nehézségek ellenére is megmaradni és növekedni, mint ahogyan a »hitben szilárdan állók«-hoz illik (vö. Róm 5,2; Ef 3,17; Fil 4,1; Kol 1,23).

2. fejezet 1. vers: Pál a látogatás elhalasztásának okát pontosan megjelöli: az azonnali utazás öröm helyett »ismét« (mint villámlátogatásakor) csak szomorúságot hozott volna. Ha

elmegy, akkor apostoli hivatalánál fogva (13,2; vö. 1 Kor 4,21) tettéért a vétkezőt (ld. bevezető) felelősségre kell vonnia és meg kell büntetnie.

3. vers: Hogy a nem kívánt találkozást elkerülje, ezért Pál levelet írt, amit a jelenlevők elé tár.

4. vers: Szeretné, ha megértenék, miért írja mostani levelét. Ezért visszautal, »sűrű könnyhullatás közt« írt korábbi levelére (ezért is nevezik »könnyek levelének«), amely a korintusiak előtt már ismert (7,8). Határozott szándékkal fogalmazza jelen írását is (vö. 10,11), mégsem szeretné »megszomorítani« őket, mint korábban, a vétkes megbüntetését kérő soraival (7,8), hanem szeretetét akarja kimutatni. »Szíve nagy szorongásával és aggodalmával« írja a levelét, ezzel érzékelteti, mennyire személyesen érinti mindaz, ami a korintusiak közösségében zajlik.

A páli szavakon keresztül ma az Isten azt kéri tőlünk, mindennapos viselkedésünket hitünk alapigazságainak tükrén keresztül nézzük, és ehhez ne csak a parancsolatokat vegyük szemügyre. Az őszinte, tiszta élet hitünk magjának, Jézus Krisztusnak, az élő Isten Fiának megvallásán alapszik: Az Isten Fiának elküldésével valóra váltotta az ősatyáknak tett ígéreteit, kimondta végérvényesen és visszavonhatatlanul »Igen«-jét. Minden megkeresztelt embert képessé tett arra, hogy »Amen«-jével Jézushoz csatlakozzék. Aki a keresztségben Istennel bensőségesen egyesült Jézus által, az az isteni életből is részesedik, és így nincs helye életében az állhatatlanságnak vagy a hazugságnak.

Az apostol szavai mindenkit intenek, akik az egyházban valamiféle tisztséget viselnek, nehogy a rájuk bízottak »hitén akarjanak uralkodni«. Legyenek inkább azok »örömeinek munkatársai«. Ez a közös fáradozás és öröm őriz meg minket attól, hogy a ránkbízottakban alárendeltek, vagy netán egyéni érvényesülésünk eszközét lássuk (vö. 1 Pét 5,2k). Ahol pedig keményen kell eljárni, mint Korintusban, ott is csak szeretettel, mindenki meglegedésére és örömére tegyük azt.

Pál látogatás helyett levelet ír. Ez arra tanít minket, hogy lelkipásztori szempontból okos döntés lehet a már elhatározott és nyilvánosságra is hozott tervünk módosítása. A lényeges az, milyen szándékkal és indíttatásra tesszük mindezt.

Az apostol és a közösség között megromlott viszony tisztázása (2,5-11)

Az apostol néhány szóval megemlíti az incidenst, és mindenkinek értésére adja, hogy valamennyiük érdeke az ügy mielőbbi tisztázása.

5. vers: Pál visszatér a »szomorúság« kifejezéshez (4.v.), és a szomorú incidens kiváltójára való utalással a figyelmet önmagáról a közösségre tereli. A korintusi közösségre, amely nem határolta el magát a név szerint meg nem nevezett »sértegetőtől« (7,12, vö. Bevezetés), aki nyilvános támadásban, feltehetően a betolakodók sürgetésére, megkérdőjelezte Pál apostoli tekintélyét. Tettével magát a közösséget is kellemetlen helyzetbe hozta.

6. vers: Az apostol Títusztól tudja (vö. 7,6-11), hogy a közösség nagyobbik része – a »könnyek levele« hatására – megbüntette a bűnöst (egy időre kizárták a közösségből, másképp mint 1 Kor 5,5-ben). A büntetés elérte célját, mert a vétkes azóta megbánta tettét.

7k: Pál kéri a korintusiakat, hogy bocsássanak meg a vétkezőnek, nehogy – miután az megbánásának jelét adta – a nagy szomorúságtól kétségbeessék, és így hite kerüljön veszélybe.

9. vers: Pál fölfedi, hogy a »könnyek leveleiben« hangoztatott kérésével, amely látszólag ellentétben áll a mostanival, más szándéka is volt: próbára akarta tenni a korintusiakat. Itt azonban nem személye iránti engedelmisségről van szó, hanem apostoli hivatala iránti tiszteletről (10,5; vö. Róm 1,5; 10,16; 1 Kor 4,16-21), amit a sértegető megkérdőjelezett.

10. vers: Pál jó előre csatlakozott a közösség megbocsájto szeretetéhez. Szónokias kérdése: »ha egyáltalában volt még mit megbocsájtanom« azt mutatja, hogy végülis nem annyira személye állt a sértés központjában. Csatlakozik a korintusiak kiengesztelődő magatartásához »Krisztus színe előtt«, a felmagasztaltatott Úrra és Bíróra tekintettel (vö. 1 Kor 4,4k; és a Mt 18,18-20 is).

11. vers: A megbocsájtás másik okát az apostol a sátán fenyegető veszedelmében látja, aki azzal az ürüggyel, hogy az igazság védelmében lép föl, szeretetlenségre és vitára csábít. Pál Jézushoz hasonlóan (vö. Mt 6,13; Lk 22,31) számít a gonosz kísértésére, amely látszólag a jó köntöseben jelenik meg (vö. 11,3.14k; 12,7; 1 Kor 7,5; 1 Tessz 2,18).

A szakasz igen jól mutatja, hogyan oldja meg Pál a közösség és közte kialakult konfliktust Jézus lelkületével, »Krisztus színe előtt«. Isten szava ma arra hív meg minket, mai olvasókat, hogy az egyházban fölmerülő vitás helyzeteket hasonlóképpen oldjuk meg. Nem szabad hajthatatlanul ragaszkodnunk jogos álláspontunkhoz, mereven megmaradnunk korábban tett kijelentéseink mellett, hanem a szeretettől indítatva, mindenki javát szem előtt tartva, még a vétkeket is, meggondoltan kell cselekednünk. Ez rugalmasságot kíván tőlünk, a mértékletesség erényét, de mindenek előtt meg-megújuló »Isten színe előtti« gondolkodást.

Pál szavai nem utolsó sorban arra is intenek, hogy egyházon belüli vitáinkban is a jó látszata mögött nem egyszer a gonosz rejtőzik. A keresztény hagyomány ezért figyelmeztet újra és újra a »szellemek megkülönböztetésére« (vö. 1 Kor 12,10): Nem minden látszólag jó dolog származik ugyanis Istentől. Tekintettel az emberi léleknek arra a hajlamára, hogy a fenyegető veszélyeket megszemélyesítse, a sátán működésével már korántsem úgy számolunk, mint régebben (vö. 12,7). Mindebből persze nem következik, hogy ne kéne számolnunk, éppen úgy mint Pálnak, a »gonosz« hatalmával amely személyes erőnk is meghaladó módon kísért. Éppen ezért állandó éberségre van szükség. A mítikus »Sátán« elnevezés helyett ma gyakran a pszichológiából származó, de sosem a teljes mélységet kifejező fogalmakat használjuk, mint az indulat, az agresszivitás vagy a tömegpszichózis. Azt kell mondanunk, hogy mai szavaink éppoly kevésbé ragadják meg az életünk teljességét fenyegető erőket, mint elődeinké.

Türelmetlen várakozás Títuszra és a hírekre (2,12-13)

Ez a rövid utazási beszámoló is jelzi, milyen nagyon szeretne kiengesztelődni Pál Korintus közösségével.

12. vers: Pál Efezusba utazott, ahonnan villámlátogatása után a »könnyek levelét« írta (2,3k; 7,8), majd Troászba, ahol »a kapu nyitva áll előttem az Úrban«, vagyis hallgatói készen álltak az evangélium befogadására (vö. Csel 16,8k; 20,6).

13. vers: Az ajándékba kapott missziós sikerek ellenére bensejében nyugtalan, mert nem találkozott Titusszal, antiochiai születésű munkatársával, aki elkísérte az apostolt a jeruzsálemi zsinatra (Gal 2,1.3). Vele küldte a »könnyek levelét« is Korintusba (2,3k), mivel ott munkatársa valószínűleg jó hírnévnek örvendett (8,6; vö. dicséretét is a 8,16.23-ban), és most tőle várja a legfrissebb híreket a közösségről. (Későbbi, munkatársának címzett leveléből tudjuk, hogy Páltól kapja a keresztény tanítást [Tit 1,4] és mint fölszentelt püspök Krétán marad [Tit 1,5], ahonnan később a 2 Tim 4,10 szerint Dalmáciába megy.) Hogy Titusszal mielőbb találkozhassék, Pál megszakítja eredményes missziós munkáját Troászban, és az országúton Macedóniába siet, ahol végül össetalálkoznak, amint erről később be is számol (7,6k). Az útbeszámolót azonban csak a 7,5.13-16-ban folytatja.

Mindkét vers olyan betekintést ad az apostol életébe, amelyet legtöbbször nem veszünk figyelembe: szívélyes kapcsolat fűzi őt az egyes közösségekhez (vö. 1 Tessz 1,7k; Fil 1,7k;

4,1), még missziós sikerei vagy személyes gondjai sem tudják arra kényszeríteni, hogy ne törődjék atyai szeretettel velük. Most is egy megkezdett munkát hagy hátra, hogy mielőbb megtudhassa a nagyon vágyott híreket Korintusból. Mint Isten Szava, e rész arra tanít minket, hogy az apostoli, végül is Istentől eredő munkát is át- és átszövik az igen mély emberi érzelmek és vágyak.

2. Az apostoli hivatal magasztos voltának megvédése (2,14-7,4)

A levélnek ez a része az apostoli hivatal önmagában zárt, tárgyi bemutatása (kivéve 6,14-7,1), anélkül, hogy bármilyen utalást is találhatnánk Pálnál a sértésekre. Ezért a szentírásstudósok körében igen sokat beszélnek arról – mint ahogyan a bevezető részben is említettük (14. o.) –, vajon nem a villámlátogatás előtt fogalmazta-e Pál levelének ezt a részét, amikor az első híreket kapta a tekintélye elleni támadásokról. Ellenkező esetben ez a szakasz része lehet a »könnyek levelének« (a 10-13. fejezethez hasonlóan), de az is elképzelhető, hogy ez inkább a kiengesztelődő hangvétellű levelének egyik része (1-8. fejezetek), amelyet akkor fogalmazhatott, amikor megkapta az első híreket a »könnyek levele« kedvező fogadtatásáról (vö. 7,7k). A teológiai írásmagyarázat szemszögéből e kérdés eldöntésének nincs különösebb jelentősége, ezért a kérdést a magyarázat során figyelmen kívül hagyhatjuk. (Nem így a történeti kutatás szempontjából.)

A kétszeres bevezetés (2,14-3,3) után az apostol a rábízott magas hivatalról ír, amit összehasonlít Mózesével, és levonja a következtetéseket (3,4-4,6). Ezután részletesen beszél szolgálatának nagysága és tetteinek kicsinysége szembetűnő különbségéről, amit Jézus halála és a föltámadás reménye viszonyából néz (4,7-5,10). Tekintélyének megkérdőjelezése miatt arra kényszerül, hogy Krisztus szeretetére utaljon, mint tetteinek mozgató rugójára, és a kiengesztelődésre a rábízott szolgálatban (5,11-6,10). Pál gondolatait a korintusi közösség számára fontosnak tartott intelmekkel és figyelmeztetésekkel zárja (6,11-7,4).

Hálaadás az apostoli szolgálatért (2,14-17)

Fejtegetései kezdetén Pál hálaadás formájában mondja el, hogy mindent Istennek köszönhet, és csakis az Ő kegyelmei által gyakorolhatja hivatalát. Így próbálja segíteni olvasóit abban, hogy tisztának gyakorlását megkülönböztessék ellenfelei gyakorlatától.

14. vers: Liturgikus szóhasználata »de hála legyen Istennek!« (vö. 8,16; 1 Kor 15,57) mindjárt az elején himnikus hangvételt ad szavainak. E beszédformát egyrészt azért használja Pál itt (hasonlóképp, mint néhány levelének kezdetén, mint pl. 1,3-7; 1 Kor 1,4-9), hogy megköszönje Istennek a neki juttatott küldetést, másrészt pedig, hogy helyes megvilágításba helyezze ellenfelei vádjait. A háborúból hazatérő hadvezér győzelmi menetének képét alkalmazza, amely kortásai előtt magától értetődő hasonlat volt (vö. Kol 2,15). Úgy ábrázolja sikeres hittérítő munkáját (vö. 2,12), mint Krisztus győzelméből az Isten által neki adott részesedést. Magát nem mint rabláncra fűzött hadifoglyot (vö. »Krisztus rabszolgája« önjellemzés a Róm 1,1-ben), hanem mint győztes harcostársat (vö. 2 Tim 4,8) mutatja be. Egy győzelmi bevonulás képe alapján, ahol tömjénfüst illata járja át a levegőt, világos, hogy mit ért Pál az »ismeretének illata« szóképen: »általunk«, azaz saját maga által terjesztett életadó ismeretek Krisztus életéről, szenvedéséről és föltámadásáról.

15. vers: Azonban nemcsak az igehirdetés, hanem maga az igehirdető is »Krisztus jó illata« – hogy a hasonlatnál maradjunk –, amikor az evangéliumot, mint tömjénfüstöt, az emberek között hirdeti (vö. Sír 39,14). Ez a kép eszünkbe juttatja szolgálatának, mint »áldozat«-nak értelmezését (Fil 2,17; vö. 4,18), de itt mégsem ezen van a hangsúly, nem úgy, mint az 1 Kor 1,18-ban.

16. vers: Vannak, akikre az apostol igehirdetése úgy hat, hogy a hit elutasítása és a személyes bűnök okozta állapot végérvényesen az örök halált eredményezi, és ezáltal elkárhoznak (vö. Jn 3,18); másoknál viszont az apostol hithirdetése következtében (a bűnök ellenére) a már meglévő élet az evangélium elfogadásával kiteljesedik, és így üdvözülnék. És pontosan amiatt, hogy az apostoli tevékenység ennyire súlyos következménnyel jár: örök halált

vagy örök életet eredményezhet, joggal vetődik fel a kérdés (amit valószínűleg Pál ellenfelei is fölvetettek): »Ki képes erre?« (vö. 3,4k)

17. vers: Anélkül, hogy ezt a kérdést az apostol közvetlenül megválaszolná, elhatárolja szolgálatát ellenfeleiétől, akik az evangéliumot (itt »Isten ígéjének« nevezi) borhamisítók módjára fölvezetik, hogy többet keressenek vele (a régi Károli fordítás itt a »meghamisítják« ígét használja). Pál nyíltan utal arra, hogy a korintusi közösségbe beszüremkedett tévtanítók az evangéliumot »élvezhetőbbé, elfogadhatóbbá« teszik, ezáltal gyöngítik erejét, de hasonlóan a korabeli filozófus vándorprédikátorokhoz – a silányabb értékű szellemi áruért a közösségtől gazdag fizetséget kapnak. Velük szemben az apostol igehirdetésének őszinteségét hangoztatja (vö. 1,10; 12,19), és röviden három pontban jellemzi: »mintegy Istenből beszélünk, Isten színe előtt, Krisztusban«. Vagyis Isten meghívására és felhatalmazására hirdeti az ígét; tudja jól, hogy Istennek tartozik mindenről számadással (12,19; vö. 4,2 »Isten színe előtt«); és úgy szól, mint aki állandó életközösségben áll Krisztussal (2,14; 12,19).

A mai olvasónak az apostol szavai azt tanítják, hogy végül is az Isten szólal meg az evangélium hirdetésében. Ma is emberi küldöttek hirdetik az éltető ígét egy halálra szánt világban. Mindez persze nem hoz önmagától üdvösséget, hanem mindenkit választás elé állít, választás elé élet és halál között (vö. MTörv 30,15-20). Hogy Isten ígéjének ereje legyen, hirdetőjének (ahogy az Ószövetségben a prófétáknak, vagy Jézus tanítványainak, vö. Mk 3,14k) különös képességekre van szüksége. Mindez hiányzik ott, ahol az emberek saját magukat jelölik ki az örömhír hirdetővé. Tapasztalat szerint hamar kísértésbe esnek, hogy Isten üzenetét meghamisítsák, és a maguk haszna miatt elárulják azt (pénz, cím, hatalom).

A szöveg utolsó mondata az őszinteségről akár minden egyházban jelmondat is lehetne: »Istenből« (nem saját elképzeléseinkkel) »Isten előtt« (az élet és az Ige állandó szembesítésével) és »Krisztusban« (azaz Krisztussal és Egyházával együtt) hirdetni az evangéliumot.

A közösség, mint ajánlólevél (3,1-3)

Egy lehetséges ellenvetés feloldásáért az apostol a korintusi közösséget, mint ajánlólevelét jelölte meg, amelyet végeredményben Krisztus Isten Lelkével írt.

1. vers: Szónoki kérdés formájában az apostol olyan kifogást említ, amit ellenfelei olvasnak ki előző soraiból, és amit feltehetően a szemére is vetettek: hogy önmagát ajánlja (vö. 5,12; 10,18; a 10,12-ben mint második ellenvetés). A következő szónoki kérdéssel ellenfeleinek rója föl, hogy ajánlólevéllel szereznek maguknak tekintélyt. Abban a korban ugyanis szokás volt mind a zsidóknál (vö. Csel 9,2; 22,5), mind a keresztényeknél (Csel 18,27; Róm 16,1k; Filem), hogy különösen az idegenek, ajánlólevelet vigyenek magukkal.

2. vers: Pál ekkor egy rá jellemző fordulattal szembeállítja ellenfelei ajánlólevelével a sajátját: magát a korintusi közösséget (vö. 1 Kor 9,2). Hogy mennyire szíve szeretetéből írta e levelet, azt kifejezi szoros kapcsolata is a közösséggel (vö. 7,3). Mert Pál ezzel a mondatával egy kissé az írott ajánlólevelek jelentőségét is kétségbevonja (több kéziratban a saját szíve helyett a »ti szívetek« szerepel). »Levelének« értékességét nemcsak a költői kép, de a történelem is igazolta: ma a világon mindenki ismeri levelét és működését Korintusban (vö. 1 Tessz 1,8; Róm 1,8).

3. vers: A kép szabad formálásával és a következő szakasz (3,4k) fő gondolatát előre vetítve azt mondja: az ajánlólevél tulajdonképpen szerzője Krisztus, Pál csak a sorokat írta. Ezt az ajánlást Isten Lelke írja, de nem mint a Sínai hegyen, kőtáblára (Kiv 31,18), hanem az »élő szív lapjaira« (vö. Jer 31,33); a prófétai jövendölésnek megfelelően hússzívekbe (kőszívek helyett: Ez 36,26). Hogy a korintusi közösség Isten Leke által írt levél, azt a sorok első olvasói könnyen

megértették, hiszen magukon tapasztalhatták meg a Lélek működésének jeleit (vö. Gal 3,3; 1 Kor 1,7; 12,1-3).

A mai olvasót a levél sorai arra tanítják, hogy mindegyik egyházközség tulajdonképpen saját pásztorának »ajánlólevele« (vö. Gal 2,9; Mt 7,16k), az emberek előtt pedig Krisztusé. E levelet nem külső sikerei jellemzik (»a siker nem Isten neve«, M.Buber), hanem a »lélek gyümölcsei«, ahogyan Szent Pál is írja a Gal 5,22k-ben. A közösséget a pásztorak nemcsak kifelé ható cselekedeteiben és tanításában kell formálnia, hanem a szívét is, Isten Lelkének erejében. A szívükbe írt isteni törvényt (Róm 2,14) a prófétai ígéretnek megfelelően (Jer 31,33k) Isten kiáradó Lelkével kell életre kelteni, hogy felismerjék, mi Isten akarata (vö. Róm 12,2). Christine Busta e verseket minden mai keresztény számára jól magyarázza költeményében: »Te írtál minket, a Te leveled vagyunk«.

Küldetés az Újszövetség szolgálatára (3,4-6)

Pál igazolja apostoli hivatását, amit ellenfelei kétségbe vontak. Arra a meghívásra hivatkozik, amelyben az Újszövetség szolgálja Isten és Krisztus kiválasztása által. Ennek jellemző vonása az életadó Lélek közlése.

4. vers: Az apostol közvetlenül válaszol a 2,16-ban felvetett kérdésre, miközben visszautal az előbbi gondolatra (3.v.) is: Elmondhatja magáról, hogy Krisztus levelét Isten Lelkével írja, mert Krisztus hívta meg őt (vö. Gal 1,1; Róm 1,5). Ez igaz Isten színe előtt is (2,17; vö. Róm 15,17), mert a Krisztusban való meghívás végső soron Istentől származik, amint ezt mindjárt ki is fejt.

5. vers: Ellentétben azokkal, akik meghívásukat egyedül önmaguknak köszönhetik (Pál itt ellenfeleire gondol: 10,2), az apostol küldetése (2,16) Istentől származik (2,17; vö. Gal 1,16), önmagától nem lenne képes erre (vö. 1 Kor 15,9; Fil 2,13; 4,13).

6. vers: Isten tette őt alkalmassá arra, hogy »szolga« legyen (diákonosz: eredetileg az asztalszolga feladatát értették rajta, később azonban más szolgálatokat is). Az apostoli hivatal jellemzésében ekkor még világosan felismerhető a szolgálat gondolata. Ezt húzza alá az a tény is, hogy a küldetés az Újszövetség szolgálatára szól. A »szövetség« fogalmán (a görög szó eredeti jelentéséhez közelebb állna, ha »végrendelet«-nek fordítanánk) az Ószövetségben Isten különböző ígéreteit értik: a Noénak (Ter 9,1-17) és Ábrahámnak adott (Ter 15; 17), valamint a Sínai hegyen a népnek adott ígéreteket (Kiv 24). Már Jeremiás (31,31-34) is jövendölt az »Új Szövetség«-ről (feltehetően a fogságból való visszatérés utáni időkre gondolt), a kumráni közösség pedig úgy vélte, hogy ez már a ő közösségük életében megvalósult (Dam 6,19; stb.). Az ősegyház jóval Pál előtt Jézus halálában látta az »új szövetség« létrejöttét (vö. 1 Kor 11,25; Lk 22,20), és benne a prófétai ígérek tényleges megvalósulását. Ezt a szemléletmódot követi Pál apostol a »két szövetségről« vallott beszédében is (Gal 4,24).

Az apostol az »új szövetség«-et közelebbről is meghatározza a 3. versben már említett szembeállításal, amit itt a »betű« és a »lélek« ellentétpárja még jobban hangsúlyoz. A »betű« a farizeusok körében akkoriban elterjedt értelmezésben a Törvény szó szerinti (a kőtáblákra írt) megfogalmazását jelenti, a »lélek« pedig az isteni életben történő részesedést, amelyben Krisztus érdeme miatt van részünk. Éppen ezért nem szabad »a betű öl, a lélek pedig élet« mondást úgy érteni – ahogy ezt később többször is megtették –, mintha itt a konkrét szöveg (különösen egy-egy törvény) betű szerinti (azaz szó szerinti) értelmezése állna szemben a lelki, értelem szerinti magyarázattal. A »hiszen« kötőszóval Pál apostol az új szövetség elsőbbségére utal. Szerinte az ószövetségi törvény betűjére támaszkodva nem lehet eljutni az életre, sőt az a halálhoz visz el (mert a bűn minden fonákját a Törvényen keresztül

ismeri meg az ember: Róm 7,7; 1 Kor 15,56); a valódi élet ellenben egyedül Isten lelkét közvetíti (vö. 5,4; 1 Kor 15,45; Róm 8,2.11; Jn 6,63a; Ez 37,5; Zsolt 104,29).

A mai olvasót Pál szavai arra emlékeztetik, hogy Pált (a többi apostollal együtt) nem csupán személyes meggyőződése sarkallja cselekvésre. Valójában ők Isten által meghívott szolgák a világtörténelem egy újabb korszakában, amelyet Krisztus halála és feltámadása választ el a korábbiaktól. Csodálattal kellene minden kereszténynek arra gondolnia, hogy olyan korban élhet, amelyben Isten Lelke hatékonyan munkálkodik. A Biblia tanúsága szerint Isten Lelke már az Ószövetségben (pl. a prófétákon keresztül) de az egész emberiségben is (vö. Bölcs 1,7) munkálkodott, Jézus halála óta azonban még megtapasztalhatóbb módon van jelen.

Pál polemikus éllel papírra vetett szavait: »a betű öl, a lélek pedig éltet« ma úgy értelmezzük, mint az új szövetség páli értékelését: a kereszténység elszakadása a zsidóságtól a történelem meghatározott korszakában. Nem szabad tehát úgy értenünk, mintha Mózes Törája halált hozó, és nem életadó erő lenne (vö. 7.v.; Róm 7,14; 9,4; MTörv 30,16; 32,47; Zsolt 119). Az még ma is az egyetlen életre vezető utat jelenti a zsidók számára, akik sokszor éppen a keresztények bűne miatt nem jutnak el a jézusi hithez. A keresztény számára azonban ez kevés, hacsak nem akarja hitét feladni.

A Lelket közvetítő szolgálat méltósága (3,7-11)

A betű és a lélek szolgálatának szembeállítására arra ösztönzi az apostolt, hogy bemutassa olvasóinak – a közösségben nyugtalanságot szító ellenfeleinek is –, mekkora méltóságot jelent az Újszövetséget szolgálni. Ez a szolgálat az apostoli hivatal számára is méltóságot kölcsönöz. Három hasonlattal, és Pál idejében gyakran használt szentírásmagyarázati módszer segítségével mondja ki, melyik szövetség szolgálata a fenségesebb.

7. vers: A részesedés Isten fenségéből már Mózes szolgálatának »méltóság«-ot adott, bár ezt a »halál szolgálataként« jellemzi (a kőbe vésett Törvény halált okozó hatása miatt: 6.v.; vö. Gal 2,19). Bizonyításként Pál a Kiv 34,29 megjegyzését említi, amely szerint Mózes arca vakítóan »ragyogott«, amikor az Istennel történt találkozása után lejött a hegyről. (A Vulgata e »ragyogás«-t tévesen »szarv«-nak fordította, ezért ábrázolják később Mózes a fején szarvakkal.) A kitüntetett szerep (vö. Róm 7,14; 9,4) Mózes szolgálatát minden földi méltóság fölé emelte, még akkor is, ha a többieket gyakran nagyobb pompa vette körül.

8. vers: Mennyivel inkább részesedik Isten dicsőségéből a »lélek szolgálata«, ui. az Újszövetség a Lelket közvetíti, mivel az nem a halálhoz, hanem Krisztus dicsőségéhez vezet el (4,4-6; a szónoki kérdés eleve ezt feltételezi); az isteni lélek életető ereje (vö. 1 Kor 15,45) az örök életre vezet, és az Isten dicsőségéből való részesedést valósítja meg.

9. vers: A második hasonlat alátámasztja ezt az érvelést: a dicsőség (Isten dicsőségének visszfénye) nem hiányzott a mózesi ún. »ítélet szolgálatá«-ból sem (a törvény ugyanis felfedi a bűnt, annak minden következményét, a szabályok átlépőjét pedig elítéli: vö. MTörv 27,26; Róm 7,14; 1 Kor 15,56). Ez különösen a szövetség megkötésekor és a templomi kultuszban jutott érvényre. Mennyivel inkább kifejeződik ez az »igazságosság szolgálatá«-ban, amikor a Lélek adományaként megszabadul a bűnös a büntetésétől és igazzá válik.

10. vers: Igen, ha összehasonlítjuk az első szolgálat isteni dicsőségben való részesedését a második szolgálat során Isten önközlésének túlaradásával, akkor az előbbi eltörpül a második mellett.

11. vers: A harmadik összehasonlítási pont a szolgálat tartóssága: Pál szemszögéből Mózes szolgálata mulandó (3,14; vö. Róm 10,4), az Újszövetség viszont egyre nagyobb mértékben részesít Isten dicsőségéből, tehát maradandó.

Az apostoli hivatal tekintélyének megvédésével, amit az apostol a zsidó szentírásmagyarázat módszerével ér el, Isten emlékeztet minket arra, hogy már az Ószövetségben részesedtünk az ő dicsőségében: Isten a pátriárkáknak, Mózesnek és a prófétáknak kinyilatkoztatta magát, hogy az élethez vezető útra tanítsa őket, még akkor is, ha az emberek vétkei miatt ez az út a halálhoz vezetett el (legalábbis Pál szerint). Minket, keresztényeket mindez a sokféle világvallással szembesülve arra szólít fel, hogy az Ószövetség fenségét megcsodáljuk és elismerjük, ahogyan a zsoltárok is teszik ezt.

Isten e páli szavakkal bennünket az élet »dicsősége« felé nyit meg az Újszövetségben: általa mindenkinek – és nem csak a hivatalviselőknak – részt ad isteni hatalmából és életéből. Persze ez nem zárja ki azt, hogy akár az Ószövetségben, akár egy másik vallásban Isten Lelke nagy dolgokat vigyen végbe, azt azonban mindenképpen tanítja, hogy Isten leginkább az Újszövetségben van az emberhez közel (vö. az egyház, mint ős-szentség), azért, hogy önmagát mindenkinek ajándékozhasssa.

Az újszövetségi szolgálat és élet nyitottsága, szabadsága (3,12-18)

Pál a Kiv 34 szabad értelmezésével további következtetéseket von le mind a maga, mind a keresztények számára. Mivel az akkoriban szokásos szentírásmagyarázatot (midrás) használja, ez a rész különösen alapos magyarázatot igényel.

12 vers: Az apostol a korábbi fennkölt »lélek szolgálata« kifejezést itt egyszerűen csak a »remény« szóval helyettesíti (vö. 4.v.; 4,1), mivel reménysége maradandó értékei a lélek, a dicsőség és az igazságosság. Apostoli szolgálata, amely minden emberi várakozást felülmúl, képessé teszi őt arra, hogy »nyíltan« lépjen föl, vagyis őszintén beszéljen Isten és az emberek előtt (másképp, mint ellefelei [2,17; 4,2] és a felvetett kifogásokkal ellentétesen 1,15k.).

13. vers: Nyíltságát Mózes magatartásával veti össze, aki a Kiv 34,33 páli értelmezése szerint leplet tartott arca elé, nehogy az izraeliták észrevegyék – a bibliai szövegből kiindulva itt teszi hozzá saját magyarázatát –, hogy dicsősége múlandó (vö. 7.v.). Mózes ezek szerint nem fedte fel, hogy Isten dicsőségében való részesedése időhöz kötött.

14 vers: Mózes akkori cselekedetének az apostol szemszögéből mély értelme van, hiszen Mózes magatartása ma megismétlődik. A mózesi lepel ma azoknak az izraelitáknak a szívét borítja be, akik megkeményedtek, és így nem tudnak az igazság szerint látni. Zsidó szokás szerint a zsinagógai istentiszteleten a Tóra-tekerces (először nevezi itt Ószövetségnek) a felolvasás előtt és után lepelletel takarják be. Ez a lepel és az ezzel szimbólikus értelmű szív-keményesség akadályozza az istentisztelet résztvevőit abban, hogy felismerjék: a régi szövetség az újban (a krisztus-eseményben) ér véget (Róm 10,4; vö. a templom függönyének szétszakadása, ami a templomi kultusz befejezését jelképezi a Mk 15,38-ban). A nyelvtani szempontból nehezen érthető vers úgy is fordítható, hogy a lepel (nem az Ószövetség) »...csak Krisztusban tűnik el« (Luther-fordítás). Ez azonban kevésbé illik a szöveg összefüggéséhez, ahol »a lepel« az izraeliták magatartásának változását fejezi ki.

15. vers: Pál Mózes leplének midrásszerű értelmezését azzal az érveléssel támasztja alá, hogy a zsidók szívét hasonló lepel takarja az ő idejében, miközben a Tórát olvasással a zsinagógákban, és ez akadályozza őket a teljes (keresztény) igazság felismerésében.

16. vers: Pál szerint a Kiv 34,34 szövege – kissé megváltoztatva (a külső megtérés helyett a belsőre irányítva a figyelmet) – azt is megmondja, hogyan szabadulhatnak meg a zsidók a lepelről: térjenek meg az »Úr«-hoz (Krisztushoz ill. JHWH-hez, aki Krisztusban a Lélek által mutatkozik meg). Hasonló történt Pállal is meghívásakor (vö. 4,6).

17. vers: Sokat vitatott egzegétikai magyarázattal igazolja Pál apostol, hogy az előző versben említett Úr (maga JHWH vagy a felmagasztalt Krisztus) szoros és dinamikus kapcsolatban áll a »Lélek«-kel (anélkül, hogy a hagyományos logika szabálya szerint teljesen

azonos lenne vele). Mellékmondatában arról ír – a 12. versre visszautalva –, hogy az Úr által (Krisztus ill. JHWH) ajándékozott lélek »szabadság«-ban részesít. A szabadság említésekor a Tóra teljes megértésére gondol, amelyet nem takar már a lepel, a szívek keménysége, de a Krisztus megismerése által ajándékozott szabadságra is, megszabadulásra a törvény betű szerinti rabszolgaságából, a törvényből fakadó ítélettől (Gal 3,10-13) és az örök haláltól (vö. Gal. 5,1; Róm 7,24-8,2).

18. vers: Amit Pál elmond saját hivatásáról, annak az »összes« keresztény számára jelentősége van. Ellentétben Mózesrel vagy a zsinagógai törvényolvasással, a keresztények arcát (vagy szívét) nem takarja lepel. Isten dicsőségét így tudják »visszatükrözni«, szó szerinti fordításban »mintegy tükörbe nézni«, vagyis Krisztusban, mint tükörképben meglátni az Istent (Róm 8,29; Kol 1,15). Ez a változás nem történhet saját erőből, hanem az életet ajándékozó, a szívet újjáteremtő »Úr Leké«-nek a műve (vö. 6.v.; elfogadható »az Úr által, amely Lélek« fordítás is). Pál aligha gondol itt a hellenista színezetű külső átváltozásra (misztériumvallások), sokkal inkább az Ige hallgatásából, a liturgiából és a keresztény életvezetésből (a megtérés és a keresztség aktualizálása) adódó átalakulásra és dicsőségre. Az Újszövetség szolgálatának fenségét bemutatva Pál egyúttal azt is a korintusiakért adja, mennyire értékes az a »szabadság«, amelyet kaptak. Ez a szabadság teszi mindnyájukat képessé arra, hogy Isten dicsőségét Krisztusban maradéktalanul felismerjék, és ez fokról fokra át is alakítja őket.

Az apostol korára vonatkozó (ún. korhoz kötött) szentírásmagyarázat a mai olvasót az újszövetségi apostoli szolgálat és a keresztény élet sajátos szépségére figyelmezteti. Az Ószövetség kinyilatkoztatásával szemben Krisztusban a teljes és végérvényes igazság napvilágra került (vö. az »igazság«-ot jelentő görög szónak, az »a-létheia«-nak M. Heidegger által adott értelmezését: »fel-fedés«). Mindez akkor ismerhető fel, ha Isten Lelkének segítségével minden lepel lehull, és engedjük, hogy a tökéletes szabadság részesei legyünk. Ezért nem csupán teremtmények vagy szolgák vagyunk Isten számára, hanem gyermekei, fiai és leányai. Csak a szabadító lélek erejében képes az ember Krisztust a mindenség Urának (1 Kor 12,3), Istent pedig az Ő Atyjának megvallani és szeretni (vö. Gal 4,6; Róm 8,14).

Mindazt, amit Pál ír ellenfelei keményszívúságáról, és arról, hogy képtelenek saját erejükből felismerni az Ószövetség igazi jelentését, gyakran félreértették, és ez okot adhatott az Ószövetség teljes elvetésére, annak a keresztény szellemmel ellenkező megtagadására, sőt az »elvakult« zsidók üldözésére is. Ha azonban helyesen értjük Pál a szavait, akkor ez a szöveg ma Isten üzeneteként mély tanulságot hordoz mindenki számára, legyen az zsidó, pogány vagy keresztény: mindig fenyeget annak a veszélye, hogy a részigazságot tévesen egésznek lássuk, és ne vegyük komolyan Istennek azon kijelentéseit, amelyekben saját dicsőségében való részesedésre tett meghívást, és amelyekkel bennünket keresztényeket egy értelmetlen élet keménységétől akar visszatartani.

Végül, de nem utolsó sorban a páli szavakon keresztül azt közli velünk Isten, hogy minden alkalommal, amikor Krisztussal találkozunk, legyen az a Biblia olvasása, a szentségek vétele vagy egyházi hivatali szolgálat, magával az Istennel találkozhatunk, mintegy tükörben, aki már ebben az életben új emberré akar alakítani minket Lelke által.

Az ajándékba kapott őszinteség igazolása az apostoli szolgálatban (4,1-6)

Pál emlékezteti a korintusiakat a szolgálatának fenségéből fakadó következményekre, amelyekkel aligha egyeztethető össze a tisztességtelen vezetés. A tévesen értelmezett alárendeltségi viszonytal szemben prédikációinak alapjára, az Istentől kapott meghívásra és a maradandó »megvilágosodásra« hivatkozik.

1. vers: A 3,12-re (és a 3,6 is) támaszkodva Pál arra a következtetésre jut, hogy az Újszövetség fentebb leírt szolgálata – amelyben Isten irgalmassága révén lett része (vö. 1 Kor 15,9) – arra ösztönzi őt, hogy ne veszítse el bátorságát a sokféle ellenkezést tapasztalva, és kerülje el a belső fásultságot.

2. vers: A személyét ért támadásokra válaszolva egyrészt (tagadás) visszautasítja az alattomoságot, az őszinteséget nélkülöző álnokságot és Isten szavainak meghamisítását, mint vádat, ami miatt szégyenkeznie kellene (vö. 2,17; 12,16; 1 Tessz 2,3k), másrészt (állítás) az igazság bátor és semmit el nem kendőző hirdetésére (vö. 3,12) hivatkozik. Tisztessége és őszintesége teszi alkalmassá arra, hogy megállja helyét az emberek és Isten (vö. 2,17c) ítélete előtt.

3. vers: Az őszinte (kendőzetlen) igehirdetés ellenére sem mindenki fogadja el az igazságot. Ennek oka nem az apostol tanításában rejlik (ellenfelei hiányolják beszédeiből a »bölcsség elragadó szavait«; vö. 1 Kor 2,1-5), inkább a hallgatók magatartásában keresendő. Az örömhír »el van takarva« előttük, mivel »lepel« borítja szívüket (vö. 3,14k). Az evangélium elutasítása egyben azt is megmutatja, hogy ők az »elveszettek«-hez tartoznak, akiknek a tanítás nem életet, hanem halált szerez (vö. 2,15).

4. vers: E megátalkodott konokságot Pál apostol a Gonosz számlájára írja, aki az apokaliptika nyelvén »e (jelen) világ istene« (vö. Jn 12,31; 16,11). Ő az, aki elhomályosítja azok értelmét (megkeményíti szívüket), akik nem jutnak el az evangélium hitére. Lepellel vagy az evangélium vakító, túlzó ragyogásával (mindkét fordítás lehetséges) akadályozza meg, hogy Krisztusban felismerjék a Fiút, aki részesedik Isten dicsőségéből. »Isten képmása« ő (Róm 8,29; vö. Kol 1,15), írja róla, hiszen Krisztus Isten dicsőségét teszi láthatóvá.

5. vers: Pál bizonyítja előző állítását. Arról biztosít minket, hogy igehirdetésének tárgya nem saját személye (egyéni véleménye, tekintélye vagy jelentősége), hanem a már említett, keresztre feszített és föltámadt Jézus (vö. 1 Kor 1,23; 2,2), aki valóban »Úr« és »Isten« (vö. Fil 2,9k; 1 Kor 12,3; Róm 10,9), ellentétben az »e világ istenével«. Pál személye csupán annyiban játszik szerepet a tanításban, hogy ő Jézus kedvéért a korintusiak »szolgája« (vö. 1 Kor 9,19), nem pedig »ura« (1,24).

6. vers: Pál az elmondottakat a meghívásának tényével igazolja, amely a »fény alkotójá«-ra vezethető vissza (a Ter 1,3 szabad fordítása; vö. még Iz 9,1), aki teremő erejénél fogva világosságot támasztott az apostol bensejében is, hogy (szó szerint) »Isten dicsőségének ismerete (Jézus) Krisztus arcán fölragyogjon nekünk«. A nem éppen egyszerű megfogalmazás két gondolatra világít rá: 1. Az apostolt Isten megvilágosította és képessé tette meghívása által (Gal 1,16; Fil 3,10), hogy Krisztus isteni hatalmát felismerhesse »Isten képe«-ben, a »Fiú«-ban. Ez történik mindenkinben, aki megtér Krisztusban (3,16-18). 2. Pál beszéde alkalmas arra, hogy Krisztus isteni dicsőségét visszatükrözze (mert általa terjeszti el mindenütt »ismeretének illatát«; 2,14; vö. Csel 26,18). Ezt eleve feltételezi a meghívás, és tettei is ezt igazolják. – Pál más szavakkal ír itt meghívásáról, mint általában (pl. Gal 1,15k: »(Isten) ...kinyilatkoztatta nekem«; 1 Kor 9,1: »Nem láttam Urunkat, Jézust?«; 15,8: »...megjelent nekem is«; Fil 3,10: »megismerjem őt és feltámadásának erejét«). Ezt azért teszi, mert tudja, hogy ez a meghívás felülmúl minden egyéb, szokásos tapasztalatot és fogalmat, így csak hasonlatokban, megközelítőleg lehet írni róla.

Pál apostol szavai az újszövetségi szolgálat magasztosságáról megóvják a mai egyházi tisztségviselőket, de minden keresztényt is attól, hogy a felmerülő nehézségek láttán elveszítsék bátorságukat, vagy netán olyan hibás eszközökhöz nyúljanak, mint az evangélium radikális üzenetének elkendőzése vagy kényszerítő alkalmazása. A tisztesség és igazság (az igazságosság is) mindig ismertető jegye volt a keresztény igehirdetésnek.

Ha ennek ellenére a keresztre feszített Jézusban sokan mégsem látják Isten tetteit megvalósulni, akkor emiatt nem az evangélium hibáztatható. Sokkal inkább egy olyan hatalom,

amely »e világ isteneként« képes elhomályosítani az emberek értelmét. Számolnunk kell vele még akkor is, ha ma személyként vagy istenként (istenségként) való elképzelése számunkra jóval nagyobb nehézséget okoz, mint a korábbi nemzedékek számára (vö. 26. o.). Ez az igazságot elkendőző hatalom sokakat megakadályoz abban, hogy Krisztusban felismerjék az Urat. Különösen akkor kísért ennek veszélye, amikor a prédikációkban egyéni érdekek és előnyök miatt Krisztus háttérbe szorul.

Pál apostol példáján keresztül ma arra tanít minket Isten, hogy amikor Krisztust hirdetjük, teljes erőnkkel az »Úrra« összpontosítsunk, s hogy a Krisztus szolgálatába szegődött »szolgák« valóban másokért éljenek. Ez csak úgy lehetséges, ha Isten minket is megtisztít teremtő erejével minden belső istentelen sötétségtől (ide sorolhatjuk önző természetünket is) – Pál apostolhoz hasonlóan –, hogy lelke által megvilágosodva (1 Kor 12,3) a kiszolgáltatott Megfeszítettben felismerjük Őt, aki egyedülálló módon tükrözi vissza Isten dicsőségét – mert maga is Istennek mása és Fia.

Szenvedés- és életközösség Krisztussal (4,7-15)

Pál apostol kiegészíti az újszövetségi szolgálat magasztos voltáról írt gondolatait (3,4-4,6). A fenti versekben, de a továbbiakban is (az 5,10-ig) szorongattatásokról és emberi gyöngeségekről ír, amelyek kívülről nézve hivatásával szembenállóknak látszanak. Életében mégis jelen vannak, sőt ellenfelei is feltehetően ezekre hivatkoznak, amikor tekintélyét igyekeznek kétségbevonni.

7. vers: Az apostol számára igen értékes kincs a neki juttatott és korábban többször is említett egyházi hivatal, amelyet »cserépedényben« őriz, amely igen 'törékeny'. A szolgálat magasztossága és saját gyöngesége között feszülő távolságban Pál apostol mély értelmet lát: »(hogy) ...a nagyszerű erőt ne magunknak, hanem Istennek tulajdonítsuk«. Vagyis a szolgálatát kísérő kedvező fogadtatást nem saját személyének, hanem Isten művének tudja be (hasonlóképpen érvel a következő helyeken is: 1,9; 12,9k; 1 Kor 1,26-31 és a 2,4k).

8k: Négy rövid, szónoki szempontból művészi megalkotott elletéppárral jellemzi helyzetét, miközben nem hallgatja el nehézségeit sem (szorongattatás, tanácstalanság, üldöztetés és levertség). Hite azonban nem engedi, hogy elcsüggedjen, nem esik kétségbe, nem érzi magát cserbenhagyva, földresújtva. A sztoikusokkal ellentétben – akik a nehézségekben pozitív nevelő eszközt látnak – Pál Isten hatalmának tudja be azt, hogy a szenvedés időleges és legyőzhető.

10. vers: Az ellentétpárok magyarázatoként azt is hozzáfűzi, hogy »folyton-folyvást« (tehát nem csak alkalmanként) viseli testében Jézus halálát. Mindennapjait tehát a Jézus halálában (és nemcsak szenvedésében) való részesedés hatja át (vö. 1,5; Fil 3,10), ami a kereszttségben Krisztussal együtt történő szentségi meghalásnak a következménye (Róm 6,3-11), s amely félreérthetetlen nyomokat hagy a testi életben is (Gal 6,1). Ez a »meghalás« a feltámadáskor a halál végső (végidei, eszkatológikus) legyőzésére vonatkozik (vö. Róm 8,17; Fil 3,10k; 1 Pét 4,13), most azonban, a jelenben, Jézus halál feletti győzelmének megmutakozó ereje.

11. vers: Szokatlan kijelentését Pál apostol a 10. versre visszautalva ismétli és magyarázza meg. Mindez »Jézusért« történik, de legmélyebb értelmében végső soron az, hogy Jézus életéből is mindinkább részesedjünk (vö. Fil 3,10).

12. vers: A Jézus halálában való részesedés nem csak az apostolnak szolgál javára, de segíti a korintusiakat is a mind teljesebb élet megszerzésében. Kissé váratlanul bukkan fel itt ez a gondolat, amelyet már az 1,6k versekben is említett, és amelyhez később a 4,15-ben és a 13,5-ben is visszatér. Úgy látszik, az apostol számára igen fontos volt ez (vö. még a Kol 1,24; Ef 3,13).

13. vers: Pál apostol azért képes az eléje tornyosuló nehézségeket ily módon értelmezni, mert ajándékba kapta a »hit szellemét« (kéességet a hitre). Ez a hit bátorítja őt arra, hogy – a Zsolt 115,1-et szabadon idézve – »beszéljen«, vagyis igehirdetői feladatának eleget tegyen.

14. vers: Mint hívő ember, Pál apostol az egész ősegyházzal együtt vallja (vö. 1 Kor 6,14; 15,12-16), hogy Isten, aki Jézust is föltámasztotta, »Jézussal együtt« őt is föltámasztja majd. A »Jézussal együtt« kifejezés Pál apostol számára életközösséget jelent Jézussal. Ez a hit magában foglalja azt a reményt is, hogy mindez megtörténik a korintusiakkal is: »veletek együtt elébe állít«. Pál apostol ezzel a kifejezéssel az idők végén bekövetkező feltámadásra gondol, amely minden ember és angyal előtt megy végbe. Pál tehát nem csupán a személyes föltámadást várja, de hisz abban is, hogy a jövőben együtt lehet majd mindazokkal, akiknek az evangéliumot hirdette (vö. 11,2; 1 Tessz 4,17).

15. vers: Mindazt, amit Pál apostol eltűr vagy elvisel, a korintusiak kedvéért fogadja el. Végző soron azonban mindent azért tesz – erről tanúskodik a lazán kapcsolódó célhatározói megállémondattal („hogy...” –), hogy Isten dicsősége növekedjék. Az apostol tevékenysége által ugyanis Isten kegyelme (Krisztus ajándéka) „túlárado” lesz sokak hálaadása és istendicsőítése által (vö. 1,11).

Mindannak, amit itt Pál apostol a korintusiaknak ír hivatalának megvédése és a szenvedéseire való válaszkeresés közben, ma is üzenetértéke van Isten szavaként minden keresztény számára. Elsősorban azoknak, akik egyéni életükben vagy az egyházban keserves fájdalommal élik át azt az áthidalhatatlannak tűnő távolságot, ami az Isten kegyelme és a nap mint nap megtapasztalható gyöngeségük között feszül. A megkeresztelt ember mind egyénileg, mind egymással közösségben törekeny »cserépedényben« hordja a kegyelmet, ezért van kitéve a kívülről és belülről egyaránt érkező, sokféle szorongattatásnak. A keresztény élet nem jelenti a szenvedésektől mentes élet biztosítékát.

Életünk nehéz perceit felfoghatjuk olyan alkalmaknak, amikor belső sorsközösségre léphetünk a megfeszített Krisztussal (vö. Gal 2,19; Mk 8,35), aki földi utunk végén a feltámadásban teljessé lett életéből is részesíteni akar minket. Mindez részben már most megvalósul, teljessé azonban csak a végső, egyetemes feltámadáskor lesz.

A szenvedésben való közösség Krisztussal nemcsak a jövőnkre van hatással. Már a jelenben megszenteli és teljessé teszi azt az életet, amelyet egymással közösségben, a családban élünk. A földön kialakult emberi kapcsolat nem ér véget a halállal, nem szakad meg az embertársaktól kapott segítség. A kiszolgáltatottság hitben történő elfogadásának megtapasztalása Pál apostolhoz hasonlóan minden keresztényt bátorít arra, hogy kitartson a nehézségekben, nehogy visszatartsák őt mások szolgálatától, különösen pedig az evangélium elkötelezett hirdetésétől (vö. 1 Kor 15,58).

A krisztusi hit fényében a szenvedés és a nehézségek összhangban vannak az egész emberiség történetének céljával: »Krisztus munkatársaiként« (1 Kor 3,9) mások megmentésére (1,6; vö. 1 Kor 9,23) viseljük el azokat, hogy így az egész teremtet és megváltott világ (1 Kor 15,28) eljuthasson a maga teljes befejezéséhez.

A jelen mulandósága és a jövő dicsősége (4,16-18)

Pál apostol kiegészíti mindazt, amit az imént Jézus feltámadásával és saját szenvedésének értelmével kapcsolatban mondott, s közben a maradandó dicsőséget szembeállítja a pillanatnyi, mulandó szenvedéssel.

16. vers: Pál a már korábban kifejtett gondolatait felidézve indokolja, miért nem csüggeszti el a tehetetlenség sokféle megtapasztalása. A nap mint nap megélt szorongattatást mint a

»külső« ember »megsemmisülését« szembeállítja a »belső« ember »megújulásával«. A mindennapi életben jól ismert szófordulatot használja ugyanabban az értelemben, mint amikor a Róm 8,5.10-ben a »test« (esendő, mulandó ember) és a »lélek« (Isten leheletével átitott ember) ellentétéről beszél. Így állítja szembe Jézus halálában való részesedésünket (4,10) a keresztségben elkezdődött és életünk folyamán egyre inkább megvalósuló újjáteremtéssel (5,17; Gal 6,15).

17. vers: További indoklásként a jelen »könnyű« szenvedésére hivatkozik. Ez a szenvedés valóban könnyű, ha összehasonlítjuk az örök dicsőség túlárado mértékével (bárosz doxész = a dicsőség mértéke, súlya) (a szójáték a héber kabód szó kettős jelentésén alapszik).

18. vers: Csak azok számára lehetséges a szenvedés ilyen értékelése, aket – mint Pált is – elsősorban nem a látható dolgok érdekelnek. A vers utolsó gondolata általános érvényre emeli a látható dolgok mulandó és a láthatatlanok maradandó jellegét, de egyben azt is értésünkre adja, hogy az Újszövetség »dicsőségét« (3,7-18; 4,7) lehetetlen testi szemmel meglátni.

A mindennapok gondjai közötti kitartás páli indoklása – mint Isten Szava – minden keresztényt arra indít, hogy életének és cselekedeteinek megtapasztalható »elégtelenségét« (Teilhard de Chardin) helyesen értékelje. Ez első sorban a »külső« embert, vagyis a földi halálnak kiszolgáltatott egzisztenciánkat érinti, nem az ember legbelső énjét, amely a keresztség fürdője által újjáteremtett, és az Isten életadó leheletével állandóan újjáalkotott ('átváltozott' 3,18) ÉN. A mindennapok szenvedései így elveszítik fenyegető, félelmetes jellegüket. Másrészt pedig, ha összehasonlítjuk az eljövendő örök dicsőséggel, nem tartanak sokáig, és nincs különösebb jelentőségük (vö. Róm 8,18). Számunkra, keresztények számára – ellentétben a napjainkban élő legtöbb emberrel – a szenvedés korántsem a megtapasztalható bajok legrosszabbja.

A szenvedéseknek pozitív szerepük is lehet, amennyiben hozzásegítenek a mindent felülmúló dicsőség eléréséhez. Történjék ez akár a Krisztusba vetett hit által, amely feltételezi, hogy vele együtt meg is dicsőülünk (Róm 8,17), akár a világ bűnében beszennyeződött egzisztenciánk megtisztítása által (vö. az ősegyház tanításával a tisztítótűzről). Ha nem is tudjuk pontosan lemérni, hogy ezek mennyire segítenek bennünket a Föltámadott életéből való részesedéshez, azzal azért minden hívő ember nyugodtan számolhat, hogy Krisztussal együtt szenvedni sohasem értelmetlen. Csak akkor vagyunk képesek erre, ha a látható és megtapasztalható világ nem végső mérték a számunkra; ha elfogadjuk, hogy létezik az életnek olyan dimenziója is, amely meghaladja a jelenlegit, és céljához vezet az élet teljessége iránti vágyakozásunkat.

A keresztény jövő reménye (5,1-10)

Pál apostol újra a jövőt érintő reményéről ír ebben a részben, amely szorosan kapcsolódik a 4,16-18-hoz, ahol a szorongatásban való kitartásra buzdított. Pál ezen szavait a magyarázók sokféle módon értelmezik: 1. mint kijelentést a parúziát megelőző halálról (a lélek köztes állapotaként is); 2. csak mint parúziára vonatkozó kijelentést; 3. csak a jelenre, vagyis a földi élet távlataira vonatkozó kijelentést. Azért, hogy a keresztény jövő szempontjából oly jelentős szöveg téves értelmezését elkerülhessük, vizsgáljuk meg a két részre tagozódó szakasz (1-5. és 6-10. versek) felépítését és nyelvi képeit.

Az első rész (1-5.v.) kiindulópontjaként Pál olyan ellentétet említ, amely az olvasók előtt is jól ismert (»tudjuk«): »sátrunk földi háza«, amely »összeomlik« – szemben azzal, ami »Isten építménye, nem emberi kéz építette örök lakás az egekben« (szó szerint). Pál ezeket szóképei nem a görög filozófiából ismert halandó test és halhatatlan lélek ellentétét fejezik ki. Szerinte a halandó (»külső«: 4,16) léttel az újjáalkotott emberi lét áll szemben, aki közösségben van a Föltámadottal, a mennyből való Második Ádámmal (1 Kor 15,47; vö. Mk 14,58; aki már nem

emberi kéz alkotta templom). Amikor földi életünk befejeződik (ahogy egy sátor összeomlik), készen áll számunkra az új élet, amely jelen világunkon túl Isten országában van (vö. Kol 1,5; Jn 14,2; 1 Pét 1,4).

2k versek: Az 1. verset gondolatát a jelen szenvedései miatt ajkunkról felfakadó sóhaj említésével húzza alá (vö. Róm 8,22k.26). Vágyakozásunk azután, hogy az égben készített házat (új létünket), mint egy új ruhát elnyerjük (vö. 1 Kor 15,53k), így ha »valamit le is vetettünk« (szó szerint; fordítható így is: »felöltöttünk«), »mezítelennek ne bizonyuljunk«. Az itt említett ruha utáni vágyunkat gyakran értelmezik a test és a lélek hagyományos megkülönböztetését alapul véve úgy, mintha a lélek a halál utáni köztes állapotban mintegy »mezítelen« (test nélküli) lenne, és várná, hogy a ruhát, azaz a föltámadt testet magára vehesse. Ám sem a szövegösszefüggés, sem az Újszövetség többi helye nem utal erre. Közelebb áll az igazsághoz az a magyarázat, amelyet Pál képi megfogalmazása közvetít: az új öltözet Krisztus feltámadt testébe való öltözés – a parúziában, vagy halálunk után, amikor Krisztussal találkozunk (Fil 1,23; vö. Lk 23,43; Csel 7,59), vagy a belső ember állandó megújulása által.

4. vers: Az 1. versben szereplő tétel másik indoklása, valamint az előzőekben (2.v) adott magyarázat további megvilágítása a vágyakozásra való utalás, hogy a mindennapok terhei közepette »nem azt akarjuk, hogy levetköztessenek, hanem hogy felöltöztessenek«. Nem a halál (a test elvesztése) ellen való tiltakozásra vonatkozik ez, és nem is arra, hogy a lélek újra a test ruhájába szeretne öltözni (az idők végén, a feltámadáskor), hanem olyan létforma utáni vágyakozásra, amelyet nem ural többé a halál (vö. 1 Kor 15,54: »a romlandó magára ölti a romlatlanságot«, »az élet elnyelte a halált«). Pál nem azért nem említi a holtak feltámadását a végidőben, mintha közben lemondott volna a parúzia személyes megtapasztalásáról, hanem mert jövőjéről úgy is tud beszélni, hogy eltávolodik a feltámadásról alkotott korabeli elképzelésektől (ugyanígy pl. a Fil 1,23-ben is).

5. vers: Az első négy versben ismertetett reménység végső alapja maga Isten. Neki hatalma van, hogy a halottnak életet adjon (vö. Róm 4,17), s az apostolt is ő tette képessé arra (aki így nem saját erőfeszítéseinek köszönheti azt), hogy mint egy új ruhát, magára vegye a feltámadt testet. Ez valósul meg akkor, amikor a Lelket »foglaló«-ként elnyerjük. A Lélek a biztosíték arra, hogy egyszer majd az örök élet dicsőségében is részünk lesz (1,22; vö. Róm 5,5; 8,23).

Pál apostol a második szakaszban (6-10.v.) levonja az első öt versből adódó következtetéseit. Közben továbbra is visszautal a 4,16-ra, és bátorít, hogy minden szorongatás ellenére erősek legyünk a reményben. Gondolatának kifejtése közben az »otthon lenni« és a »távol járni« metaforáival három ellentétpárt alkot.

6. vers: Az apostolt mély bizalom tölti el, mert tudja, hogy a halandó testben (a földi életben) még távol él az Úrtól (vö. Fil 1,23; 1 Tessz 4,17 és valódi hazájától (Fil 3,20). Azért türelemes mostani, nehéz helyzetében, mert jól tudja, hogy az mennyire időhöz kötött (vö. 4,17k).

7. vers: Jelenlegi helyzetünk időlegességét húzza alá az a véleménye is, hogy földi vándorutunkat a hit jellemzi és nem a színről-színre látás (szó szerint: »a külső [látott] alakon keresztül«; vö. 1 Kor 13,12; Szám 12,8; továbbá Jn 20,29).

8. vers: A 6. versben kiemelt bizalom Pál számára másodsorban azt is lehetővé teszi, hogy »inkább találjon tetszést« (szó szerint) abban, hogy »távol kerüljön a testtől« és »hazaérkezzen az Úrhoz«. Ez azt jelentené, hogy szeretne hamarosan meghalni és Krisztusnál lenni (vö. Fil 1,23), illetve a nap mint nap átélt meghalásban (vö. 1 Kor 15,31; Róm 8,36) eljutni a remélt tökéletességre. (Lehetséges a következő fordítás is: »tetszést találunk abban [1.v.], hogy a testből távolra kerüljünk...«, vagyis még inkább a mindennapos meghalásra törekszik.)

9. vers: Ebben a meggyőződésben az apostol – harmadsorban – azon fáradozik, hogy az Úrnak kijáró tisztelettel, mint szolgál, keresse az ő tetszését (vö. 4,5; 1 Tessz 4,1), minden

időben az Úr előtt álljon, legyen akár otthon (az Úrnál), akár távol tőle (a földi életben; vö. Róm 14,8: »akár élünk, akár meghalunk...«; hasonlóan az 1 Tessz 5,10-ben). A szónoki céllal választott harmadik ellentétpár – »otthon« és »távolban« – említése azonban nem jelenti azt, hogy halálunk után is lehetőségünk lenne keresni az Úr tetszését (a 10. verssel ellentétben).

10. vers: A szakasz végén az apostol Krisztus ítéletét (hasonlóan az 1 Tessz 2,19; 1 Kor 5,4; Csel 10,42; Mt 25,31; Jel 19,11-ben), a jutalmazást és a büntetést említi (vö. 11,15; 1 Kor 3,12k). Ezek befolyásolják Pál apostol szolgálatát is, amelyet az Úr előtt teljes felelősséggel lát el. Krisztus szemében nem mindegy, hogy földi életünkben (szó szerint »a testben«) jót vagy rosszat követtünk-e el. – A Róm 14,10 szerint az Isten bíró (vö. Jel 20,11). A különböző adatok egyeztetése után azt kell mondanunk, hogy az ítélettel kapcsolatos bibliai kijelentések nem adnak semmiféle előzetes tudást a végítélet lefolyásáról, hanem a nyelv képi lehetőségeivel a tetteinkért való felelősségünket hangsúlyozzák.

Pál apostol szónoki fordulatokban gazdag és valószínűleg ellenfelei érveléseire adott válasza a mai olvasó számára megbízható eligazítást jelent. Arról a reményről tanúskodik, amelyben Jézus halálával és feltámadásával részesültünk. Az emberi élet, még a megkeresztelté is, »halálra szánt lét« (M. Heidegger). Hasonlít a »sátor«-hoz, amely egyszer majd összeomlik. Már mostani, jelen életünkben megtapasztalhatjuk viszonylagosságát a betegségekben, az öregségben, a szenvedésben és a szorongatásban. A keresztények felfogásában az élet azonban jóval több: inkább »föltámadásra szánt lét«, hiszen Jézus föltámadása miatt reméljük, hogy Istennél új, minden emberi elképzelést fölülmuló »örök lakóhelyünk« van.

Minden emberben megtalálható a »vágy az egészen más után« (M. Horkheimer), ékes bizonyítékaként annak, hogy reményünk nem alaptalan. Legerősebb talán épp azokban az embertársainkban, akik az élet sokféle terhétől szenvednek. Reménykedésünk nem csupán emberi vágyaink megfogalmazása (még akkor sem, ha részben lélektanilag megmagyarázható), nem is csak illúzió (S. Freud) vagy népámítás (K. Marx). Hogy a beteljesedés milyen lesz, az mindannyiunk előtt titok, mindannyiunk előtt rejtve marad. Ahogyan Pál apostol, úgy mi is csak képekben tudunk beszélni róla, de ezek a képek minden fogyatékoságuk ellenére a halál legyőzéséről és egy egészen új létforma megvalósulásáról beszélnek.

Krisztustól ajándékba kapott reményünk végső alapja Isten, aki Izrael előtt úgy nyilatkoztatta ki magát, mint aki a halálveszélybe jutott embert megmenti, és mint aki Úr a halál fölött is: »Üdvösség Istene a mi Istenünk, az Úr, a Hatalmas megóv a haláltól« (Zsolt 68,21). Amire ember nem képes, az neki hatalmában áll. A megkereszteltnek odaajándékozza Szent Lelkét, hogy már ebben az életben megtapasztalhassa az örök élet kezdetét, amelynek fényességét az idők végén mindenki előtt láthatóvá teszi. Az isteni életben való részesedés már most új megvilágításba helyezi egész életünket, és mély bizalommal tölt el minket.

Isten a föltámadás és az örök élet reményével bátorít minket, ahogyan Pál apostol is, nehogy elcsüggedjünk a szorongatások között. Azt is szem előtt kell tartanunk, hogy földi életünkben csak részesedünk az örök életből, és nem tapasztalhatjuk meg annak teljességét. A feltámadott Úrral való végérvényes »otthonra találás« helyett ma még csak »távol« élünk. Nyitva kell hagynunk azt a kérdést, vajon Pál apostol a személyes halál utáni »hazatalálásról« beszél-e, vagy mindez csak az általános feltámadás után történik meg. Egy azonban biztos: reménye nem a földi »Isten országára« szorítkozik, ahogyan sokan álmodtak erről akkoris, és azóta is a földön. A keresztény reménység mindig olyan jövőre irányult, amely túlszárnyalja mai világunkat. Csak az »marad« valóban »hű a földhöz« (F. Nietzsche), aki végiggondolja ezt, hiszen a föld önmagában képtelen örök hazát nyújtani az embernek. A holtak föltámadásába vetett hitnek mégis ebben a világban van maradandó értelme (vö. 1 Kor 15,58).

A végső cél tudása bátorít és kötelez minket: mindig úgy cselekedjünk, ahogyan az Úr kívánja azt tőlünk. Neki, de nekünk sem mindegy, hogyan használjuk fel adottságainkat

(talentumok: Mt 25,14-20), hogyan jut el az Úr műve – a mi segítségünkkel (vö. 1 Kor 3,9) – a maga tökéletességére.

Jézus szeretete ösztönzés az apostol számára (5,11-19)

Pál még egyszer kitér apostoli szolgálatára, hogy védekezzék az őt ért támadások ellen. Felfedi magatartásának legmélyebb mozgatórugóját (5,11-19). Krisztus kereszthalála ez, amely végső soron Isten szeretetén alapszik, aki ezáltal megszabadította a világot a bűn és a halál kötelékeitől, és a kiengesztelődés szolgálatát és hirdetését megvalósította.

11. vers: Az ítélet gondolatán felbátorodva (10.v.) Pál bevallja tudását az »Úr félelméről«. Az ószövetségi kifejezést (pl. Iz 11,2) viszont Krisztusra alkalmazza (hasonlóan a 7,1-ben). Pál nem konkrét félelemre gondol itt, hanem a hit hódolatára azelőtt, akinek az apostol »rabszolgája« (Róm 1,1), és akinek számadással tartozik (vö. Fil 2,12k). Erről akarja az embereket »meggyőzni« (feltehetően ellenfelei vádja ez), és a hit engedelmességére elvezetni őket (Róm 1,5). Mindezt az Isten előtti felelősség tudatával teszi, aki minden tettünk valódi okát jól ismeri. Pál reméli, hogy tettei a korintusiak »lelkiismerete« előtt is világosak (vö. 4,2).

12. vers: Mivel önmaga megvédését úgy is lehet értelmezni, mintha önmagát ajánlaná, Pál külön is hangsúlyozza, hogy ezzel inkább alkalmat szeretne adni a korintusiaknak, hogy vele dicsekedhessenek (vö. 1,14) ellenfelei előtt. Ellenfelei ugyanis csak »látszat szerint« dicsekedhetnek, vagyis csak külső tulajdonságokkal (vö. 11,18; alkalmasint elragadtatással: 12,3k), és nem pedig »szívben« (szó szerint), vagyis a külső szemlélő számára rejtett adományokkal (vö. 1 Kor 14,2; Róm 2,28).

13. vers: A szembeállítással Pál azt magyarázza, hogy saját eksztatikus élményei egyedül Istentől erednek. Ezek nem hozzák a közösség előtt kiváltságos helyzetbe, és nem is igazolják küldetését (1 Kor 14,2; vö. 2 Kor 12,1k). A korintusiakkal szembeni magatartását mindig is józanság és megfontoltság jellemezte (vö. Róm 12,3).

14. vers: Pál apostol magatartását nem különleges istenélményei indokolják – ellenfelei egyébként hiányolják is ezt nála –, hanem Krisztus iránta tanúsított szeretete, amit a továbbiakban közelebbről is meghatároz. Krisztus szeretete ragadta meg az apostolt, és ez sürgeti most is őt. Amit számára Krisztus halála jelent, azt az őskeresztény hitvallásra támaszkodva foglalja össze (vö. 1 Kor 15,3; Mk 14,24p): az »egy« Krisztus szeretetből »mindenkiért« (az ő javukra, mintegy helyettük) meghalt a kereszten. Így »mindenki« vele együtt »meghalt« (nem orvosi értelemben, hanem a világ bűneinek a keresztség szentségi pecsétjével ellátott halálában; vö. Róm 6,2-5). A »minkeni« alatt persze Pál csak a megkeresztelt embereket érti. Ebből azt vonja le a maga számára az apostol, hogy Krisztus szeretete őt is személyesen segítette (így a Gal 2,20; vö. Róm 5,5; 8,35.39-ben is). Krisztus szeretetével szemben nem lehet többé közömbös az ember.

15. vers: Krisztus halálának célját az apostol az őskeresztény hitvallást sajátosan átfogalmazva igazolja. Az »élők« (akik Krisztus halálában ugyan eltemetkeztek, mégis ebben a világban élnek) már nem »maguknak élnek« (vö. 1 Kor 6,19), hanem Krisztusért, aki értük halt meg és támadt föl, hogy a valódi életben részesíthesse őket. Ezért tartoznak Krisztushoz visszavonhatatlanul (vö. Róm 14,8; 1 Kor 3,23). Különösen vonatkozik ez Pálra: ő Krisztussal együtt meghalt (»keresztre feszítettet« Gal 2,19), ezért már nem önmagához, hanem Krisztushoz tartozik.

16. vers: Jézus halálának és feltámadásának fenti megítéléséből Pál számára az következik, hogy az emberek »test szerinti« (szó szerint) ismerete nem létezik többé. (Az apostol ezen pusztán földi ismeretet ért, amely a külső tulajdonságokat részesíti előnyben.) Igazolásul – és erre ellenfeleinek kifogásai is ösztönzik – Krisztus ismeretére hivatkozik. Amíg korábban (a damaszkuszi úton történt élménye előtt) a többi apostolhoz hasonlóan Jézust csak földi módon

ismerte (találkozások alkalmával, vagy – az ő esetében – inkább csak hírekből), addig ez ma már nem lehetséges. Pál nem utasít el ezzel minden érdeklődést a földi Jézus iránt, csupán azt, amelyik «test szerinti».

17. vers: Következtetését általános, kétrészes kijelentésben mondja el: aki »Krisztusban van«, vagyis a keresztségben meghalt övele, hogy a feltámadásban új életre keljen (vö. Róm 6,3-5), az »új teremtmény«. Amit sok izrelita az egész világ számára remél (vö. Iz 65,17; 66,22), azt itt Pál egyedül a megkereszteltre vonatkoztatja (a Gal 6,15-höz hasonlóan). Aki a régi világ számára meghalt, az részesedhet az újban. Ezért nem tartozik az ószövetségi törvény alá (vö. Róm 7,4-6; Gal 2,19), és az örök halálnak ezért nincs hatalma rajta (vö. 1 Kor 15,21; Róm 8,1k). A következő mondatban magyarázza meg ezt az Iz 43,18k versekre célozva: »...ne arra gondoljatok, ami régen történt... Nézzétek, én valami újat viszek végbe«.

18k: »De ezt«, vagyis mindazt, amit korábban Jézus szeretetének tetteről és az általa ajándékba kapott új teremtésről mondott, maga az Isten viszi végbe. Az apostol ezt két, párhuzamosan felépített, kétagú mondatban írja le:

18. vers: Isten »Krisztusban kiengesztelt minket önmagával«. A mindennapok szóhasználatából átvett »kiengesztelni« fogalmon (a görög katallasszó ige etimológiai jelentése: »változtatok«) Pál képszerűen annak az ellenséges viszonynak a megszűnését érti, amelyet a bűn hozott létre. Isten, Krisztus által új emberré alkotja a bűnöst, aki most már nyugodtan léphet Isten elé (vö. Róm 5,1k). Isten pedig most Pál apostolt (»minket«) bízta meg a »kiengesztelés szolgálatával«. A Krisztus által szerzett kiengesztelődésnél szükség van olyan közvetítő »szolgára«, mint Pál.

19. vers: Pál apostol ugyanazt a gondolatot ismétli és magyarázza, mint korábban (esetleg egy régi forma felhasználásával: vö. Kol 1,20), miközben a Krisztus szerzette kiengesztelődés az egész mindenségre kiterjed. Isten cselekedett Krisztusban, és általa kiengesztelődött Istennel az egész világ. A kiengesztelődés tehát minden emberre vonatkozik, így Isten nem tartja számon többé bűneiket. A vétkek be nem számítását fejezi ki itt képszerűen a bűnök eltörlése, ami a bűnös megigazulása (vö. Róm 3,24, 6,6-10). Jézus kiengesztelő tettevel egyidőben Isten (ahogyan a 18.v. szerint a »szolgálatot«) »ránkbízta a kiengesztelődés tanítását«. Éppúgy Isten ajándéka tehát az egyház prédikációjába a Pál apostol révén bekerült tanítás, amely szerint Krisztus által lehetséges a megigazulás (vö. 20k), mint maga a kiengesztelődés, – tehát nem emberi kezdeményezésre megy vissza.

Amit Pál apostol saját maga védelmére hoz fel a korintusiak előtt, az bevezet bennünket a keresztény élet egyik legmélyebb titkába. Az apostol mindenkit felhív arra, hogy másokat »meggyőzzön«, vagyis a krisztusi hitre vezessen. Ez azonban nem történhet másként, mint folytonos, tiszteletteljes odafigyeléssel az Úrra, és állandó, belső készenléttel, hogy minderről számot tudjunk adni Istennek. Pál ellenfeleihez hasonlóan mi is túlságosan gyakran esünk áldozatul annak a kísértésnek, hogy külső erényekkel dicsekszünk. Pedig különleges vallási élményeink nem tartoznak a nyilvánosságra, és nem igazolhatják beszédünk igazságát. Minden lelkesedés ellenére egyházi igehirdetésünknek megfontoltnak és higgadtnak kell maradnia ('sobria ebrietas', józan megrészegültség).

Pál szavai apostoli szolgálatának indítékáról bennünket is – mint Isten szava – arra hívnak, hogy újra és újra elgondolkozzunk az ősegyház igehirdetéséről Jézus kereszthalálával kapcsolatban, és így szeretetét újra átélhessük. Krisztus értünk halt meg, halálában és feltámadásában is részesít minket. Így már most őhöz tartozunk és őerte élünk (vö. 1 Kor 15,21k). A kijelentés, amely szerint Jézus halálát az ő Pál iránti és irántunk megnyilvánuló szeretete indokolta, feltételezi azt is, hogy a Golgotán keresztre feszített Jézus úgy fogadta el a halált, hogy valamilyen módon minden emberről tudomása volt, anélkül, hogy ez a tudás sértette volna emberségét. A páli megfogalmazás: »akkor mindenki meghalt« azt jelzi, hogy Jézus helyettesítő halálát nem szabad egyszerű helyettesítésként felfogni (akkor többé senkinek

sem kellene meghalnia). Aki Jézus kereszthalálának, mint a világtörténelem legfontosabb eseményének egyházi hirdetését helyesen gondolja végig (vö. Gal 2,20k; Róm 5,8) – legszebb formája ennek az eucharisztia ünneplése (1 Kor 11,26) –, az Pállal együtt nyugodtan elmondhatja: »számomra az élet Krisztus, a halál pedig nyereség« (Fil 1,21). A Szentírás további kijelentéseinek fényében (pl. Jn 15,12-15) Krisztus szeretetének az átélése oda vezet el minket, hogy benne fölismerhetjük »barátunkat«: hozzánk hajló szeretete bennünk is szeretetet gyújt iránta. Ez a szeretet aztán a Krisztusért és művéért vállalt életben jut kifejezésre (időnk, energiánk és hivatásunk neki ajándékozásában).

Az apostol védekezésével Isten ma arra emlékeztet minket, hogy Krisztus kiengesztelő cselekedete tőle (az Atyától) indul ki: ő az, aki megszabadít minket a bűn elidegenítő hatalmától, hogy kiengesztelődhessünk és teljes összhangban élhessünk vele. Isten hiteles kinyilatkoztatása a kiengesztelődésről Pál szavain keresztül arra ösztönöz minket, hogy készen álljunk helyesbíteni a megváltástannal kapcsolatos téves elképzeléseket, amelyek a történelem során kialakultak. Jézus halála nem azt a célt szolgálta, hogy a haragvó Istent kiengesztelje és irgalmassá tegye. Nem, a kezdeményezés magától Istentől indult ki, aki szeretetből (vö. Róm 5,8; Jn 3,16) ajándékozott meg minket annak lehetőségével, hogy Jézus halála által kiengesztelődhessünk vele és minden embertársunkkal. (Ilyen értelemben lehet Jézus haláláról, mint bűneinkért történt »engesztelésről« beszélni [Róm 3,25]: Nem Isten haragját kellett áldozattal enyhíteni, hanem nekünk volt szükségünk a kiengesztelődésre és a megszentelődésre.)

Isten és Krisztus szeretetéhez hozzátartozik a »kiengesztelődés szolgálata« és a »kiengesztelődés tanítása«, amelyek végső soron magától Istentől erednek. Fontos kijelentése ez az egyházi hivatal értelmezésének. Azt tanítja, hogy nem emberi erőfeszítésen nyugszik a hitre való eljutást és a kiengesztelődést szolgáló igehirdetés, hanem Istenen, ő az, aki feljogosít és felhatalmaz. Közös ősegyházi megfogalmazás szerint (vö. 1 Tim 4,14; 2 Tim 1,6; 1 Kelem 42,1-4; 44,1-3) e fenti igehirdetésre az apostolok kézzelátétel (ordináció) adták tovább a hatalmat utódaiknak. Annak ellenére, hogy már a legkorábbi időkben megjelentek, akik kétségbe vonták az egyházban a különleges egyházi szolgálatok létjogosultságát, abban minden keresztény egységes véleményt képvisel, hogy az ilyen szolgálathoz ma is különleges megbízás (ordináció, szentelés) szükséges. Teszik ezt annak ellenére, hogy a szolgálatok további megközelítésében az egyes felekezetek eltérő állásponton vannak.

A kiengesztelés szolgálatának gyakorlása (5,20-6,10)

Pál apostol, folytatva Krisztus kereszthalálának következményeiről és a kiengesztelés szolgálatáról írt fejtegetéseit, a következőkben a neki juttatott hivatal gyakorlásáról beszél. Az általános jellemzés után (20.v.) annak igehirdetői tartalmát határozza meg, figyelemmel olvasóira (21.v.), majd közelebbről kifejti annak gyakorlását az Ószövetségre való hivatkozással (6,1k), végül pedig versszakonkénti felsorolással védekezik a személyét ért kifogások ellen (6,3-10).

20. vers: Az apostol, mint egy teljhatalmú küldött (pl. császári követ) fáradozik „Krisztusért”, azaz »Krisztus helyett«; s amikor megszólal, ő Krisztus szószólója (»Krisztus nevében kérünk titeket«). Így szerez érvényt intelmének, hogy hallgatói kiengesztelődjének Istennel, a »kiengesztelődés tanítását« elfogadva megszabaduljanak a bűntől, és ne legyenek többé Isten ellenségei (vö. Róm 5,1.10). Pál mindezt a már megkeresztelteknél írja, így arra szólítja fel őket, hogy a keresztségben már megtapasztalt »kiengesztelést« tegyék újra hatékonyá életükben. Pál szerint ide tartozik az is – és talán ezért választja a fenti kifejezőmódot –, hogy egymással és vele is kiengesztelődjünk.

21. vers: Kiengesztelésre való felhívását úgy teszi elfogadhatóbbá olvasói számára, hogy megmagyarázza annak lényegét. Ügyes szónoki fogással Krisztus büntelenségét állítja szembe a bűnnel. Krisztus büntől való mentessége az ősegyház számára akkor vált tudatossá, amikor újra és újra elgondolkodott Jézus haláláról (nem önmagáért, hanem bűneinkért halt meg: 1 Kor 15,3; vö. Iz 53,5-9). Pál ezt helyezi szembe a »bűnnel« (= 'bűnért való áldozat', vö. Lev 4,13-21G, vagy sajátos megjelöléssel maga a keresztfeszítés, amely átoknak számít, és az Istentől való elszakítást jelenti: Gal 3,13). Bűnáldozattá akkor lett Jézus, amikor az Isten kiszolgáltatta őt nekünk (Iz 53,6). Mindez »értünk« történt (üdvösségünkre és helyettünk: vö. 14.v.), hogy mi (a bűnösök) »csodálatos csere« folytán (vö. a római misekánon szövege) »Isten megigazultjai (lehessünk) benne [Krisztusban]« (szó szerint), vagyis részesedhessünk a krisztusi életközösségben és az Istennel való szeretteljes együttlétben. A különben nehezen érthető vers tehát úgy bontakozik ki előttünk, mintha az a már 14k. versekben kifejtett, Jézus haláláról és feltámadásáról szóló őskeresztény igehirdetésnek újrafogalmazása lenne. Paradox csengésű, a »bűn« és az »igazságosság« köznapi szóhasználatától eltérő kifejezésekkel hangsúlyozza az apostol újra (mint a 18. versben), hogy megváltásunknak egyedüli szerzője maga Isten, nem pedig az ember.

6,1 vers: Az apostol újabb magyarázattal igyekszik elhárítani annak veszélyét, hogy a kiengesztelődésre vonatkozó felhívása, amelyet Isten nevében fogalmaz meg, a korintusiak előtt elutasításra találjon. »Az ő [Isten] munkatársaként« (vö. 5,20; 6,4; 1 Kor 3,9; 1 Tessz 3,2 – itt azonban Timóteusra gondol) »figyelmezteti« (5,20) őket, nehogy Isten Krisztusban nekünk ajándékozott kiengesztelődését (18k: »Isten kegyelmét«) hiába fogadják (vö. Fil 2,16; Gal 3,4), és ne kövesse azt életük megfelelő átalakítása.

2. vers: Komoly intelmét (vö. 6,14-7,1) az apostol az Iz 49,8-nak, mint Isten szavának (»azt mondja [az Isten]«) idézésével alapozza meg. Az Isten Szolgájának egykor megígért szabadítás, amely az Isten által majd meghatározandó időre szól (vö. Iz 49,6.9), Pál apostol értelmezésében általános érvényű üdvösség-ígéret, amely a jelenben valósul meg. Az olvasók, éppúgy, mint Pál, »az üdvösség napján« élnek, mivel az Isten meghallotta könyörgő szavukat, és Krisztus kiengesztelő tetteivel segítségükre sietett. A Szentírás szavainak idézésével Pál ismét hangsúlyozza: nem ő, hanem – rajta keresztül – Isten hív mindenkit, hogy hívó magatartással elfogadja a Krisztusban nekünk ajándékozott segítséget.

3-4a. versek: Pál apostol komoly intelmét, hogy az Isten üdvösséget hozó ajánlatát elfogadjuk, az ő egyházi hivatalának említésével húzza alá. Nem akar alkalmat adni botránkozásra (tisztességtelen viselkedéssel vagy kapzsisággal: vö. 4,2; 7,2; 12,14-17), hanem mindenben »Isten szolgája« (vagyis küldött és munkatárs: 5,20; 6,1) szeretne lenni (vö. még 1 Kor 4,1; Róm 1,1: »Krisztus szolgája«). Ezt szemlélteti azzal, hogy az erényeket és az adottságokat (perisztázisok) strófákba szedi; ezek nála éppúgy felsorolja, mint a sztoikus filozófusok (vö. 4,7-10; 11,23-27; 1 Kor 4,9-13). – 4b-5. versek: Az apostol az első részben a hangsúlyt az állhatatosságra és kitartásra helyezi, amelyet mind az üldözésben (vö. 11,23-26), mind pedig szolgálatának gyakorlása közben (11,27-29) tanúsított. – 6-7a. versek: Itt erényeket sorol fel, amelyek a Szentlélek ajándékai (vö. 1 Kor 12,8; 13,4; Gal 5,22k), és amelyeket különleges kegyelmi megtapasztalások (12,12; Gal 3,4k) kísérnek; ezek segítik őt abban, hogy az evangéliumot igazságban és Isten erejében (vö. 1 Kor 2,4k) hirdesse. – 7b-8b. versek: A katonai fegyverzet hasonlatával (vö. 1 Tessz 5,8; Róm 13,12; Ef 6,11k) írja le szolgálatát, akit Isten vértezett föl és tett bátor hithirdetővé, akit sem dicsőség, sem dicséret, de megszegyenülés vagy rágalmozás sem tud eltántorítani. – 8c-10. versek: Végül pedig negatív embertípusokat (csaló, félreismert, halálra szánt, megkínzott, megcsalt, szegény és nincstelen) sorol fel és állít szembe azokkal a pozitív típusokkal (igazat mondó, elismert, élő, túlélő, mindig vidám, sokakat gazdagító és mindent birtokló), akiket a Krisztusban feltárlt ország (Isten vagy szeretett Fia országa; vö. Kol 1,13) tett ilyenekké.

Az egyházban – Isten szándéka szerint – vannak különleges módon megbízottak, akik az apostol teljhatalmú utódaiként (ld. 5,18k) Isten nevében és Krisztus helyett figyelmeztetnek minden keresztényt, hogy fogadják el a keresztségben nekik ajándékozott kiengesztelődést Istennel. Analóg módon minden megkeresztelt és megbérmált keresztény meghívást kapott arra, hogy tanúságot tegyen a kiengesztelés tanításáról. Rajtuk és a hivatal viselőin keresztül fordul Isten mindenkihez, és állít mindannyiunkat döntés elé.

Az igehirdetés központi és sajátos témája az Istennel való kiengesztelődés Jézus halálában és feltámadásában. Mint az apostol példája is mutatja, ezt az örömhírt a címzettek számára újból és újból el kell mondani. Ahhoz, hogy megértsék és megérintse őket, szükség van átgondolásra készítető, paradox kifejezésekre. Ezek tesznek nyitottá arra a »szent cserére«, amelyben a »bűnös«-ból, az örök halálra kivetetből a föltámadt Jézus életéből és dicsőségéből való részesedés által »igaz«-zá lesz az ember. Az apostoli igehirdetés eme rövid összefoglalása (az 1 Kor 15,3-5 verseihez hasonló rövid formában) figyelmeztet minket arra, hogy minden más témát és energiát a központi gondolatnak rendeljünk alá.

Ma is fennáll annak a veszélye, hogy a kiengesztelődés felkínált és nekünk ajándékozott kegyelmét, az új élet lehetőségét hiába kapjuk meg. Ezért az egyházban minden hivatalviselő és velük együtt minden megkeresztelt meghívást kapott arra, hogy Isten »munkatársaként« a rájuk bízottakat (az egyházközségben, a családban, az iskolában és a társadalomban) figyelmeztessék, nehogy bezárkózzanak Isten megváltó szándéka előtt. Az a tény, hogy ez »ma« éppúgy megtörténik, mint az első misszionálás idején, az az Ószövetségben adott ígéret beteljesedését jelenti, és egyben utal Jézus halálának és feltámadásának különös jelentőségére is. Ezért van ma is »az üdvösség napja«, még akkor is, ha hátra van annak beteljesedése, amit az Ószövetségből átvett (Ám 5,16-20) és Krisztusra alkalmazott beszéd »Úr napjának« (1 Tessz 5,2; 1 Kor 1,8) vagy »Krisztus napjának« (Fil 1,6.10; 2,16) mond. A múltban elhangzott prófétai szó újra-értelmezésén keresztül maga Isten szól a jelen emberéhez. Azzal, hogy az apostol és az egyház a Szentírás régebben elhangzott szavait saját korára alkalmazza, azok Isten mai üzenetévé válnak számunkra.

Az apostol magas tisztsége »Isten szolgájaként« és »Krisztus szolgájaként« nagy követelményekkel is együttjár. Nem akar az örömhír visszautasításában vétkes lenni. A felsorolt próbákat és erényeket Isten lelkitükörként adja minden igehirdetőnek, legyen az hivatalviselő vagy laikus. Igazsága az idők folyamán nem kopott meg, az egyház történelme vagy az egyház mai helyzete éppúgy igazolja, milyen ellenállás fogadja az evangélium »szolgáit«, mi nehezíti meg, alkalmanként mi teszi lehetetlenné Isten jóhírének elfogadását.

Záró figyelmeztetés a korintusiak számára (6,11-7,4)

Pál apostol lezárja a 2,14-ben elkezdett fejtegetését az apostoli hivatalról. Az ókori retorika szabálya szerint személyes szavakkal fejezi be gondolatait, ezért szívélyes, ám intő hangon fordul a korintusiak felé (peroráció).

A 6,14-7,1 szakasz későbbi kiegészítés hatását kelti (ld. 14. o.). A szöveget jelenlegi formájában – feltételezve, hogy azt maga Pál fogalmazta – újabb figyelmeztetésként kell fölfognunk, amely a korintusi közösségnek az apostol ellenfelei (a »hitetlenek«) iránti rokonszenvét bírálja. Az intés szónoki kérdések formájában és szentírási idézetek egymás mellé illesztésével hangzik el.

11. vers: A korábbi versekben (8-10.v.) Pál betekintést engedett saját munkamódszerébe, most pedig személyes, ugyanakkor könyörgő hangon (vö. Fil 4,15) szól a korintusiakhoz. Azt bizonygatja, hogy őszintén beszélt hozzájuk, és nyíltan feltárta előttük a szívét.

12. vers: A korintusiak nagyon sokat jelentenek neki az őt ért vádak ellenére is (vö. 7,3). Szoros kötelék fűzi őt hozzájuk, még akkor is, ha a kapcsolat elmélyítésére és a kiengesztelődésre szolgáló fáradozásait rendre visszautasítják.

13. vers: Ezért bizalmasan – mint gyermekeit (vö. 1 Kor 4,14; Gal 4,19) – kérleli, hogy szeretetteljes magatartásának viszonzásaként legalább őszinte nyitottságot mutassanak az apostol iránt (hasonlóan a 7,2k-ben).

14. vers: A szerző egészen váratlanul – a nyitott szív fenti hangoztatása után ezt aligha várnák – attól óvja a korintusiakat, hogy megkeresztelt létükre szoros közösséget vállaljanak a pogány városlakókkal (vö. Ef 5,7.11). Visszaül a MTörv 22,10 tiltására, miszerint nem szabad két különböző állatot, ökröt és szamarat egy eke elé fogni. Két szónoki kérdéssel magyarázza meg, miért nem egyeztethető össze a kegyelmi ajándékként kapott igazságosság a pogány törvényteleniséggel, amit a fény és a sötétség (vö. 1 Tessz 5,5; Róm 13,12) ellentétével szemléltet.

15. vers: Mindkét kérdés azt igazolja, hogy az ellentétek háttérében végülis a Krisztus és a sötétség fejedelme, Béliál közötti ellentét húzódik meg. (A héber belia'al szó meghonosodása a görög nyelvben mutatja, hogy milyen gyakran használta a zsidóság ezt a szót azt az ördög jelölésére.) Ezért nem szabad, hogy a krisztushívőnek közös dolga legyen a hitetlennel. (Megj.: az UKB [Új Katolikus Bibliafordítás (Sz. I. T. 1973)]-ban a szöveg hiányos és a versszámzás téves!)

16. vers: Az utolsó kérdés az Isten temploma és a bálványképek közötti összeférhetlenséget hangsúlyozza. (A zsidó templomban idegen istenek szobrai felállítani »undokság«-nak számított: Dán 9,27.) Ezt az képet a szerző a közösségre alkalmazza: ők az élő Isten temploma (vö. 1 Kor 3,16; 6,19). Bizonyítékul az Izrael népének adott isteni ígéret szolgál, amit az Ószövetségből vett idézetet megelőzve a jelenre, azon belül is az egyházra vonatkoztat.

17k: Ez a megkülönböztetett helyzet és az Isten szavára való hivatkozás követeli meg az elkülönülést a pogányoktól, ahogyan az Ószövetség is kultikus okok miatt (Iz 52,11) kívánta meg azt a levitáktól. Végso indokként az Úr, a Mindenható ígéretére utal (pantokrátor: a héber »JHWH cebaot [seregek, erők ura]« görög fordítása), amelyet (a 6. vershez hasonlóan) Istennek a közösséghez történő különleges, atyai odafordulásaként értelmez. Feltűnő, hogy az Iz 43,6-ból vett »fiaim« szót a »lányaim« szóval egészíti ki (vö. Gal 3,28).

7,1. vers: A fenti ígéretek birtoklása azt követeli meg az apostol »szerettei«-től (ez a keresztények Ószövetségből [vö. MTörv 7,8; Óz 11,1] átvett megszólítása; vö. még 12,19; 1 Kor 10,14; Róm 1,7; 11,28), hogy a pogányoktól eltérően őrizkedjenek egész valójuk beszenyeződésétől (a »test és a lélek« kifejezés alatt az egész embert érti). Így teljesíthetik be Istenhez tartozásukat a megszentelődés segítségével (vö. 1 Tessz 4,3; Lev 19,2).

2. vers: Az apostol kérése: »fogadjatok be minket« (szó szerint) visszaül a 6,11k versekre, majd visszautasítja az őt ért három legsúlyosabb vádat, hogy állítólag igazságtalanul szigorú lett volna valakivel (vö. 6,12), tönkretett (vö. 1 Kor 8,11) vagy anyagilag kihasználta volna valakit (ld. 12,14-17).

3. vers: Az apostol nem azzal védekezik, hogy elítéli a korintusiakat. Inkább azt szeretné – mint előrebocsátotta (korábban szóban, vagy a 6,11-13 versekben) – ha baráti kapcsolat alakulna ki közöttük: »a szívünkben vagytok az együttes meghalásban és életben« (szó szerint). Ez a fordulat (ókori, barátságot kifejező ún. toposz [vö. 2 Sám 15,21]) a Jézus halálában és életében való részesedés miatt (4,10-12; vö. 2 Tim 2,11) különös hangsúlyt kap.

4. vers: Pál apostol fejtegetéseit a korintusiak felé megnyilvánuló »őszinteségével« (hogy mindent bizalommal és nyíltan meg- ill. kimondhat) és a velük való dicsekvés gondolatával (vö. 1,14; 8,24) zárja. Sőt arról számolhat be, hogy a nagyvárosból jövő friss hírek ismeretében (vö. 7-13) – a nagy aggodalom után – vigasztalás és mindent fölülmúló öröm tölti el (vö. 16; 1,3-7).

Az apostol és a korintusi egyházközösség közötti feszültségről árulkodó szavak ma Isten szavaként minden egyes egyházközösséghez szólnak. Elsősorban a közösség vezetőihez, akiknek nyitott szívvel és az alulról jövő hangokat mindig meghallgatva kellene vezetniük. Ugyanakkor megszólítják a vezetett közösség tagjait is, és arra ösztönzik őket, hogy ne legyenek kicsinyesek sem előljáróik, sem mások iránt. Az egyházon belüli szívélyes-családi viszony persze nem zárja ki a konfliktusokat (a családban sem), inkább egy olyan út felé mutat, ahol ezeket az összeütközéseket szeretetben lehet elrendezni.

Az a figyelmeztetés, amely a pogány világhoz való alkalmazkodás veszélyére hívja fel a figyelmet – és így bizonyos ellentétben áll az előző versek nyitottságával –, ma mindenkit arra int, nehogy félreértsük a szeretetet és a türelmet. (Talán e verseket azért is fűzték ide, nehogy a 6,11-13; 7,2-4 verseket félreértse valaki.) Az itt szereplő kérések mindannyiunkra vonatkoznak. Nem a pogánysággal történő teljes szakításra szólítanak fel (vö. 1 Kor 5,10), hanem keresztény önazonosságunk megőrzésére. Mivel nagyon jól tudjuk, hogy sok 'pogány' embernél találhatunk magas erkölcsi értékeket, és az isteni kinyilatkoztatás felismerhető nyomait, ezért a levél ellentmondást nem tűrő sorait a Szentírás egészének ismeretében kell értenünk. Ez áll az Ószövetségből vett idézetek sorára is, ahol egyes helyeket részben már keresztény szempontból értelmeztek át (pl. a 6,17; 7,1 versekben a kultikus tisztaságból erkölcsi tisztaság lett). A három, kifejezetten Isten szavaként idézett szöveg ma is »ígéret« számunkra. Olyan életre szólítanak fel minket, amely igen közel áll Istenhez. És mert Ő fiaiként és leányaiként fogad el minket, bennünket arra kötelez, hogy a világban szentként éljünk, és törekedjünk a minél nagyobb tökéletességre.

A nyíltszívűsége vonatkozó ismételt intés (7,2) arra szólít fel, hogy Pálhoz hasonlóan mindenkinek előtt Istent engedjük be szívünkbe. Ő nagyon jól ismeri bűneinket és gyöngeségeinket, mégsem mond ítéletet felettünk. A szöveg arra is int, nehogy megfélemedjünk a felmerülő konfliktusokban arról, hogy mint megkeresztelték a halálban és az életben is társai vagyunk egymásnak. Ez a belső kötelék lehetővé teszi a valódi »őszinteséget« (a bizalommal teli őszinte megnyilatkozásokat), és mások elfogadását, amely vigasztalást tud adni a nézeteltérésekben és örömet a szorult helyzetekben.

3. Az apostol öröme a közösséggel való kiengesztelődése felett (7,5-16)

Az »apostoli hivatal apológiája« (2,14-7,4), vagyis apostoli szolgálata magasságainak és mélységeinek bemutatása után az apostol a 7,5-ben ott folytatja gondolatait, ahol a 2,13-ban félbehagyta. Ismét arról ír, hogy röviddel korábban Títusszal találkozott. Munkatársa arról tudósította, hogy Korintusban kedvezően fogadták az apostol »könnyek között írt« levelét. A közösséggel való kiengesztelődése örömmel tölti el Pált, és arra készíti, hogy a levél megírásának okáról, céljáról és hatásáról szóljon, majd Títusz értékeit említi meg.

5. vers: Amikor Makedóniába (valószínűleg Filippibe) megérkezett, az apostol (szó szerint: »testünk«) nem talált nyugalmat, mint ahogy már Troászban sem (2,13). Ennek részben külső (talán a pogányok és zsidók szította keresztényüldözés: vö. 1 Tessz 1,6; 2,14-16; Csel 16,19-24; 17,5-9), részben belső oka volt (főleg a korintusi közösség iránti aggodalma: vö. 11,28).

6k: Títusz érkezése és a hírek jókedvre derítik, mégis, kedélyállapotának változását végső soron Istennek tulajdonítja, aki az Iz 49,13 szerint »megkönyörül szegényein« (vö. 1,3k).

Őt tehát Isten vigasztalta meg Títusz beszámolója által, aki arról hozott hírt, hogy hogyan változott meg a korintusi közösség magatartása Pállal szemben. Nagyon várják az apostol újabb látogatását, bánkódnak a történetek miatt, és újabban már a védelmükbe is veszik. Mindez nagy örömeire szolgál.

8k: Pál megvallja: nem bánta meg, hogy a »könnyek levelé«-ben kemény hangon ítélte el a Korintusban történeteket (2,2-4). Bár rövid időre szomorúságot okozott az otthagynak, ez azonban – az apostol örömeire (vö. 2,2) – valódi »megtérés«-hez (szó szerint) vezetett. Szomorúságuk az apostol értékelése szerint »Istennek tetsző« volt, így tehát a korintusiakat az apostol miatt nem érte kár.

10 vers: Indoklasként különbséget tesz a szomorúság kétféle fajtája között: 1. Az Isten szerinti szomorúságot változás, új kezdet kíséri, eredménye olyan üdvösség, amely vissza sohasem vonható. 2. A világ szomorúságát ellenben személyes érdekek hozzák létre, keserűséget és igazságtalanságot okoz, ezért az örök halálba visz (vö. 2,7; Mt 27,3-5).

11. vers: Pál felszólítja a korintusiakat (szó szerint: »Íme, lássátok...«), vegyék számításba, milyen áldásos hatással volt rájuk a szomorúság (vö. 7.v.). A felsorolt eredmények azt mutatják, hogy a korintusiak elhatárolják magukat a megtörtént igazságtalanságtól (2,5-11), és a vétkes büntetését követelik. Így bizonyítja a közösség, hogy maga (szó szerint) »tisztá« maradt, azaz vétlen, bár korábban az egyértelmű elhatárolódás elmaradása miatt korántsem volt ez magától értetődő. (A közösség szerepének boncolgatását e bűnben tapintatosan elkerüli.)

12. vers: Pál ezután rátér a »könnyek levele« megírásának okára. Nem büntetni akarta azt, aki őt megtámadta és így (akár egy harmadik személlyel szemben is) igazságtalanságot okozott, sőt, ő önmagát sem akarta igazolni; egyszerűen azért írt, hogy a korintusiakban az ő személye iránti elkötelezettség »Isten előtt« is érvényes módon megnyilvánulhasson.

13a. vers: Az apostolt megvigasztalja, hogy mindez már a múlté, és a megszakadt kapcsolat ismét helyreállhatott.

13b. vers: Az apostol a neki juttatott vigasztalásról írt fejtegetéseit azzal egészíti ki, hogy Títusz öröme is boldoggá teszi őt, »mert lelkét (bensejét) mindannyian felüdítettétek« (szó szerint; vö. 1 Kor 16,18; Filem 20). Aggódó félelméből a barátságos fogadtatás láttán új bátorság született.

14. vers: A helyes fogadtatás igazolta, hogy Pálnak nincs miért szégyenkeznie, amiért a korintusiakat dicsérte Títusz előtt. Az apostol itt is megragadja az alkalmat, hogy ellenfeleinek rágalmaival szemben (1,17) igazolja: mindent a valóságnak megfelelően mondott el. E ponton is az igazat mondta (4,2).

15. vers: Títusz személyével kapcsolatban az apostol még megjegyzi, hogy tanítványa – talán a gyűjtésben kapott feladata miatt (8,16-24) – milyen jó szívvel van a korintusiak iránt. Szívesen emlékszik hitben tanúsított engedelmességükre, ami abban nyilvánult meg, hogy őt (Títust), mint Pál küldöttét »félve-rettegve« (vö. 1 Kor 2,3; Fil 2,12) fogadták, vagyis olyan tisztelettel és alázattal viseltettek iránta, amilyennel Isten iránt van az ember (vö. Zsolt 2,11).

16. vers: Pál lezárja levelének ezt a részét, miközben (a 7. és a 13. versen túlmenően) ismét hangot ad örömének és bizalmának.

Amikor ma az apostol és a korintusi hívek közötti nézeteltérésről szóló tudósítást Isten szavaként olvassuk, bátorítást és vigasztalást akarunk meríteni Pál küszködéséből és a hívekkel történt kiengesztelődéséből. Az evangélium hirdetése és az egyház építése nincs feszültségek és csalódások nélkül, ugyanakkor azonban öröm és vigasztalás kíséri. Pál Títusz híreit Isten ajándékának tartja. Nem helytelen tehát, ha hasonló helyzetekben Isten kezenyomát véljük felfedezni, vagy legalább számolunk vele.

Pál apostol eljárása – aki szükségesnek tartotta megírni a »könnyek levelét« – arra tanít minket, hogy az egyházban kialakult visszaes helyzeteket őszintén kell bírálnunk. Ezt követeli Jézushoz való tartozásunk is. Sosem jelenthet megoldást mások megbüntetése, vagy az a szándék, hogy önmagunkat igazoljuk. Az egyházban csak az »Istennek tetsző szomorúság«-nak van helye, amely változáshoz, új kezdethez vezet. Nem más ez, mint az egyház tisztulásának egyik útja, amelynek végén a szeplőtlen jegyes egészen a Vőlegényé lehet (11,2; vö. Ef 5,27). Ilyen értelemben az »Istennek tetsző szomorúság« minden fajtája cselekedeteink felülvizsgálatához vezet el, hogy azok valóban üdvösségünket szolgálják, amely vissza nem vonható. A világ szomorúságáról szóló kijelentés arra figyelmeztet, hogy ne engedjük magunkat a bűnben még mélyebbre süllyedni.

Pál örömet és vigasztalódását valódi érzésnek kell tartanunk. Az apostol szavain keresztül Isten minket is hív, hogy örüljünk a bűnös megtérésén, de annak is, ha megszűnnek az emberek közötti feszültségek (vö. Lk 15,3-7). Az apostol együtt örült Títusszal. Ne féljünk tehát együtt örülni másokkal azok sikerének, és kerüljük az irigykedést.

II. A Jeruzsálem javára történő gyűjtés ajánlása (8,1-9,15)

Pál apostol nemcsak megemlíttette beszédeiben a jeruzsálemi közösségben szükségét szenvedők nehéz sorsát, de gyűjtéseket is szervezett a számukra. Ezt már az apostoli zsinaton megígérte (Gal 2,10), az 1 Kor 16,1-3-ban részletes utasításokat ad a korintusi közösség számára; a Róm 15,26-28-ban pedig a gyűjtés eredményének személyes átadását helyezi kilátásba (vö. Csel 11,29k). A pogánykeresztények anyagi segítségükkel azt fejezték ki az ősegyház számára, hogy kötődnek Jeruzsálemhez, lelki javaik ősforrásához (Róm 15,27), és mint istenfélő idegenek, támogatják a jeruzsálemi Templomot. Az is elképzelhető, hogy apokaliptikus várakozások ösztönözték a gyűjtéseket, hiszen az Iz 60-62-ben a próféta arról ír, hogy az utolsó időkben a népek kincseiből sok mindent visznek majd a szent városba.

A gyűjtés valahol elakadhatott (talán éppen a Korintusban történt kellemetlen események miatt), de semmiképpen sem haladt olyan ütemben, mint ahogyan azt az apostol szeretne volna. Ezért, mint az igehirdetéséhez szorosan kapcsolódó témával, ebben a levélben két fejezeten át is foglalkozik vele, részletesen, ugyanakkor tapintatosan tárgyalva azt. Az apostol szavai különösen jelentősek ebben a két egymást követő fejezetben, amelyeket vagy maga az apostol fűzött így össze, vagy későbbi szerkesztés helyezett egymás mellé (vö. 13-14. o.).

1. Első fejezet a gyűjtésről (8,1-24)

Pál apostol példaként említi Makedónia egyházainak adományozó kedvét, majd konkrét tanácsokat ad a gyűjtések lebonyolítására, és jó szívvel ajánlja mind az általa, mind az egyház által kijelölt küldötteket. Figyelemre méltó, hogy az apostol »kegyelem«-nek tartja a gyűjtést, és annak levezetésében – a kor hivatalos szóhasználatával ellentétben – szoros kapcsolatot fedez föl Krisztus megváltó művével.

A gyűjtés, mint »kegyelem« (8,1-10)

Pál emelkedett, szónoki stílusban szól a makedóniai egyházak nemesszívűségéről, majd bátorítja a korintusi egyházat, hogy hasonló módon tegyen tanúságot a Krisztus által kapott kegyelemről.

1k: A »testvérek« megszólítás (vö. 1,8; 13,11) egy újabb szakasz kezdetét jelöli. A Jeruzsálem javára történt gyűjtést Makedónia (mindenek előtt Filippi és Tesszaloniki) egyházaiban, ahol Pál hosszabb időt is eltöltött, »kegyelem«-nek tartja (kharisz = kedvesség, jóindulat, jóakarát, kedvezés; u.i. 4.6.19. versekben). Az apostol előszeretettel jelöli e szóval Isten kegyelmi ajándékát, szeretetének megnyilatkozását (pl. 4,15; 6,1; 1 Kor 1,4; 3,10). A gyűjtések háttérében Isten kegyelmi ajándékára adott választ lát, a kegyelem anyagi javakban történő továbbadását. Korának retorikai szokásaira támaszkodva a makedóniai egyházak példáját állítja a korintusiak elé: nehézségeik és megpróbáltatásaik (üldöztetések: 1 Tessz 1,6; 2,14k) ellenére hitükből fakadóan szívesen és örömmel adnak önkéntes adományokat, bár nem gazdagok.

3k: Pál dicséri a makedóniakat, és igazolja, hogy erejükön felül (vö. Mk 12,41-44), önként adakoztak. Sőt, maguk kérelték az apostolt, hogy a »kegyelemben« (UKB [Új Katolikus Bibliafordítás (Sz. I. T. 1973)]: »kegyben«), a »szentekért való szolgálatban« (szó szerint) résztvehessenek. A »szentek« tiszteletre méltó megjelölésén a jeruzsálemi keresztényeket érti (ld. 1,1).

5. vers: A makedóniaiak felülmúlták Pál várakozását: nem csupán pénzt gyűjtöttek, hanem »önmagukat adták oda« először az Úrnak (vö. Mt 25,40), aztán pedig Isten akaratából az

apostolnak is. A gyűjtés tehát Pál számára a Krisztusnak történő önátadás és a vele való összetartozás kifejezése.

6. vers: Látva buzgóságukat, Pál arra kérte Títust (az ő képviselőjében ld. 2,13; 7,5-7.13k), hogy ismét menjen Korintusba (vö. 17; 12,18), és tegye teljessé a »kegyelmet« (UKB: a »jótékonyosság művét«), amit egy korábbi látogatásakor (feltehetően még a »könnyek levele« átadása előtt: 7,6k) már megkezdett. (Feltűnő, hogy nem említi Títust az 1 Kor 16,1-4-ben, viszont Timóteust a 16,10-ben igen.)

7. vers: Miután az apostol Makedónia egyházainak példaértékű magatartására hivatkozott, közvetlenül a korintusiakhoz fordul. Megemlékezik arról, hogy ők »mindenben kitűnnek«, különösen a felsorolt kegyelmi ajándékokban (vö. 1 Kor 1,5), amelyek közé Pál a már említett buzgóságot (7,11k) és a kiengesztelődésre kész szeretetet is (2,8) sorolja. A kegyelem ilyen szokatlan gazdagsága után illő, hogy (a fenti) »kegyelem«-ben is (UKB: a jótékonykodásban) kitűnjenek.

8. vers: Az apostol nem szeretné, ha kérését parancsnak tartanák. Inkább azt kívánja, hogy a makedóniaiak buzgóságát látva a korintusiak is tanúságot tegyenek szeretetükről.

9. vers: Indoklásként az apostol a korábban többször is használt szavakhoz, a »kegyelem«-hez és a »gazdag«-hoz tér vissza, és egy hatásos, kiasztikusan [koncentrikusan] szerkesztett (gazdag–szegény / szegénység–gazdag) mondással idézi a hívek emlékezetébe »Urunk, Jézus Krisztus kegyelmét [= szeretetének tettét]«. Ő lemondott Istennel való egyenlőségének gazdagságáról, és értünk szegénnyé lett (vállalta halálra szánt, emberi életünket: vö. Fil 2,6-8), hogy a »csodálatos csere« folytán a szegény és bűnös embert az Ő szegénysége révén tegye gazdaggá (vö. 2 Kor 5,21). Az öskeresztény hitvallás művészien megalkotott, a korintusiak előtt legalább tartalmában jól ismert összefoglalása rokon a részletesebb himnusszal (Fil 2,6-11), és annak alapján értelmezhető. A hitvallás nem mond semmit arról, hogy Jézus életében szegény lett volna, bár a Szentírásban fellelhető nyomok (vö. Mt 8,20; Lk 9,58) arra bátorítanak, hogy a megtestesülés titkának ilyen körülírása alapján erre is gondoljunk.

Pál szavai, amelyek konkrét történelmi helyzetben hangzottak el, és a jeruzsálemi ősegyház megsegítésére buzdítottak, ma Isten szavaként mindnyájunkat megérintenek. Arra tanítanak, hogy az egyházon belül sokféle megtapasztalható segítőkészséget »kegyelemnek« tartsuk. Ajándékba kapott lehetőségnek, amellyel Isten és Krisztus kegyelmére válaszolhatunk. Ezzel minden karitatív tevékenységünk olyan értéket kap, amely meghaladja a pusztá segítségnyújtást: általa Isten szeretetét folytatjuk, a benne közreműködők pedig eljuthatnak a teljes önátadáshoz.

Isten kegyelmére gyakran hasonló módon válaszolnak azok is, akik szenvednek, nehézségekkel küszködnek vagy szegények. Késztetést éreznek magukban, hogy Isten bennük megtapasztalt kegyelmét nagyvonalúan adják tovább, és mint megajándékozottak, ők is gazdagítsanak másokat. Az apostol példája arra biztatja az egyház mai vezetőit, hogy hasonló módon lelkesítsenek másokat a szeretet tetteinek gyakorlására. Akár úgy is, hogy átveszik a szervezési feladatokat. A lendületüket vesztett kezdeményezések gyakran csak új ösztönzésre várnak.

Minden karitatív tevékenység lényeges motívuma a kegyelmi adományok gazdagsága: élet, egészség, hivatás, család, hit. Az adományok gazdagsága – amit sokszor nem is veszünk észre – arra sarkall bennünket, hogy a szeretet tetteiben továbbajándékozzuk másoknak, nemes versengésben azokkal, akiknek adakozó kedve nekünk is példát adott. Lehet a ráhatásnak ilyen emberi motivációját alkalmazni, szemben az erőszak vagy a rábeszélés módszerével.

Minden karitatív tevékenység végéso indoka azonban Krisztus »kegyelme«, szeretetből fakadó tette. Mint Isten Fia, nem tartotta meg magának az égi méltóság gazdagságát, hanem »kiüresítette és megalázta önmagát«, önként magára vette a halálakat, azon belül is a csúfos kereszthalálakat kiszolgáltatott emberi lét szegénységét. Életét mások szolgálatában áldozta fel,

azért, hogy sorsukat megváltoztathassa, a szegénységből gazdagokká tegye őket (Fil 2,6-8). Mint »Fiú«, és mint a láthatatlan Isten képe (Kol 1,15), megmutatta Isten legbensőbb lényegét, ami »a szeretet« (1 Jn 4,8.16). Isten a Fiában teljesen kitárta önmagát, éltető leheletével (Szent Lelkével) mindent átadott neki. Az ember téves magatartásával szemben, aki mindig csak önmaga körül forog, aki csupán saját maga megvalósításán fáradozik, Isten megmutatta nekünk a mindent odaajándékozó szeretetet, amely számunkra, Isten képére alkotott teremtményeknek (Ter 1,27) igen lényeges.

Tanácsok a gyűjtés lebonyolításához (8,10-15)

Az általános felhívás után Pál mintegy láncra fűzi a mondatokat egyes szavak köré, mint pl. a »tenni«, »akarni«, »szándékozni«, »befejezni«, »birtokolni«, »szükséget szenvedni«. Némely mondat konkrét javaslatot tartalmaz a gyűjtés módját illetően.

10. vers: Az apostol nem parancsként, hanem megfontolandó jótanácsként említi meg a gyűjtés megszervezését. Rászorulnak erre, mert egy évvel korábban kezdték el a gyűjtést, csak nem fejezték be.

11. vers: Helyénvaló viszont, hogy amit megkezdték, azt be is fejezzék. Ahogyan eltervezték, mindenki lehetősége szerint adakozzon, ne saját erőit meghaladva; így tették ezt a 3. versben említett Makedónia egyházai is. A következő, nehezen fordítható verset a 11.v. magyarázataként is lehet értelmezni:

12. vers: Minden adakozás kedves, ha az az adakozó erejét nem múlja felül (vö. Mk 12,41-44). Pál apostol a korintusiaknak azt ajánlja, ami az 1 Kor 16,2 szerint másutt is szokás volt: mindenki saját erejéhez mérten tegyen félre egy kisebb összeget, amit később a gyűjtésnél beszolgált. Minden adomány egyaránt kedves, legyen az kisebb vagy nagyobb összeg.

13k: Az apostol megindokolja jól átgondolt tanácsát (talán azért, hogy elkerülje a félreértést), és még egyszer a bőkezűsége hivatkozik. Visszautasítja azt a nézetet, mintha azért kellene adakozni, hogy így »másoknak« (a jeruzsálemi keresztényeknek) könnyebb legyen, a korintusiak között viszont vagyonuk feláldozásával felüsse fejét a »szükség«. Az adakozás célja a testvéri »egyenlőségben« keresendő. A korintusiak anyagi javakban való jelenlegi bővelkedése segítségére van a jeruzsálemi keresztényeknek. A jeruzsálemi közösség szellemi javakban való bővelkedése (az evangélium, a hit öröme) viszont korábban a korintusiaknak szolgált javára (vö. Róm 15,27).

15. vers: A fenti gondolatok alátámasztására rövid idézetet hoz a Szentírásból, amikor Isten a pusztában vándorló népet csodálatos módon a mannával táplálta (Kiv 16,18). Függetlenül attól, hogy ki-ki mennyit gyűjtött reggel a mannából, mindenki megkapta a napi szükséges mennyiséget.

Amit Pál megfontolt módon, a korintusi kényes helyzetet elfogadva tanácsol, az ma Isten szavaként minket is tanít. Bár a gyűjtések és a karitatív kezdeményezések, mint Isten és Krisztus kegyelmére adott válaszok, mindig fontosak maradnak a keresztények számára, mégsem szabad azokon a részvételt kötelezővé tenni, vagy törvényekkel szabályozni. Ez ellentmondana a »szeretet törvényének«, mivel kényszerből és nem önként történne.

Az esetlegesen fellépő akadályok miatt mindig is célszerű és ajánlatos, hogy a már egyszer elhatározott terv befejezését szorgalmazzuk. Itt azonban okosan kell eljárni, nehogy az adakozás mértéke bárkinél a megélhetés alapjait tegye tönkre. Minden alkalommal látni kell a határokat, amelyek adott esetben a különleges emberi példaképek követéséig (a Makedón egyházak említett adakozási kedve) és az önmagát teljesen odaajándékozni akaró krisztusi szeretet mértékéig terjedhetnek (9.v.).

Amikor az apostol a jeruzsálemi keresztényekért vállalt fáradozásainak céljaként az

»egyenlőséget« jelöli meg, akkor emögött az a felfogás rejlik, hogy az egyház »Krisztus teste«. Itt minden tag összetartozik, és valamilyen módon, a saját hivatásának megfelelően a másik javát akarja. A manacsoda elbeszéléséből származó idézet feltételezi, hogy az egyház a zsidó várakozásoknak megfelelően a végidők-beli Isten népe, ahol maga az Isten gondoskodik mindenkiről, még akkor is, ha nem mindig ugyanolyan módon.

A küldöttek ajánlása (8,16-24)

Az első gyűjtésről szóló fejezet (önnálló levél?) végén Pál említést tesz Títusról és két további férfiról, akiket a gyűjtés levezetésére Korintusba küld. Az itt leírt mondatok a küldötteket ajánlják. A múlt idő használata a 17., 18. és 22. versekben nem egy már megtörtént küldetésre utal, hanem hozzátartozik a levél stílusához, és a címzettek szemszögéből érthető.

16k: Pál hálát ad Istennek, mivel Títust (vö. 6.v.) nagy buzgóságra hangolta, amely Páléhoz vagy a makedónok Jeruzsálem iránti buzgóságához (1-5 versek) hasonló. Ez a korántsem magától értetődő – és Pál ítélete szerint Istentől származó – buzgóság abban nyilvánul meg, hogy Títusz Pál kérését (6.v.) készségesen fogadta, sőt (vö. 3.v.) önszántából indult útnak hozzájuk.

18. vers: Zsidó szokás szerint (vö. Mk 6,7; Lk 10,1; MTörv 19,15) az apostol Títust nem egyedül bocsátja útjára, hanem egy, a közösség előtt missziós tevékenysége miatt jól ismert »testvérrel« együtt (vö. 12,18). Az a körülmény, hogy ennek a testvérnek a nevét nem árulta el, sokféle találgatásra adott alkalmat: Lukácsot, Barnabást vagy a Csel 20,4-ben felsorolt személyek egyikét sejtik mögötte.

19. vers: Fontosabb Pál számára az, hogy a küldöttet maguk az egyházak bízták meg, hogy Pált kísérje és segítse a gyűjtések (szó szerint: »kegyelem«) során. A gyűjtést az apostol kétféle módon jellemzi közelebbről. Egyrészt az »az Úr (itt Isten: vö. 9,12k) dicsőségére« szolgál, akinek fenségessége a »kegyelmére« adott válaszban ragyog fel (vö. 4,15), másrészt Pál saját akaratából történik, aki hű maradt a Gal 2,10-ben tett ígéretéhez.

20. vers: Kísérője küldésével az apostol azt is el akarja kerülni, nehogy valaki meggyanúsítsa őt az adományok elsikkasztásával, amivel feltehetően ellenfelei vádolták (12,16k).

21. vers: Pál apostol a Péld 3,4-re célozva indokolja meg elővigyázatosságát: nemcsak Isten, de az emberek előtt is becsülettel szeretne megállni.

22. vers: Ezután Pál megemlíti harmadik küldöttét, akinél nemcsak a buzgalomra, de a korintusiak iránti bizalomra is hivatkozhat. (Néhány szentírásmagyarázó Títusz kísérőjére gondol, akit a 12,18 említ, míg mások Terciuszra vagy Apollóra.)

23. vers: Záró soraiban Pál mintha adott sémát követne, amely általános lehetett hasonló leveleknél, és igazolja felhatalmazásukat. Títust mint segítő- és munkatársát mutatja be, akinek vezető szerepet is ad (talán ő volt a levél átadója is?), míg a másik két, meg nem nevezett testvért »az egyház küldötteiként (szó szerint: apostoloknak)« és »Krisztus dicsősége«-ként (szó szerint: visszfényeként)« mutatja be. E számunkra szokatlan nyelvi kifejezés a küldötteknek abban a korban szokásos értékelése lehet. Itt azonban bizonyára arra utal, hogy e küldöttek végső soron Krisztus küldöttei, tehát az ő dicsőségét tükrözik vissza (vö. 3,18).

24. vers: Arra szólítja fel a korintusiakat az apostol, hogy mindegyik küldöttel szemben mutassák ki szeretetüket, és így igazolják jó hírnevüket (7,14). Ez nagyszerű bizonyosság mind számukra, mind az apostolnak a többi egyház előtt.

Az apostol szavai bepillantást engednek bölcs és körültekintő döntéseibe, amelyekkel a jeruzsálemi közösség számára szervezett gyűjtéseket. Ugyanakkor arra is intenek, hogy hasonló

bölcsességgel és körültekintéssel járjunk el ma az egyház karitatív munkáiban. Sajnos az egyház történelme egészen a legutóbbi időkig ismer olyan eseteket, ahol az adományokat hűtlenül kezelték. Példaértékű marad az apostol azon igyekezete is, hogy a feladatul kapott gyűjtéseket a személyes sikerek ellenére is, mint az egyház szolgálatát ismertesse el.

Minden erőfeszítésnél, amelyet mások szükségének enyhítésére teszünk, ma is figyelembe kell vennünk azt, amit egyedül csak a hit képes teljessé tenni: Títusz buzgósága (de másoké is) Isten ajándéka az emberben (tehát nem személyes érdem vagy egyéni rátermettség). Egyedül Isten dicsőségére érdemes fáradoznunk azért, hogy a gyűjtés minél sikeresebb legyen. Ma még inkább jelentősége van az apostol szavainak, mert – Istennek köszönhetően – nem csak anyagilag segíthetünk a szegényeken és az elnyomottakon, hanem szervezeteken és politikai akciókon keresztül is. Ilyen összefüggésben minden egyházi segélyszervezetre érvényes a »Krisztus visszfénye« megjelölés, amellyel az apostol a küldötteket jellemezte. Hiszen minden feladattal, amit az egyház az Úr megbízásából kapott (vö. Mt 25,34-40), »Krisztus dicsőségét«, szeretetének, mint az Atya kisugárzásának fényét vetíti bele e világ sötétségébe.

2. Második fejezet a gyűjtésről (9,1-15)

A bevezetés után Pál apostol (a 8,16-24-hez hasonlóan) megemlíti a küldötteket, akiket a gyűjtés levezetésével bízott meg, majd bőséges adományt kér az adakozóktól. Több magyarázó önálló levéltöredéket lát ebben a szakaszban, amit az apostol talán már a 8. fejezet előtt megfogalmazott, és Títusznak adott első korintusi látogatásakor. Mások véleménye szerint ez a levéltöredék eredetileg nem a korintusi egyház számára, hanem Achája többi közösségének íródott (vö. 1,1). Az sem lehetetlen, hogy ezt a fejezetet, mint a korábbi kijelentések Pál által tervezett kiegészítéseként értékeljük, kiváltképp akkor, ha ugyanarról a két évvel korábban megkezdett gyűjtésről van szó (9,2; 8,10). Jóllehet ma már lehetetlen teljes biztonsággal megállapítanunk, kiket, mikor és milyen alkalomból szólított meg ez a szöveg, alapvető kijelentéseit mégis világosan értelmezni tudjuk.

A címzettek adakozó kedve és a követek küldése (9,1-5)

Szónoki bevezetés után Pál tudósítás formájában megindokolja, miért küld testvéreket a gyűjtés előkészítésére: hogy adományuk valóban legyen méltó ahhoz az adakozó kedvhez, amellyel az apostol a makedónok előtt már eldicsekedett.

1. vers: Retorikai fogás, ha valamit nem fejtünk ki teljes részletességgel, s így keltjük fel a téma iránt az érdeklődést. Pál azzal a megjegyzéssel vezeti be levelének e részét, hogy nem szükséges többet írnia a korintusiaknak »a szentek (jeruzsálemi keresztények) szolgálatáról (diakonia – itt is, mint a 8,4-ben a gyűjtés jelölésére)«.

2. vers: Ezt a korintusiak készséges lelkiületével indokolja, amellyel már dicsekedett a makedónok előtt. Achája provincia egy esztendeje (vö. 8,10) készül a gyűjtésre. (Ez az az adat, ami miatt több szerző is Achája közösségeihez írt levélnek tartja e fejezetet. Mégis sok minden szól amellett, hogy az Achája név a provincia nevéként áll itt, amelynek fővárosa Korintus.) Az a buzgóság, amit a korintusiak valószínűleg csak kezdetben mutattak, sokaknak példaként szolgált Makedóniában. (A 8,1-5 versekben viszont Pál a makedóniai egyházak buzgóságát állítja példaként a korintusiak elé, hogy újabb erőfeszítésekre sarkallja őket.)

3. vers: Azzal, hogy Pál »testvéreket« küld hozzájuk (valószínűleg a 8,16-24-ben megnevezetteket, bár Títust itt nem említi), azt szeretné elkerülni, hogy dicsérete – jóllehet a korintusiak a gyűjtésre már föl voltak készítve – alaptalan ne legyen.

4. vers: Ez akkor következne be, ha makedón keresztények (Filippiből, Tesszalonikiból és Béreából) jönnének Pállal Achájába (Korintusba), és teljesen készületlenül találnák a közösséget a gyűjtésre. Ez nemcsak Pálra hozna szégyent, de magukra a korintusaira is.

5. vers: Ezért kérte fel Pál a 3. versben említett testvéreket, hogy menjenek előre, és a korábban beígért adományt (szó szerint: áldást, jótéteményt) a már ismert módon (8,11k; 1 kor 16,2) készítsék elő. A megjegyzés, hogy az adomány valóban áldás, jótétemény legyen, és ne szűkkeblű adakozás a korintusiak részéről, már a következő gondolatokat készíti elő vezet át.

Pál apostol a gyűjtések jelölésére a »szolgálat« (diakonia) szót használja. Ezzel ma arra figyelmeztet minket, hogy mi is szolgálatnak tekintsük a gyűjtéseket és a karitatív feladatokat, szoros kapcsolatban az Újszövetség »szolgálatával« (vö. 3,6k) és a »kiengesztelődés szolgálatával« (5,18), amely fontos szerepet játszik az egyház életében. Egy ilyen gyűjtés lehetővé teszi, hogy Krisztus szolgálatát, amelyet földi életében az asztal körül és a beteggyógyításban végzett (vö. Lk 22,27), mint Isten gondoskodásának jelét továbbvigyük a szenvedők körében. Ebből a szempontból különös jelentőséget kapnak a szervezési feladatok.

Pál fejtegetései Isten szavaiként arra tanítanak: szabad egyes keresztények példáját mások előtt megemlíteni, hogy így valódi versengésben követendő példaként szolgáljanak egymás számára. Sőt, néhány bölcsen mérlegelt esetben a lendületét veszített buzgalom miatti személyes csalódás vagy szégyenkezés említése jó hatással lehet az adakozók kedvre. Az apostol választotta megjelölés: »áldás, jótétemény« (5.v.; vö. 6.v.) minden adományt kapcsolatba hoz Isten áldásának teljességével, és arra hív, hogy Isten kegyelmét saját ajándékainkon keresztül bőségben adjuk tovább.

Az örömteli adakozás áldása (9,6-15)

Az »áldás«-ra (5.v.) mint kulcsszóra építve Pál apostol többször is hivatkozik a vetés hasonlatára (vö. Gal 6,7-9), és bőséges, örömteli adakozásra buzdít, amely Isten bőkezűségén alapszik, és amelynek célja Isten nagyobb dicsősége és az egyházban megszülető közösség.

6. vers: Az apostol bőségesebb adakozásra (5.v.) szólít fel azáltal, hogy a Péld 11,24k-ben művészien megformált, jól megjegyezhető »földműves-szabály«-ra hivatkozik: »Aki szűken vet, szűken is arat, s aki bőven vet, bőven is arat«. A paraszti életből vett képet a gyűjtésre értelmezi: a bőkezű adomány az adakozónak bőséges áldást is hoz.

7. vers: Minden átmenet nélkül intést is fűz az elmondottakhoz. Szerinte csak a szív elhatározásán alapuló nagyvonalú ajándékozás hozhat örömet, nem pedig az olyan elhatározás, amit az ember már az adakozás pillanatában megbán, vagy amit csak kelletlenül, immel-ámmal teljesít. Az apostol a Péld 22,8-ban (LXX) található, akkoriban széles körben ismert mondás mintájára alkotta meg figyelmeztetését. Együttal a figyelmet Istenre irányítja.

8. vers: Aki Istenre tekint, az nem félhet adakozás közben, hiszen Isten az adakozót »minden kegyelemmel« el akarja halmozni, annyira, hogy »mindenben, mindenkor és minden tekintetben« (szó szerint), sőt túlárado mértékben készen legyünk »minden jótetre«. Az ötször is szereplő »minden« (az eredeti görög szövegben) Isten kegyelmének – nem csak a gyűjtések során meg tapasztalható – teljességét húzza alá.

9. vers: A Zsolt 111,9 (LXX) versét, amely az igaz ember bőkezű adakozásáról szól, itt azért idézi, hogy igazolja Isten bőkezűségét különösen a rászorulóval szemben, és így az olvasókat nagyobb adományra ösztönözze. Más magyarázat szerint az idézet – mint az Ószövetségben – az Isten által bőkezű adakozásra alkalmassá tett emberre vonatkozna, akinek »igaz volta« (ez a kifejezés itt a zsidó értelemben az embertársakkal szembeni helyes magatartást jelenti: vö. 10.v.; Mt 6,1) nemcsak ideiglenes, hanem örökké tartó gyümölcsöt is hoz.

10. vers: Pál megismétli ajánlását hogy nagyvonalúan jótékonykodjanak, közben célzást tesz az Iz 55,10-re és az Óz 10,12-re (LXX), s a vetés hasonlatával megígéri olvasóinak, hogy Isten gazdagon ad majd »magot« (eszközt az adakozáshoz), és megsokasítja »igazságosságuk (jótékonyosságuk) gyümölcsét«.

11. vers: Az apostol itt más szavakkal megismétli, hogy a címzetteket Isten »mindenben« gazdaggá teszi, hogy képesek legyenek »minden jótékonykodásra« (szó szerint; vagyis a tiszta, önzetlen adakozásra). Istentől érkezik a segítség a gyűjtéshez, s a folyamat végül Istenhez vezet vissza, hiszen amikor Pál majd átadja a jeruzsálemi híveknek, azok hálátelt szívvel köszönik majd ezt meg Istennek.

12. vers: A gyűjtés kultikus jellegét az apostol itt egy sajátosan használt fogalommal: »az áldozati adomány szolgálatával« (szó szerint) jelzi. A görög leiturgia szó profán értelemben a közösségért vállalt szabad, esetleg kényszerű szolgálattétel jelöli; a Szeptuagintában ezzel szemben a papok és leviták liturgiáját (templomszolgálatát). Pál kifejezetten hangsúlyozza, hogy a gyűjtés nemcsak a »szentek« (a jeruzsálemi keresztények) szükségét akarja enyhíteni (8,14), hanem Isten iránti hálára is akar indítani, mivel sokan mondanak majd köszönetet Istennek a kapott ajándékokért (vö. 1,11; 4,15).

13. vers: Az apostol szerint a gyűjtés legmélyebb értelme az, hogy a jeruzsálemi megajándékozottak a pogány-keresztény adakozók »szolgálatának« (vö. 8,4; 9,1.12) e próbájában« (szó szerint) Istent fogják magasztalni. Felismerik majd az adakozók engedelmségében Krisztus evangéliumának (vö. Róm 1,5) megvallását, és a velük ill. a többiekkel vállalt önzetlen és segítőkész közösség (koinonia) kinyilvánítását. A gyűjtéseknek tehát a pogányság apostolának szemében fontos, ökumenikus szerepe van: a jeruzsálemi keresztények meggyőződhetnek a pogány-keresztény testvérek hitéről.

14. vers: Ez abban is meglepettő, hogy a jeruzsálemiek imádkoznak a korintusiakért (vagy Achája közösségeiért), mivel közösségben érzik magukat velük (szó szerint: »vagyódnak utánatok«). Azok pedig csodálkozva ismerik fel, hogy Istennek milyen túláradóan nagy kegyelmét kapták ajándékba: nemcsak e gyűjtésre tette őket képessé, hanem meghívásuk által részt kaptak Izrael örökségéből is.

15. vers: A befejező felhívás a hálára (vö. 8,16, stb.) nem csupán a gyűjtésre vonatkozik, hanem mindenre, amit Isten jóságában nekünk ajándékozott (vö. 1 Kor 15,57).

Pál szavain keresztül Isten azt tanítja nekünk, hogy a gazdag vetés a szükségét szenvedők szolgálatában bő termést is ígér. Arra bátorít minket, hogy Isten indíttatásait a jótettek nagylelkűen kövessük – a Gondviselésre hagyatkozva (vö. Mt 6,25-34). Ez persze nem zárja ki a szükséges előrelátást (vö. 8,13k), ennek azonban megvannak a határai is.

A karitatív »szolgálat« gazdag »kegyelmi adományai« (vö. 1 Kor 12,28) és »áldásai« arra figyelmeztetnek minket, hogy sose feledkezzünk meg azok adományozójáról, Istentől, és gondoljuk át jól minden segítségnyújtásunk istentiszteleti szerepét: azok Isten nagyobb dicsőségét és az önzetlen szeretet iránti hálát hivatottak elősegíteni.

Pál reménye, hogy a gyűjtések gyümölcsékként a jeruzsálemi és a pogány-keresztények közötti feszültség feloldódik, arra tanít minket, hogy ma sem szabad lebecsülnünk az olyan segítségnyújtás ökumenikus jelentőségét, amit úgy teszünk, hogy közben nem vagyunk tekintettel vallásra vagy felekezetre.

III. Pál apostol nagy védőbeszéde (10,1-13,10)

A 2. Korintusi levél utolsó négy fejezete éles hangú érvelései miatt különbözik a korábbi fejezetektől, ezért gyakran külön levélnek is tartják, mint ahogyan arról a 15.o.-on már szoltunk. Egyesek »négy fejezet-levél«-nek is hívják. Mások viszont a 2,3k és a 7,8k-ben említett »könnyek levelével« azonosítják, bár semmi közvetlen utalást nem tartalmaz Pál villámlátogatására. A régi magyarázatnak is akadnak hívei, miszerint Pál levelének e részét hosszabb diktálási szünet után írta, amikor Korintusból újabb, nyugtalanító hírek érkeztek.

Az apostol választotta éles, olykor ironikus hangnem, amellyel nyilvánvalóan az ellenfelek támadásaira válaszol, rokon vonásokat mutat az akkoriban széles körben elterjedt védőbeszédekkel (apológiákkal), amelyekhez a mintát Szokratésztól vették. Ez figyelhető meg néhány, nekünk már idegennek tűnő és nem mindig könnyen érthető mondatban. Ahogyan több adat is tanúskodik arról mind a szakasz elején (10,2.10), mind a végén (12,20; 13,2.10), Pálnak az a szándéka ezzel a védőbeszéddel, hogy a közösséget fölkészítse harmadik látogatására.

Az ellenfelek vádjaira adott első válasza után (10,1-18) Pál védelmébe veszi apostoli méltóságát az első »dicsekvés« formájában, (11,1-15), majd még hatásosabb formában, az ún. »balga beszéd«-ben (11,16-12,13). Ezután kerül sor a küszöbön álló harmadik látogatás említésére (12,14-13,101); végül a levelet a szokásos utóíráttal zárja (13,11-13).

1. Az ellenfelek vádjainak visszautasítása (10,1-18)

A levélrész kezdetén Pál élesen visszautasítja ellenfeleinek egyes állításait, védelmébe veszi apostoli hatalmát, és hangsúlyozza illetékességét a korintusi közösségben, amellyel jogában áll dicsekedni.

Nem »gyenge« és nem »test szerinti«, hanem »erős« (10,1-6)

Pál apostol röviden utal Krisztus szelídségére és jóságára, majd szónoki hangnemben foglal állást ellenfelei vádjaival szemben, végül hasonlatként a harc képeit használja eljárásának bemutatására.

1. vers: Személyének előtérbe helyezésével (»én magam Pál pedig«, vö. Gal 4,3) jelzi az apostol, hogy egy új levélrész kezdődik. Egyben azt is tudunkra adja, hogy most elsősorban órála lesz szó. A kezdő szavakkal – »Én magam Pál pedig intelmek titeket Krisztus szelídsége és jósága által« – nem csak Jézus magatartására utal, hanem azt is kifejezésre juttatja, hogy magát a legszorosabb egységben tudja Jézussal. Jézus barátságos leereszkedésének (emberrélevés és kereszthalál: 8,9; vö. Fil 2,6-8; Mt 11,29) és szelíd odafordulásának szellemében szól a korintusiakhoz. Ezzel megpendíti a következő fejtegetések alaphangját is. A korintusiak kifogásolják, hogy közöttük »alázatosan« (szó szerint) és »gyöngéden« (rendkívüli, szokatlan jelektől mentesen) lép föl (vö. 1 Kor 2,3), míg távollétében (leveleiben) bátor és merész (10.v.; vö. 1 Kor 4,21; 5,4).

2. vers: Pál arra kéri őket (ironikus céllal?), ne kényszerítsék magatartásának megváltoztatására, nehogy határozottan (merészen) kelljen következő látogatásakor (vö. 10,10; 12,20k; 13,2.10) azokkal szemben fellépnie, akik szemére vetik, hogy »test szerinti életmódot folytat« (szó szerint). Szerintük az apostol úgy viselkedik, mint azok az emberek, akik számára a »test« (az emberi egzisztencia mulandó és esetleges része) az egyedüli mérték (vö. Gal 5,16-21; Róm 8,3-8), és éppen ezért csak a saját javukat keresik (vö. 1,12.17; 11,7k; 12,14). Ennek rendelte alá a zsidó törvények érvénytelenségéről szóló beszédét (vö. Róm 3,8), és emiatt

hiányoznak működéséből a különleges csodajelek (amelyek a hellenista vándorprédikátorok körében nem számítottak szokatlan jelenségnek, vö. 12,12).

3. vers: Pál megáll e vád mellett, és a retorikai gyakorlatnak megfelelően szójátékkal válaszol: »Test szerinti életmódot folytatunk ugyan« (szó szerint), vagyis a földi világnak alávetett gyöngé emberként élünk (nem szokatlan erővel felruházott, vándorprédikátorként megcsodált »isteni emberként«), »mégsem a test szerint harcolunk« (szó szerint). Pál érdeklődése tehát a szüntelen harcként fölfogott élet felé irányul (vö. 1 Kor 9,7; 1 Tessz 5,8; Ef 6,11-17), nem pedig a mulandó világ értékei felé. Cselekedeteinek irányadója és erőforrása Isten Lelke, mint ahogyan arról máshol ír (vö. Róm 8,5-9; Gal 5,22-25).

4. vers: Igazolásként az apostol a harc hasonlatának képeit említi (vö. 6,7). Ezzel előrevetíti energikus eljárását: harcának »fegyverei« nem »testiek« (szó szerint), vagyis tisztességtelenek és gyöngék, hanem »erősek« az Isten előtt, ezért »erődítmények lerombolására« alkalmasak (ez az ókorban többször is használt kép a filozófusok harcára a téves nézetekkel szemben, vö. Péld 21,11 is). Az apostol háromféle módon harcol. Egyrészt »lerombolja« a hamis ellenérveket (5.v.) és minden »sáncot« is, amely Isten megismerése elé akadályként tornyosul: Isten téves megközelítéseit, amelyeket ellenfelei hangoztatnak. Másrészt minden gondolatot (vagy tervet) Krisztus »fogságába ejt«, vagyis beszédeivel és érveléseivel engedelmességre int az evangélium iránt (vö. Róm 1,5).

6. vers: Harmadsorban minden engedetlenséget megtorol, vagyis nem nézi tétlenül a gonosztevő gáncoskodásait (vö. 1 Kor 4,21), ellentétben azzal, amit korábban ígért (2.v.; vö. 10.v.). Pál itt nem jelöli meg a büntetés módját (vö. ezzel szemben 1 Kor 5,3-5; Gal 1,8). A büntetést attól is függővé teszi, hogy hogyan engedelmeskedik szavára a közösség, és mennyire határolja el magát az apostol ellenfeleitől. Ellenkező esetben amúgy sem járna sikerrel.

Pál védekező szavai, amelyeket a vele vitatkozó korintusi keresztényekhez intéz, ma Isten szavaként arra emlékeztetnek minket, hogy az evangélium egyetlen hirdetője sem kerülheti el az egyházban a belső feszültségeket. A vezetőket arra inti, hogy hasonló helyzetben Krisztus szelídségével és irgalmasságával intézkedjenek. Az apostol példája mutatja, hogy mindez nem – a Hegyi Beszéd téves értelmezéseként – a problémák hallgatólágos eltűrését vagy a »szeretet köntösével« való elfedését jelenti. Az egyháztörténet, de a világ történelme is mutatja, hogy milyen sokféle baj és szenvedés melegágya lehet a jószándékú hallgatás. Sokkal helyesebb a vitás helyzetekben Jézus lelkületét követni (Fil 2,5), aki a bűnössel szemben jószágos és elnéző volt. Konkrét helyzetben ez azt jelenti, hogy inkább beszéljük meg ellenfelünkkel a felmerült problémákat, annak tudatában, hogy a mi szemünkben is lehet »gerenda« (Lk 6,41) – ahelyett, hogy tekintélyünket latba vetve felülről hallgattnánk őt el.

A harc képeinek használata az apostolnál arra int minket, hogy Jézushoz hasonlóan nekünk is, mint az evangélium hirdetőinek, számolnunk kell azzal, hogy ellenállásba ütközünk. Ennek legyőzése olykor nem kis erőfeszítést kíván meg tőlünk. Nem lenne Jézus szelídségéhez és jóságához illő, ha az ellenséges állásokat »földi módon«, tisztességtelen eszközökkel vennénk be, és a másként gondolkodókat »szent kényszer«-rel akarnánk a megtérésre elvezetni. Sajnos az egyház történelméből számtalan példát említhetnénk arra, hogy Jézus egyik példabeszédének szavait (Lk 14,23) félreértve, a »compelle intrare« (»kényszeríts bem mindenkit«) elvére hivatkozva, így jártak el.

A kilátásba helyezett büntetés végül arra tanít minket, hogy nem mond ellent Krisztus jóságának, ha a közösség érdekében a nyugtalanságot szító személyt vagy tévtanítót elszámoltatjuk, bizonyos körülmények között meg is büntetjük. Az azonban kérdéses, hogy ennek feltétlenül együtt kell-e járnia az egyház szentségi közösségéből történő kizárással is, mint ahogy régebben ez szokás volt. Az egyház megváltozott helyzete és elmélyültebb pszichológiai ismereteink – amelyek különbséget tesznek objektív és szubjektív téves magatartásformák között – éppen ellenkező irányba mutatnak.

Ismét védelmezi apostoli méltóságát (10,7-11)

Pál még egyszer megemlíti az ellene felhozott vádakat, és tekintélyének szónoki formában megfogalmazott védelmét összekapcsolja személyes fellépésének erejével.

7. vers: Az apostol újra közvetlenül szólítja meg a korintusiakat, és azt kéri tőlük, hogy gondolják át a világosan felismerhető tényeket. (A következő fordítás is lehetséges: »Ti csak a külsőleg láthatót nézitek.«) A közösség közelebből meg nem nevezett szóvivője (talán a 2,5-11-ben és a 7,12-ben említett nyugtalanságot keltő személy) arra szólította föl az apostolt, ne vonja kétségbe nála azt a szoros Krisztushoz tartozást, amellyel dicsekszik. Valószínűleg a »Krisztushoz tartozás mértéke« volt az ellenfelek egyik érve (vö. 11,23), amelyre tekintélyüket alapozták karizmatikus adományaik és a »főapostolokhoz« fűződő kapcsolataik (vö. 11,5; 12,11) mellett. (Nincs szó itt az ún. Krisztus-párthoz való tartozásról, vö. 1 Kor 1,12.)

8. vers: Pál a damaszkuszi úton történetek miatt – ahol apostoli meghívását és teljhatalmát kapta (vö. Gal 1,1.11.15)) – joggal dicsekedhetne azzal, hogy közel áll Krisztushoz. Tehetné ezt anélkül, hogy szégyenben maradna (nem érnék őt hazugságon). Az ilyen dicsekvést mégis elkerüli, mert jól ismeri a hatalom kegyelmi jellegét. Azt azonban hozzáteszi, részben a »gyenge« fellépés vádjára (vö. 10,2.10), részben pedig az ellenfelek közösségromboló tevékenységére válaszolva, hogy apostoli hatalmát a közösség építésére és nem lebontására kapta.

9. vers: Mivel pedig itt a közösség épüléséről van szó, egy nem egészen világos mellékmondatban visszautasítja azt a vádat, amit később (10.v.) még közelebből is meghatároz. Nem akarja ugyanis éles hangú levelekkel megfélemlíteni a közösséget, mintha nem rendelkezne valódi tekintéllyel.

10. vers: Ahogyan az első versekben (1.2.v.) már utalt rá, ellenfelei különbséget fedeznek fel a távolból írott levelek és a személyes fellépés hangneme között. Nem egészen egyértelmű, vajon az apostol mely leveleit bírálják (az »első elvesztett levelet« [vö. 1 Kor 5,9], az 1. Korintusi levelet, vagy a »könnyek levelét«?) Személyes fellépésekor feltehetően egyszerű nyelvezete, kevésbé megnyerő külseje (vö. Pál és Tekla cselekedetei 3) és második látogatásának sikertelensége szolgálatathatnak alapot bírálóinak.

11. vers: Ezután ismét a szóvivőhöz fordul, akit a 7. versben közvetett módon már megszólított. Jól teszik a korintusiak, ha a neki mondott szavakat megfontolják. Ahogy leveleinek szavai a neki juttatott hatalomról tanúskodnak Krisztushoz való közelsége alapján, úgy fogják azt majd látogatásakor tetteiben megtapasztalni, amikor számonkér, sőt, esetleg büntet is (6.v.).

Az apostol szavai szerint különböző módon tartozunk Krisztushoz: egyrészt a keresztség, másrészt a különleges karizmatikus adományok által, amelyek közé az apostol meghívása is tartozik. A Szentírás szerint fennáll annak a veszélye, hogy egyesek különleges adományaikra hivatkozva mások fölé helyezik magukat, és így sérül az egymás mellett élés összhangja az egyházban. Ezért mindenkit arra szólít fel, hogy tartson önvizsgálatot, és ismerje el az adományok korlátait.

Amikor Pál apostol azt hangsúlyozza, hogy apostoli hatalmát a közösség épülésére és nem lerombolására kapta, ennek üzenete van a ma egyháza számára is. Az egyház történelme arra tanít minket, hogy a mértéken felüli büntetés (kiközösítés, egyházi átok) sok bajnak forrása volt. Az egyházi tekintéllyel rendelkező személyek, így Pál is, büntető jogukról alapvetően nem mondhatnak le. Pál szavain keresztül azonban Isten arra is figyelmeztet, hogy hatalmukat csak különösen indokolt esetben gyakorolják, és kerüljék a visszaélésnek még a látszatát is.

Mindenkinek számítania kell arra, aki Krisztus szolgálatában áll, hogy szavait és tetteit

félreértik. A félreértéseket nem szabad egyszerűen elviselni. A vezetőknek nemcsak jogukban áll, de kötelességük is, hogy fellépjenek ellenük és tekintélyüket érvényre juttassák.

Az apostoli öntudat mércéje (10,12-18)

Pál ironikusan visszautal ellenfelei téves magatartására, akik önmaguk ajánlóí. Velük szemben mérceként munkájának eredményeire hivatkozik, amit Korintusban missziós tevékenysége során elért. A Szentírás szavával utasítja vissza ellenfelei alaptalan öndicséretét. Érdeemes felfigyelni a szakaszt át- meg átszövő polémiára, amely nem mindig egyértelmű, és gyakran hiányos mondatokban jut kifejezésre. Pál az 'önajánlás', 'mérték', 'mérce' és 'dicsékvés' szavak használatával ellenfeleinek gyöngye pontjait tapintja ki, hogy jobb belátásra bírja őket.

12. vers: Az ellenfelek mértéken túli dicsékvésével és túlzott önajánlásával kapcsolatban Pál apostol szójátékkal fejezi ki, hogy neki nincs ahhoz bátorsága, hogy hozzájuk merje »számítani vagy hasonlítani« önmagát. Ez a gúnyolódó hangú önmegadás megalapozott öntudatáról árulkodik. Ezért folytatja rögtön azzal, hogy ellenfelei oktan módon cselekszenek, amikor saját magukat teszik meg mérceként önmaguk és mások megítélésében (vö. 14-16. versek).

13. vers: Ezzel szemben ő nem dicsekszik »mértéktelenül«, mint ellenfelei, hanem a »mérővesszőnek azt a mértékét« használja, amit Istentől kapott, és amely szerint Korintusba ment. Pál itt valószínűleg a missziós területeknek az apostoli zsinat szerint történt felosztására céloz (vö. Gal 2,9): ennek értelmében jött ő a pogányok közé.

14. vers: Az apostol nyugodtan állíthatja ellenfeleivel szemben, akik betolakodtak a korintusi misszióba, hogy ő jogosan jött Korintusba, nem lépte túl a megengedett mértéket (szó szerint: »nem léptünk át a határon«). Ezért hivatkozhat most arra, hogy valóban az evangéliumot ment hirdetni oda, ezért alapította az ottani közösséget is (vö. 1,19; 1 Kor 3,6; 4,15; Csel 18,1-18). Ezért mondhatja azt is, hogy korintusi ténykedése megfelel az Isten által rászabott feladatnak.

15k vers: Pál igyekszik rávilágítani a vita fontos kitételeire, miközben más szavakkal megismétli azt, amit az imént mondott, és egy új gondolattal ki is egészíti azt: ő nem »mértéktelenül«, mások munkájával dicsekszik, mint ellenfelei. Joggal remélheti, hogy ha a hit a korintusiaknál gyökeret eresztett, akkor »mértéken felül naggyá lehet« (szó szerint), vagyis Korintuson keresztül az evangélium más vidékekre is eljuthat. Természetesen missziós területének kiterjesztése közben – ellenfeleivel ellentétben – nem akar »idegen mértékkel« dicsekedni, vagyis olyan területekkel, amelyeket mások már megtérítettek (mások számára előírányzott területek, vö. Róm 15,20-24).

17. vers: A görög szövegben a 16.v. végén álló ige, a »dicsekedni« ebben a versben kulcsszóvá válik. A Jer 9,22k (vö. 1 Kor 1,31) lerövidített idézésével a Szentírásból igazolja a túlzó dicsékvés helytelenségét.

18. vers: A Biblia szavát magyarázva félreérthetetlenül célzást tesz ellenfelei önajánlására, és olyan következtetést von le abból, amely nem csak e konkrét vitára érvényes. Valójában nem az a »hiteles és kipróbált«, aki önmagát ajánlja (és így kísérel meg tekintélyt szerezni magának), hanem az, aki Isten segítségével bizonyul hatalmasnak. Pál számára Isten ajánlása itt sem külső hatalmi jelekben mérhető le – ellenfelei hiányolják is nála – hanem a közösségben, amely »Krisztus levele« (3,1-3).

Az apostol éles, gúnyolódó, olykor keserű szavai ma is az emberi önajánlás veszélyére hívják fel a figyelmet mind az egyházban, mind a magánéletben. Az apostol ellenfeleihez hasonlóan mi is hajlunk arra, hogy magunkat saját mércénk szerint ítéljük meg. Ez alapján

helyezzük magunkat mások fölé, hogy parancsoljunk nekik, vagy nyugodtan bíráljuk őket. Pál példáján okulva a nekünk adott »mérték« (a kapott feladatok és azok határai) szerint kell látnunk magunkat. Életünk állandó vizsgálata és a tevékenységünk gyümölcseire való szüntelen odafigyelés megnyitja szemeinket. Az egészséges önirónia segítségünkre lehet, mert megtanuljuk úgy látni magunkat, ahogyan az Úr lát minket.

A lerövidített jeremiási idézet és magyarázata óv minket attól, hogy egyéni teljesítményeinkkel vagy erényeinkkel dicsekedjünk. A történelemben, a vallás- és egyháztörténetben számos példa található erre: nem csupán pompás kastélyok és emlékművek – de minden olyan próbálkozás, ami az embert a művei által akarja Isten előtt igazolni – ma is élő kísértés minden »vallásos« ember számára. Az öndicséret veszélye különösen azokat fenyegeti, akik bölcsességükkel és ismereteikkel dicsekszenek, akik önmegváltásuk és önmegvalósításuk útját ezekben vélik felfedezni. Pál ellenfeleihez hasonlóan azokat is megkörfékezi ez a kísértés, akik lelki adományaikkal (karizmáikkal) dicsekszenek. Sokszor úgy érzik, karizmáik következtében mások fölött állnak. Mivel úgy gondolják, megállhatnak Isten színe előtt, ezért mások számára is utat mutathatnak.

2. Utalás Pál egyenrangúságára (11,1-15)

Pál kéri, fogadják el 'oktalanságát', s ezzel védekezésének új szakaszát nyitja meg. Kényszerítve érzi magát arra, hogy a korintusiak érdekében kifejtett buzgó fáradozását balgának tetsző módon helyes fénybe állítsa (1-6. versek). Szeretné leleplezni ellenfelei rosszindulatát, akik negatívan értékelik azt, hogy ingyen hirdeti a korintusiak között Isten evangéliumát (7-15.v.). A szakasz, mint »első önigazolás«, előkészíti a »balga beszédet« (Egyes magyarázók éppen bevezető jellege miatt már ezt a részt is a »balga beszédhez« számítják.)

Pál buzgósága, odaadó fáradozása (11,1-6)

Pál azt kéri, viseljék el »önigazolását«. Első indokként buzgóságát hozza föl, amelyet Krisztus jegyeseként rábizott korintusi közösségért tanúsít.

1. vers: Pál bevezető szavaiban azt kéri a korintusiaktól, viseljék el hogy egy »kissé balga«. Azt érti ez alatt, hogy tetteivel dicsekszik (10,13-16), s ezt folytatni is fogja (különösen 11,16-12,10-ben). Nagyon jól tudja, hogy az ő egész tevékenysége Isten ajándéka, és nem saját, dicséretet érdemlő teljesítménye. Miközben beleegyezésüket várja, szeretné megnyerni magának hallgatóságát (captatio benevolentiae formájában).

2. vers: A korintusi közösség iránti buzgóságát »Isten buzgóságának« nevezi és összehasonlítja JHWH Izrael iránti feltékenységével (Iz 9,6; vö. Kiv 20,5; 34,14). A vőfély ill. leánykérő képével magyarázza saját szerepét, akinek az a feladata, hogy a menyasszonyt érintetlenül vezesse a vőlegény elé (vö. Ter 24; az ara érintetlenségének nagyraértékelését ld. Sír 42,10; MTörv 22,13-21). Így jegyezte el az apostol a közösséget egy férfivel (Krisztussal), és most az a feladata, hogy »tisztá szűzként« adja át neki a képletesen esküvőnek mondott parúziakor (vö. 1 Tessz 5,23; 5,27). A kép páli értelmezése megfelel a JHWH és Izrael közötti jegyesség elképzelésének (Óz 1-3; Iz 54,5; 62,5; stb.; zsidó magyarázat szerint ez a témája az Énekek énekének is). Jézus a vőlegény (Mk 2,19; vö. Jn 3,29) a menyegzőről szóló példabeszédekben (Mt 22,1-14; 25,1-13; vö. Jel 19,7).

3. vers: Pál gondoskodását Krisztus jegyesének (a korintusi közösségnek) megőrzéséről a bűnbeesés történetének (Ter 3) zsidó magyarázatával indokolja meg: az ördöggel azonosított kígyó fondorlattal szedte rá Évát (vö. 1 Tim 2,14), ugyanígy most a közösség van kitéve a kísértésnek, hogy vége legyen Krisztushoz való tiszta és őszinte ragaszkodásának. Pál a zavarkeltőkben kétségen kívül azokra az ellenfelekre gondol, akiket később majd a »sátán szolgáinak« is nevez (15.v.).

4. vers: Szenvedélyes magatartása indoklásaként és második bizonyításként az apostol arra emlékezteti a korintusiakat, hogy azt is »elviselnék« (szó szerint), ha valaki kívülről jönne és »más Jézust hirdetne«, »más lelket« kapnának, sőt »más evangéliumot« fogadnának be. Pál szerint a korintusi közösségbe betolakodott ellenfelek (vö. 10,12-13) nem ugyanazt a Jézus hirdetik, mint ő. Ők ugyanis Jézus megváltását nem tartják egyetlen útnak a megigazuláshoz (ahogy a Galata levélben említett júdaisták sem; Gal 1,6-9), a megfeszített Krisztusról szóló tanítást emberi bölcselkedésekkel higitják fel (ahogy az 1 Kor enthuziasztái) vagy más módon térnek el az igaz tanítástól. Éppen ezért a beszédek nyomán támadó lelkesedés sem a Szentlélek műve, és az általuk hirdetett evangélium is teljesen más.

5. vers: Anélkül, hogy a tévtanítók tevékenységét és sikerét közelebbről körülírná, Pál megemlíti szenvedélyes elkötelezettségének harmadik indítékát is: semmivel sem érzi magát ellenfeleinél kisebbnek. Polémikusan csak »fő-fő apostoloknak« nevezi őket (vö. még 12,11) felfuvalkodott és rátarti viselkedésük miatt (mert keresik a különleges adományokat,

»kifinomult« a beszédmodoruk, szinte állandóan az apostolfejedelmekkel való kapcsolataikra hivatkoznak). A »fő-fő apostolok« említésével tehát nem a jeruzsálemi apostolfejedelmekre gondol, mint azt korábban gyakran vélték.

6. vers: A betolakodóknál megcsodált, általa azonban kevésbé értékesnek tartott beszédművészettel és bölcselkedéssel kapcsolatban bevallja, hogy ő csak »laikus« a »beszédben« (vö. 10,10; 1 Kor 2). A tudásban azonban nem, már ami az evangélium teljes ismeretéhez szükséges, és a fáradozásban sem, amellyel az örömhírt minden korintusinak (és nemcsak a beavatottaknak) hirdeti.

Az öndicséret balgaságként való értékelése nem akadályozza Pált abban, hogy a ráerőszakolt védekezésben érvényt szerezzen kifogástalan és a valóságban véka alá nem rejtett magatartásának. Minden mai olvasót visszatart az öndicséret hiúságától. Az apostol példája mégis arra tanít minket, hogy olykor-olykor szükség lehet a balga öndicséretre is, főleg az elégedetlenkedőkkel szemben, akik az egyház történetében mindig csak az árnyoldalakat emlegetik, és az egyházban mindig csak a hibát keresik.

Amikor az apostol a közösséget menyasszonyhoz hasonlítja, aki már teljesen Krisztusé, és akit majd a parúziában tiszta szűzként adnak át az Úrnak, akkor a legmélyebb lényegére világít rá. A közösség nemcsak az azonos nézetű emberek csoportja, hanem a tagok Krisztusból való részesedése miatt annak »teste« is (vö. 1 Kor 12,12; Róm 12,4), az élő Isten Lelkével irt »levél« (3,3). Az egyes egyházközösségek és a nagyegyház Krisztussal való bensőséges viszonya arra ösztönöz Pállal együtt minket is, hogy az egyházat mint Krisztus jegyesét szeressük (vö. Ef 5,25-32), elkendőzhetetlen hibái ellenére is. Az Ószövetségből átvett kép arra is figyelmeztet minket, hogy minden közösség Krisztus menyasszonyaként sokféle kísértésnek van kitéve. Mindannyiunknak közös feladata, hogy állandóan tisztítsuk és szépítsük azt (Ef 5,27), védjük meg a kísértésben való eleséstől anélkül, hogy megfélemednénk az összegyűháznak adott ígéretről: »az alvilág kapui sem vesznek rajta erőt« (Mt 16,18). Az apostol és végül minden keresztény egyházáért vállalt odaadásának példaképe Mózes, a próféták (különösen Illés) és Jézus odaadása (vö. Jn 2,17).

Pál apostol kiállása a közösség java mellett a »fő-fő apostolokkal« szemben arra tanít minket, hogy mindannyiunk kötelessége fellépni azokkal az emberekkel szemben, akik a jó látszatát keltve, önmagukról azt állítva, hogy mint »apostolok« Jézusról a teljes igazságot hirdetik, valójában »más evangéliumot« tanítanak. Az egyház történelme számos példát ismer az ilyen kísértésekre. Ezek a történelmi példák is mutatják, hogy az egyháznak nem sikerült mindig elég okosan kezelni ezeket. A páli tanítás szellemével ellentétes lenne, ha ma egyszerűen szó nélkül hagynánk minden ilyen téves kezdeményezést, de ebből nem következik szükségszerűen az, hogy kemény eszközökkel kellene elnyomnunk, vagy üldöznünk azokat. Az igazságtól való eltérés mögött gyakran félreértés vagy félrevezetés húzódik meg.

A fizetségről való lemondásának helyes megítélése (11,7-15)

Az ellenfelek a tekintély hiányát látják abban, hogy Pál nem fogad el ellenszolgálatat tanításáért, mint ahogy az akkoriban szokás volt (vö. 1 Kor 9,6k). Pál nem élt minden előjoggal, ami az apostolok számára jogos lett volna. Az őt ért támadásokban ez nyilvánvalóan nagy szerepet játszott. Amikor védelmezi magatartását (vö. 11,20; 12,14-18; 1 Kor 9 is), egyúttal leleplezi támadóit is.

7. vers: Pál meg akarja nyerni magának a korintusiakat, ezért irónikus hangnemben kérdést tesz fel, hogy állásfoglalásra kényszerítse őket: vajon »bűnt« (szó szerint) követett el akkor, amikor a közösség megalapítása óta ingyen hirdette körükben az evangéliumot? Fizetség helyett inkább maga végez kétkézi munkát, ami a görögöknél lealacsonyító dolog volt (vö. 1

Tessz 2,9k; Csel 18,3). Pál szerint ő »megalázta« magát, hogy a korintusiakat »felmagasztalja«, vagyis hitüket megerősítse. (Az itt használt szójáték: »megalázta« / »felmagasztalják« megfelel a Fil 2,6-11 sémájának; vö. 2 Kor 8,9).

8. vers: Miért mond le az apostol a támogatásról? Pál válaszában egy megszálló hadsereg életéből vesz át kifejezéseket, mintegy polémikusan visszaautasítva az őt ért igazságtalan vádak. Más egyházakat (pl. Fillipit, vö. 9.v.) »fosztott ki«, hogy tőlük »zsold«-ot szerezzen korintusi szolgálatához.

9. vers: Nem volt terhére a korintusiak között senkinek, bár szükségét (szó szerint: »hiányt«) szenvedett. Filippi keresztényei segítettek neki »hiányában« (Fil 4,14k). Noha Pál nem magyarázza meg, miért csak a Filippiben élő testvérektől fogadott el támogatást, és a korintusiaktól miért nem, arról azonban biztosítja őket, hogy a jövőben sem lesz ez másként. Valószínűleg már alapító látogatásakor lemondott erről Korintusban (vö. az 1 Kor 9,15-18 motívumaival), mivel úgy látszik, Achája (10.v.) városaiban a fizetség elfogadása félreértésekre és gyanúsításokra adhatott volna okot. (Pál később is csak vendégszeretetet fogadott el Korintusban: Róm 16,23.)

10. vers: Eskü formájában (vö. Róm 9,1) bizonygatja, hogy lemondása »dicsőségét« Achája területén sem veheti el tőle senki – még ellenfelei unszolására sem.

11. vers: Mivel olvasóiban az eskü alatt tett kijelentés felveti a 'miért' kérdését, költői kérdést tesz fel a Korintusban többször átgondolt válasz elé: azért tenném ezt, mert nem szeretlek benneteket, mert más egyházakat előnyben részesítenék? »Isten a tudója« (vö. 12,2; Jn 21,15) – mondja, és magát az Istent hívja tanúnak, hogy igazolja irántuk érzett szeretetét, amit majd a 12,15-ben egyenesen ki is mond.

12. vers: Pál eldöntötte, miért nem fogadja el a korintusiak támogatását sem most, sem a jövőben: nem akarja, hogy ellenfelei rá hivatkozzanak, amikor más vándorprédikátorokhoz hasonlóan szívesen veszik, ha ünneplik őket. Tehát pusztán lelkipásztori okok miatt mond le a fizetségről. Egyúttal leleplezi ellenfeleit is, hiszen azok sokfelé elhintett gyanúsításai mögött nem húzódik meg más, mint merő becsvágy. Azt kívánják tőle, hogy alkalmazkodjék hozzájuk, hogy az apostolsággal járó előnyöket könnyebben élvezhessék.

13. vers: Pál tovább megy ellenfeleinek leleplezésében: kemény szavakkal illeti őket (ez az ókori polémiában nem volt ritka): »álapostolok«-nak (vö. »álpróféták« Jer 33,8 LXX; Mt 7,15 t.k.), »hamis testvérek«-nek (11,26; Gal 2,4), »hazug munkások«-nak nevezi őket (vö. a Fil 3,2-ben a júdaista ellenfelek »kontár munkások«). Az »akik csak látszatát keltik annak, hogy Krisztus apostolai« jellemzéssel olyan embereknek bélyegzi őket, akik ugyan azt szeretnék elhitetni másokkal, hogy Krisztus követői, mégsem azok.

14. vers: Pál nem csodálkozik ellenlábasai megtévesztő viselkedésén. A zsidó hagyománnyal világítja meg szerepüket, ahol a sátán (vö. 2,11) a világosság angyalának tettei magát, hogy a Paradicsomból kiűzött Évát még egyszer bűnre csábítsa (MózJel 17; ÁdÉI 9-10).

15. vers: Aki végiggondolja ezt, azt is megérti, hogy a »sátán szolgálai« miért akarnak az »igazság szolgálainak« látszani. Az apostol kemény kijelentését nem szabad úgy érteni, mintha a sátán alárendeltjei keresztény misszionáriusok alakjában jelennének meg. Pál csupán azt akarja ezzel mondani, hogy tevékenységük mögött végső soron a sátán húzódik meg (hasonló értelemben mondja Jézus is Simonnak: »Távozz tőlem, sátán!« Mk 8,33). Pál befejezi ellenfelei leleplezését, és utalást tesz az őket fenyegető ítéletre (vö. 5,10).

Pál apostol lemond az apostoli munkájáért jogosan járó fizetségről, mert szeretné elkerülni a rágalmakat. Anélkül, hogy követnünk kellene példáját, érdemes elgondolkoznunk azon, milyen elővigyázatosan kell ügyelni az evangélium hirdetőjének, nehogy alkalmat adjon másoknak a gyanakvásra. Ajánlatos lenne ma is inkább alacsonyabb szolgálatot elfogadni, mintsem a magasabb bér elfogadásával megütközést kelteni. Sok keresztény kritikája ezen a téren erős érzékenységet mutat.

Amikor az apostol ellenfeleinek gyanúsításait érvényesülési vágyukra vezeti vissza, és önmaguk megjátszásával vádolja őket, sőt tevékenységüket a sátán működésével hozza kapcsolatba, akkor ezt nekünk, huszadik századi embereknek nem szabad ezt kritika nélkül átvennünk. A pszichológia arra tanít minket, hogy nem minden látszólag gonosz tett elvetemült is egyben. Néha az is előfordul, hogy valaki valamit szubjektíve jónak gondol, ami valójában (objektíve) téves, hamis, ártalmas. Tudjuk azt is, hogy hajlamosak vagyunk saját gyengeségeinket (agresszióinkat) másokra kivetíteni, sőt »démonizálni« azokat. Pál szavait nem szabad ellenfeleiről alkotott végérvényes ítéletként elfogadni. Jól mutatja az ellenfelek szelídebb megítélése a Fil 1,17-ben; míg itt erősebben befolyásolja szavait a konkrét vitás helyzet. Isten szavaként ez az emberi szó arra figyelmeztet minket: mindannyiunkat fenyeget a veszély, hogy az egyházi igehirdetésben magunkat keressük. Így válhatunk »álapostolokká«, »álnok munkásokká« és »Krisztus állítólagos követéivé«. Az apostol kemény szavai intenek minket, ne hallgassuk »agyon« a visszás helyzeteket, hanem bátran merjük feltárni azokat, hogy így a még nagyobb kárt elkerüljük.

Az apostol és Jézus által is használt beszédmód, amely az evangélium ellenségeit a »sátán szolgálói«-nak állítja be, ma különösen gondos és pontos fordítást kíván. Az a meggyőződés jut kifejezésre bennük, hogy számolnunk kell életünkben egy olyan hatalommal is, amely meghaladja erőnket. Elődeink erről megismerkedve beszéltek. Ma naivság lenne kritika nélkül elfogadnunk az egykori elképzeléseket, ám nem vonhatjuk kétségbe azt sem, hogy az egykori elképzelések mögött valóban létezik valami (vö. 27. o.) A sátán megjelenése a világosság angyalának képében ősi beszédmód, amely arra tanít minket, hogy az embereket a jó látszatában félre lehet vezetni gonosz tettekkel. Ősi egyházi gyakorlat követeli meg tőlünk, hogy ne kövessük kritika nélkül a jónak látszó kezdeményezéseket (legyen az prédikáció, könyv, tanács vagy belső késztetés), hanem vizsgáljuk meg azokat, és éljük a megkülönböztetés művészetével.

3. Öndicséret »balga beszéd« formájában (11,16-12,13)

Az apostol ebben a szakaszban, mint ahogyan a 11,1-ben jelezte, a balga ember álarcát ölti magára – ezért a levélnek ezt a részét »balga beszéd«-nek is szoktuk hívni. Így módon akarja az apostol saját erényeit a korintusiak szeme elé tárni. Pál mintha leereszkedne ellenlábasai szintjére, hogy szónoki fordulatokban azok fegyvereivel vágjon vissza, és a korintusiakat ismét megnyerje evangéliumának. A 10-13. fejezetek egészében ez az a szakasz, amely Pál apostol védekezésének csúcspontját jelenti, és ezért különösen is jelentős. A bevezetés után (11,16-21) az apostol fáradozásaival és szenvedéseivel »dicsekszik« (11,22-33), majd egyéni eksztatikus élményeire hivatkozik (12,1-6). Befejezésül tehetetlenségét az Úr szavainak fényében értelmezi (12,7-10).

Bevezetés (11,16-21)

A »balga beszéd« kezdetén Pál kéri az olvasókat, hogy helyesen értsék balga öndicséretét. Azért fejezi ki így magát – jegyzi meg irónikusan –, mert a korintusiak kedvelik a balgaságot az ő ellenfeleiben.

16. vers: A 11,1-re visszautalva Pál arra kéri a korintusiakat, hogy ne tartsák őt valóban balgának, még akkor se, ha a következőkben úgy is viselkedik. (Ez nem mond ellent az 1. versnek, hiszen az apostol ott azt kívánja, viseljék el, mint »balgát«, miközben mindenki jól tudja, hogy csak annak adja ki magát.)

17. vers: Pál tisztában van vele és be is vallja: a most következő öndicséret »nem az Úr szerint« való, nem felel meg az Úrral való életközösségnek (vö. 10,17). Aki önmagával dicsekszik, megfélemledik arról, hogy kegyelem minden (vö. 4,7; 1 Kor 15,9).

18. vers: Pál mégis ezt választja, és ezzel »sokak« cselekvésmódját követi (nem csak ellenfeleire gondol!), azokét, akik »test szerint«, földi és mulandó erényeik szerint (vö. 22.v.) és »nem az Úr szerint« (vö. 17.v.) dicsekszenek. Az apostol tehát ellenfelei szintjére ereszkedik le.

19. vers: Balga beszédének másik indoka – nem kis iróniával állapítja meg az apostol –, hogy a korintusiak rokonszenveznek ellenfeleivel. Az egykor értelmes és okos emberek ma szívesen fogadják a »balgákat«, ám azok balgaságáról nem vesznek tudomást.

20. vers: Eltűrik, hogy rabszolgákká tegyék őket (hogy elnyomják és megfosszák szabad ítélkezésüktől; vö. 1,24; 1 Pét 5,3), hogy kifosszák őket (azzal, hogy élösködnek közöttük; vö. 1 Kor 9,4), hogy foglyul ejtsék (behálózzák őket), hogy föléjük kerekedjenek és arcul üssék őket (nem szó szerint érti, mint a Jn 18,22; Csel 23,3, hanem átvitt értelemben: megszégyenítik őket). Pál a felsorolásban elsősorban olyan önző viselkedésformákat sorol fel, amelyeket a hellénista vándorfilozófusok is bíráltak.

21. vers: Irónikusan jegyzi meg a korintusiak magatartásával kapcsolatban, akik eltűrik az ilyen prédikálókat (ellenfeleket): ő túlságosan is »gyenge« az ilyesmihez. Az ellene felhozott szemrehányásra utal (gyengeség, vö. 10,10), amelyre később (a »balga beszéd« csúcspontján) még visszatér. Ellenfelei öndicséretével kapcsolatban – amire a következőkben részletesebben is kitér – megjegyzi: »De ha valaki dicsekedni mer – balgaként mondom – merek én is!«

Első olvasásra úgy látszik, hogy nehezen lehet összeegyeztetni Isten szavával az apostol által használt kifejezésformát és iróniát. A Szentírás azonban több példával is szolgál hasonló megnyilatkozásokra (vö. Lk 5,39; 9,32 és különösen a Babel királyáról szóló gúnydal az Iz 14,4-21-ben). A Szentírás szívesen használja ezt a beszédformát, hogy felrázzon és ébren tartson minket. Mert tény, hogy érvekkel nem lehet indulatok és érzelmek ellen küzdeni (S. Freud). Az érzelmekre ható, az eseményeken kívülhelyezkedő, olykor mosolygásra is készítő

beszéd azonban sokszor segíthet abban, hogy a belső megrögzöttséget oldani tudjuk, a téves álláspontokra fényt derítsünk, és nyitottabbá tegyünk másokat és magunkat az igazságra. Ezért szabad a »balga beszéd« használatát Isten szavának emberi módon formált alakjának tartanunk, mely mélyebb önismeretre segít bennünket.

Az ellenfelekben bírált önző magatartásformák tükröt tartanak lelkipásztorok és az igehirdetésben résztvevő keresztények elé: milyen gyakran mozgatója a mi cselekedeteinket is »jámbor ürügyek«.

Az »öndicséret balgasága« – kifejezés többször is szerepel a szövegben. Ez arra figyelmeztet bennünket, hogy álljunk ellen az egyházban a becsvágy és a hiúság kísértésének, és néha jókat tudjunk nevetni saját magunk sokszor kendőzetlenül hiú viselkedésén.

Az apostol öndicséréte: fáradozásai és szenvedései (11,22-33)

Az apostol röviden összehasonlítja önmagával azokat a címeket, amelyekkel ellenelei dicsekszenek (22-23b.v.), majd pedig művészi módon felépített, ismétléseket illetve párhuzamokat szónoki formában elrendező, ún. adottság-katalógussal (perisztázisok, vö. 62. o. és a 6,4-9) támasztja alá, miért inkább ő »Krisztus szolgája«, és nem mások (23c-29.v.). A szakaszt visszatekintéssel és damaszkuszi megaláztatásának rövid elbeszélésével (30-33.v.) zárja.

22. vers: A 10,12-vel ellentétben Pál most összehasonlítja magát ellenfeleivel. Az első három megkülönböztető cím a származásra vonatkozik (a görög szövegben is kérdőjel van a szavak végén: »Zsidók ők?...«): héberül beszél (a hellenistákkal ellentétben; vö. Fil 3,5; Csel 6,1), a választott néphez tartozik (vö. 9-11), az Ábrahámnak tett ígéretek örököse (vö. Róm 9,7; 11,1; Jn 8,33). Mivel nincs semmiféle utalás a törvényre, az ellenfelei nyilván nem azok a júdaisták, akik ellen a Galata és a Római levélben harcol, hanem gnosztikus zsidó-keresztények. Pál éppúgy igényt tarthat azokra a címekre, amellyekkel ellenfelei is dicsekszenek.

23. vers: Amikor Pál ellenfelei a »Krisztus szolgálói« címet használják, azzal hivatkoznak, hogy mint misszionáriusok Krisztus szolgálatában állnak (a 15. vers szerint tévesen azt állítják magukról, hogy ők »Krisztus apostolai [= követői]«). A görög diakonosz szó itt még nem a későbbi egyházi hivatal értelmében szerepel. Az apostolt nemcsak hogy ugyanúgy megilletik a felsorolt címek, mint ellenfeleit, de ő nagyobb joggal tarthat igényt ezekre. Mindezt persze csak »mint balga« merészeli megemlíteni, mert nagyon jól tudja, hogy valójában kegyelmi ajándék minden, nem pedig személyes érdem (vö. 1 Kor 15,9; 4,7). Állításának alátámasztására összesen négy olyan adottságra (perisztázisra) hivatkozik, amely az ő életét sokkal inkább meghatározta, mint ellenfeleiét: a fáradozások (vö. 6,5; 1 Tessz 2,9; 1 Kor 15,9), a börtön (vö. Fil 1,7.13; Filem 1; Csel 16,23-40), az ütlegetéséek (vö. 24.v.), az életveszély (vö. 1,10; 4,10; 1 Kor 15,30k). Pál tehát azzal dicsekszik, hogy jobban kivette részét Krisztus szenvedéseiből (vö. 1,6; 4,7k), mint amennyire azt ellenfelei elmondhatták magukról.

24k: Az általánosságban említett adottságok után az apostol részletesebben felsorolja saját viszontagságait, amelyek jól megmaradtak emlékezetében. Ötször botozták meg zsidó zsinagógákban (a MTörv 25,3 szerint az »egy híján negyven« [szó szerint] botütés a legnagyobb büntetés volt), (25.v.) háromszor vesszőzte meg római hatóság, bár ilyen büntetést római polgárra nem szabhattak volna ki (vö. Csel 16,22); egyszer megkövezték (Csel 14,19 szerint Lisztrában) és háromszor szenvedett hajótörést (vö. célzás erre a 1,8. versben; a Csel csak a későbbi római út leírásakor tesz említést erről a 27,39-44-ben).

26. vers: Majd stilisztikailag emelkedettebb formában sorolja föl az apostol azokat a veszélyeket, amelyekbe missziós útjai során került. Ide nemcsak azok az utak tartoznak, amelyeket a Csel is említ, hanem korábbiak is (vö. Gal 1,21-24). Az egyik legnagyobb

veszélyként az »áltestvérek« fenyegetéseit említi, akik közé a júdaistákon kívül (Gal 2,4) a korintusi »álapostolok« (13.v.) is odataroznak.

27. vers: Munkáját sokszor nélkülözések kísérték a missziós utakon és az idegen városokban.

28. vers: Külön szenvedést jelentenek számára azok a gondok, amelyeket az egyházak gondozása és az egyes személyek érdekében kifejtett lelkipásztori munka hoz magával (1 Tessz 2,15; 1 Kor 9,19-23; Csel 20,18-31).

29. vers: Két szónoki kérdésben hangot is ad annak, hogy mindig együttértett a gyöngé emberrel, és nem nézte részvétlenül a megbotránkoztatásukat (»Ki botránkozik meg, hogy én ne égnék?«)

30. vers: Az apostol végül – a félreértést elkerülendő – a felsorolt adottságokra (perisztázisokra) visszautalva hangsúlyozza, hogy csak egy valamivel dicsekedhet igazán: saját gyöngeségeivel (vö. indoklását a 12,7-10-ben).

31. vers: Más helyekhez hasonlóan (pl. 11,11; Róm 9,1; Gal 1,20) Istent hívja tanúnak, hogy igazat mondott és nem hazudott, nem úgy, mint ellenfelei (13-15.v.).

32. vers: Lazán kapcsolódó kiegészítésként és a következő versek előkészítéseként az apostol hírt ad életének egyik kisebb epizódjáról, amely sok kortársa szemében megszégyenülésnek számított. Amikor Damaszkuszban volt – ez a város az olvasók előtt mint Pál megtérésének és első prédikációinak helye volt ismert [vö. Gal 1,17; Csel 9,1k. 19-25]) –, amely akkoriban római fennhatóság alá tartozott, a nabateus IV. Aretász király (Kr.e. 9-Kr.u. 40) megpróbálta őt elfogni, ezért katonáival körülvette a várost – ehhez, mint a rómaiak vazallusának, joga volt. Az ostrom oka – Pál itt nem ír erről – feltehetően a király jogos félelme volt: attól tartott, hogy a zsidók perlekedése, amit az apostol váltott ki prédikációival, véres megmozdulásba csap át (vö. a Csel 9,23-25 elbeszélése).

33 vers: Pál titkos menekülése egy ablakból lebecsült kosárban éles ellentétben állt a római katonák körében igen nagy tiszteletnek örvendő harcmoddorral, az ellenséges város falon át történő bevételével, amely hőstettért a katonák »falkorona« kitüntetését (corona muralis) kaptak.

Pál értékítélete korának nagyratartott címeivel szemben bennünket is önvizsgálatra indít. Hiszen a közéletben, de az egyház életében is sokszor hivatkozunk a származásra, lelki és szellemi tehetségeinkre, a külső megjelenésre. Pál szavai arra intenek, hogy józanul nézzük ezeket: mit is érnek ezek Isten előtt (quid hoc ad aeternitatem)?

Az apostol indoklása, hogy miért tartja magát inkább »Krisztus szolgájá«-nak, mint amennyire mások azok, hatásos és megszívlelendő ismerv arra vonatkozólag, hogy mi mikor tekinthetjük magunkat annak. Nem kiművelt tudásunk vagy különleges adottságunk, de még nem is az egyházban betöltött helyünk az, amely alapot adhat erre, hanem egyedül annak mértéke, hogy mennyire vesszük ki részünket Krisztus szenvedéséből (vö. a 4,8; 6,4-9, valamint az 1 Kor 4,10-13; Mk 9,34p). Sajnos, az egyházi címeket és kitüntetéseket gyakran ezzel ellentétesen ítéljük meg. Bepillantásunk az apostol életébe minden keresztényt arra tanít, hogy vizsgálja felül elvárásait, amelyekben munkája és sikerei elismerését kívánja.

Végül Pál titkos és szégyenteljes menekülése arra tanít minket, hogy a bátor kitartás és a merész hitvallás mellett a visszavonulásnak és a kitérésnek is lehet helye a keresztény ember életében.

Eksztatikus élményekre való hivatkozás (12,1-6)

Az apostol nem szívesen fog hozzá, hogy különleges élményeit elbeszélje; igen visszafogottan – szinte úgy, mint egy idegen személy élményéről – beszél róla, s befejezésül meg is indokolja, hogy miért nem szívesen nyilatkozik erről.

1. vers: Ellenfelei hivalkodnak eksztatikus élményeikkel, ezért az apostol kényszerítve érzi magát, hogy ő is dicsekedjék saját élményeivel. Meggyőződése azonban, hogy az ilyen dicsekvés nem szolgálja a közösség épülését (vö. 1 Kor 10,23; 12,7). Kényszeredett helyzetében olyan élményekről tesz említést, amelyeket két korántsem egyértelműen használt szóval ír körül: a »látomás« (jelenés) szóval a páli levelekben csak itt találkozhatunk; Lukács viszont az angyal megjelenését mondja látomásnak (a templomban, Lk 1,22, az üres sírban, Lk 24,23), és – Pállal ellentétben – az apostol damaszkuszi élményének leírása során használja ezt a megjelölést (Csel 26,19). Pál maga »Kinyilatkoztatás«-nak (a görög apo-kalüpszisz fordításának inkább a »felfedés« [egy elrejtett, letakart dolognak a felfedése] szó felelne meg) nevezi sajátos élményeit Damaszkusz előtt, ahol Isten Krisztust a »Fiaként« mutatta meg neki (Gal 1,12.16). Ugyanezt a görög szót használja akkor is, amikor égi tanításról (Gal 2,2; vö. 1 Kor 14,6.26), vagy Jézusnak a végidőkre vonatkozó kinyilatkoztatásáról beszél (Róm 2,5; 8,19; 1 Kor 1,7), sőt akkor is, amikor Isten ítéletének már a történelemben felismerhető megnyilvánulásáról szól (Róm 1,18). Mindettő általánosságban jelöli az apostol különleges élményeit, amelyekben az Úr elrejtett igazságokat mutatott meg neki. Valószínű, hogy Pál valójában ellenfelei szóhasználatát követi itt.

2. vers: Feltűnő, hogy nem mint saját tapasztalatait hozza szóba élményeit. Úgy beszél rólunk, mintha azok máséi, »egy Krisztusban lévő emberéi« lennének. Olyasvalakiről szól, aki a keresztség vagy más hivatás révén szoros kapcsolatban áll Krisztussal, és akit ő (Pál) jól ismer. Végül azonban kiderül, hogy saját magára gondol. Azért használja ezt a közvetett beszédmodot, hogy elterelje a figyelmet személyéről, és még a látszatát is kerülje annak, hogy önmagával dicsekszik (vö. 5.k). Az időpont megjelölése »tizennégy évvel ezelőtt« mutatja, milyen jól megmaradt mindez emlékezetében (vö. Iz 6,1; Ez 1,1). Még korintusi ténykedése előtt történt (41-42 körül), de jóval azután, hogy a feltámadt Krisztussal találkozott a damaszkuszi úton (Gal 1,16; Csel 9; 22; 26), valamint a Lukácsnál a Csel-ben (16,9k; 18,9; 22,17 [vö. még Csel 27,23]) »látomásként« szereplő élmények után. A időpont itt adott meghatározása kizárja, hogy ezeket az élményeket a damaszkuszi megtéréssel (35 körül) azonosítsuk. Hogy azzal nem lehet azonos, az következik abból a részletből is, hogy elragadtatott »a harmadik éjig«. A zsidó apokaliptika kifejezőmódjára jellemző, hogy az eget több, egymásra illeszkedő boltozatként képzei el. Ezek közül a harmadik (későbbi írásokban a »hetedik égbolt«) Isten lakóhelyének számít (vö. szlávHén 8,1; 20,3). Közelebbit erről nem mond, csak annyit, hogy »testben-e, vagy testen kívül« (szó szerint), bár kíváncsian várnánk. (Bizonyára nem a görög filozófia sztetinti test-lélek megkülönböztetésre gondol, mint Platón [Állam, X,614]). A konkrét hely ismeretét átengedi Istennek (vö. 11,11).

3k: Pál még egyszer hangoztatja, hogy ismeri ennek az »ember«-nek az élményét, de a közelebbi körülményeket nem (testben, ... testen kívül). Röviden úgy jellemzi, mint belépést a »paradicsomba«. A Perzsiából származó jövevényszóval (eredeti jelentése: kert) a végidő beteljesedésének helyét jelzi (vö. Lk 23,43; Jel 2,7), az Édenkertnek megfelelően (Ter 2,8). Pál az elragadtatást nem színezi ki, mint a vallástörténetileg hasonló szövegek (pl. etHén 39,3k), ahol a látomást látó vagy álmodó személy beutazza az égi területeket. (Később az apokrif Pál-apokalipszisek az apostol által adott tömör megfogalmazást kiegészítik és bőven kifejtik.) Paradox formát használva – valószínűleg ellenlábasainak hasonló élményeit kipellengérezve – csak azt írja le, hogy »titokzatos szavakat hallott, amelyeket embernek nem szabad kimondania«. Tehát olyan szavakat, amelyeket az ember nem tud kimondani (vö. 1 Kor 2,9, valamint 1 Kor 13,1: »angyalok nyelve«), vagy nem szabad kimondania. Az ilyen élmények lényege tehát nem lehet prédikációk vagy kérkedő beszámolók témája, ellentétben a prófétai és apostoli meghívásokkal, amelyek igehirdetésre szólítanak fel. Ezért az ilyen élmények nem az egyház, hanem a látomásban részesülő épülését szolgálják (vö. a nyelvek adományának értékelésével az 1 Kor 14,2-4-ben).

5. vers: Ebben a visszafogott beszédmódban is (vö. 2.v.) megengedi Pál, hogy aki ilyen kegyelemben részesül, az dicsekedhet is vele, ő mégsem teszi ezt (ellentétben ellenfeleivel). Inkább azzal dicsekszik, hogy Krisztus gyöngeségének részese – ezt korábban is megtette (11,30), és ezután is ezt tenni (12,9).

6. vers: A félreértések elkerülése érdekében Pál hangsúlyozza, hogy ha ilyen élményekkel dicskedne, akkor sem lenne balga vagy hazug, hiszen valóban átélté mindezt. Mégis lemond arról, hogy beszéljen róluk, nehogy valaki előtt ez szerezzen számára tekintélyt. Azt viszont nagyon szeretné, ha annak mértéke szerint értékelnék őt, amit tőle hallhatnak és láthatnak: hogyan veszi ki részét Krisztus gyöngeségéből és az általa hirdetett keresztről szóló evangéliumból (ha a 7a verset a 6. vershez számítjuk – ez nyelvtanilag lehetséges –, akkor Pál még egyszer annak a nézetének ad hangot, hogy az ő személyét ne »a kinyilatkoztatások nagysága« alapján értékeljék.)

Pál szavai mindenek előtt arra tanítanak minket, hogy a különös vallási élményeket bizonyos fenntartással fogadjuk. Ne ezek alapján alkossunk ítéletet a kegyelemben részesült emberekről, és ne ezekből merítsük egyházi igehirdetésünk anyagát. Az egyház történelme és a mai történések is azt mutatják, hogy Pál szavai nem veszítettek időszerűségükből korának szenzációéhes keresztényeihez képest. Pál apostol azon véleménye, miszerint az ilyen és ehhez hasonló »látomások és kinyilatkoztatások« nem szolgálják sem az igehirdetést, sem a közösség épülését, és éppen emiatt kevésbé hasznosak, Isten szavaként még nagyobb figyelmet érdemel. Ezzel nem zártuk ki, hogy létezhetnek olyan helyzetek, amikor egyesek az ilyen »kinyilatkoztatás«-ból az egész egyház számára fontos ösztönzést merítenek. Ez vonatkozik Pálra is (pl. 9.v.; Csel 16,9k; 18,9; 22,17; 27,23), s ez tapasztalható meg a Jelenések könyvéből és a szentek életéből is. (Nikolaus von Kues ezzel kapcsolatban arra a következtetésre jut, hogy Pál ilyen misztikus élményben kapta »tudós tudatlanságát« [docta ignorantia] az emberré lett Isten Fiának személyéről.)

Az apostol visszafogottan megfogalmazott szavai arra is rámutatnak, hogy misztikus élmények előfordulhatnak a keresztények életében (és az egyházon kívül is). Ezeket nem szabad minden esetben képzelődésnek vagy hazugságnak tartanunk, még akkor sem, ha némely esetben a mélylélektan természetes magyarázattal is tud szolgálni erre. Ahogy a csodák esetében, úgy ezen a téren is aktivizálhatja Isten a természetes erőket. A Szentírás szerint ezeket az élményeket a karizmákhoz soroljuk, de – hasonló a nyelvek adományához – nem a legfontosabbak közé.

Pál apostol ezen közlései több kérdésben is önmérsékletet ajánlanak számunkra, elsősorban az ilyen élmények tartalmát és formáját illetően. Az apostol által használt kifejezésmódok korhoz kötöttek (látomások, kinyilatkoztatások, elragadtatás a harmadik égig vagy a paradicsomba), és így van ez ma is. A »titokzatos szavak, amelyeket embernek nem szabad kimondani« megfogalmazásban fellelhető ironia arra utal, hogy legyünk elővigyázatosak a misztikus élményekben közölt »üzenetekkel« és »kinyilatkoztatásokkal«.

Különös jelentősége van annak, hogy Pál szívesebben hallgatna misztikus élményeiről. Fennáll ugyanis annak a veszélye, hogy hamisan ítéljük meg a kegyelemben részesült embert, és a szenzáció hajhászása is elterelheti a figyelmet az apostol üzenetéről: a lényeg az, Krisztus szenvedésének és keresztségének részesei legyünk.

A tehetetlenség legyőzése az Úr szava által (12,7-10)

A »balga beszéd« központi gondolataként Pál megindokolja, hogy miért csak a gyöngeségeivel dicsekedhet. Az Úr válaszára hivatkozik, amelyet imádsága közben kapott. Ezt megvilágítja két következtetéssel, végül pedig ugyanazt saját megfogalmazásában adja vissza.

7. vers: Eltekintve attól, hogy a 7a vers nyelvtanilag a 6. vershez is tartozhat (ld. fent), Pál itt először szól különös gyengeségének megtapasztalásáról, amely szembenáll a kapott rendkívüli kegyelemmel. Kettős jellemzést ad róla: »tövis a testben« és a »sátán angyala, hogy engem arcul üssön«. A »tövis« (ill. túske, szálla) képi kifejezése a »testben« (azaz az esendő létben) megtapasztalt betegségnek. Kérdéses, hogy mindez kínzó gyötrellemmel jár-e együtt. Ma már nem tartjuk helyesnek a latin fordítás (»stimulus carnis«) által sugallt értelmezést, mely szerint az apostol szenvedése szexuális kísértésekből vagy a mások üldözése felett érzett lelkiismeretfurdalásból eredt volna. Az is hibás értelmezés, ha a »tövis« vagy a »szálla« kifejezésben az ellenfeleket látjuk (vö. Szám 33,55; Ez 28,24). A »sátán angyalának« említése, aki ökölrel csap Pál arcába, megfelel a kor általános elképzelésének, mely a betegségeket a sátán és követei, ill. a démonok tevékenységére vezetik vissza (pl. Mk 1,23; 5,2-5; 9,17k; Lk 13,16; Csel 16,16k; vö. Jób 2,6). Az apostol mindkét kifejezése valamilyen testi gyöngeséget ír körül, amit az évszázadok során szinte minden lehetséges betegséggel azonosítottak – a legtöbbször szembetegséggel (vö. Gal 4,13-19) vagy epilepsziával. Az sem zárható ki, hogy Pál itt olyan testi szenvedésre gondol, ami visszavezethető eksztatikus élményeire; ilyesmi jól ismert a misztikusok életéből.

Az apostol számára nem fontos, hogy közelebbről, vagy akár pontosabb orvosi kifejezéssel írja le gyöngeségét. A 10.v. szerint ez hozzátartozik szenvedéseihez, amelyeket a 11,24-27-ben felsorol. Tehetetlenségének megtapasztalása neveli őt: azért lett e szenvedésben része, nehogy »elbízsa magát«, nehogy felfuvalkodottá váljon, és az előzőekben említett »kinyilatkoztatásokkal« dicsekedjen, mint ellenfelei. Aggodalmát megismétli a vers végén is, ezzel is nyomatékot ad annak, mennyire fontos mindez számára (vö. 1,9, 4,7 és 1 Kor 1,27-29).

8. vers: Az apostolt a sátáni hatalom okozta gyöngeség arra indítja, hogy magát az Urat (Krisztust; vö. 9k.v.) kérje, vessen véget a sátán szolgája működésének. A »háromszor« említése az ima állandó jellegét is kifejezheti (vö. Jézus imája a Getszemáni kertben, Mk 14,31k), de zsidó szokásra is utalhat, miszerint háromszor kell naponta imádkozni (Zsolt 55,16k; Dán 6,11). A Jézushoz mondott imáról ír még Pál az 1 Tessz 3,12k-ben és az 1 Kor 1,2-ben (vö. még »maranatha«, »Jöjj el, Uram [Jézus]!« mint öskeresztény ima: 1 Kor 16,21; Jel 22,20; Did 16,1)

9. vers: Az apostol nem tud beszámolni az ima közvetlen meghallgatásáról, de az Úrtól kapott válaszról már igen. Az időpontnál és a körülményeknél (látomásban?) fontosabb számára annak maradandó jelentése, amit a befejezett múlt igeidő használata is mutat: »és ő megmondta nekem« (szó szerint). A kétagú mondat az egyetlen olyan szöveg, amelyben Pál Jézus szavait idézi és hagyományozza az utókorra. Így joggal tekinthetjük ezt a »balga beszéd« tetőpontjának. (A többi esetben Pál csak hivatkozik az »Úr szavára«: 1 Tessz 4,14k; 1 Kor 7,10; vö. Csel 9,4k; 22,7-10.18-21; 26,14-18; ld. még a Jel 1,20k.17k is).

Az első tagmondat »elég neked az én kegyelem« mindjárt tudára is adja Pálnak, miért nem hallgatta meg Jézus Pál kérését az apostol várakozásának megfelelően: az Úr kegyelme (adománya, jóakarata) elegendő segítséget és erőt biztosít neki ahhoz, hogy kitartson nehéz helyzetében. A második tagmondat »mert az erő a gyöngeségben teljesedik ki« (szó szerint) az elsőre utal vissza, és azt általánosabb formában megismétli ill. megerősíti. Az erő tehát a gyöngeség megtapasztalásában nyilvánul meg. (Néhány szöveggyűjtő és fordítás az általános »erő« helyett »az én erőm«-et tartalmazza. Ez megfelel a szövegösszefüggésnek: Krisztus ereje, kegyelme Pál gyöngeségében lesz hatékony és teljessé.

Az Úr válaszából Pál elsőként azt a következtetést vonja le, hogy inkább dicsekszik gyöngeségével, és megköszöni azt, mintsem könyöröggön tovább a szabadulásért. Nincs miért szégyenkeznie gyöngesége miatt, mivel már tudja, tehetetlenségének megtapasztalása arra szolgál, hogy Krisztus kegyelme »sátrat verjen nála« (szó szerint; vö. Kiv 25,8k; Ez 37,27; Jn 1,14), magát pedig erősnek tapasztalhatta meg (vö. Fil 4,13).

10. vers: Az Úr szava alapján jelenti ki Pál, hogy elfogadja jelenlegi életét »a gyöngeségben« »Krisztusért« (a két kifejezés a görögben nem egymás mellett áll, de a »Krisztusért« mégis elsősorban a gyöngeségre vonatkozik, nem csupán a szorongatásokra (a Krisztusért elviselt szorongatások; másképp a 1,5; 4,10-ben). Gyöngeségén keresztül Krisztus is helyet kap életében. Rövid helyzetleíráson (perisztázis) keresztül megvilágítja, mit is jelent ez a gyöngeség; a leírás egyben azt is mutatja, hogy az Úr válasza nem csupán a betegségekre vonatkozott. Befejező, paradox jellegű szavaival – »amikor gyöngye vagyok, akkor vagyok erős« – tulajdonképpen az Úr által adott választ fogalmazza meg saját szavaival, amit ő életszabályként fogadott el a maga számára.

E páli megfogalmazás által Isten ma is arra hív minden keresztényt, hogy az emberi tehetetlenség megtapasztalását magasabb nézőpontból szemléljük. A betegség képszerű, ókori nyelven adott megfogalmazása arra int bennünket, hogy felismerjük az orvosi diagnózis határait. Életünket gyakran olyan erők alakítják, amelyek meghaladják személyes képességeinket, még akkor is, ha ezekről igen keveset tudunk. A korábbi, démonra utaló magyarázatokat ma már elégtelennek érezzük, de nem állunk másként modern orvosi ismereteinkkel sem. Mégis Pállal együtt bízhatunk abban, hogy tehetetlenségünk nem értelemetlen. Inkább attól óv meg bennünket, hogy mások fölé helyezzük magunkat bizonyos tehetségünk vagy képességünk miatt (ide tartoznak a modern tudományok sikerei is), és figyelmeztet arra, hogy ismerjük el emberi korlátainkat a delfi templomfelirat szerint: »Ismerd meg önmagad!«, azaz ismerd el, hogy halandó ember vagy, és nem Isten, aki szabadon rendelkezik élet és halál fölött.

Pál háromszori kérése az Úr felé bennünket is bátorít, hogy szükségünkben merjünk Krisztushoz fordulni. Ura ő minden hatalomnak, amely életünket fenyegeti; tetteivel igazolta magát, és legyőzte a sötétség minden hatalmát Isten uralmának meghirdetésével (vö. Lk 10,18; Mt 12,28p). Az ilyen imádság megfelel Krisztus imájának, amit a Getszemáni kertben mondott: »Uram, ha akarod, vedd el tőlem ezt a kelyhet« (Mk 14,32-41; vö. Zsid 5,6k). A meghallgatást azonban – Jézushoz hasonlóan – minden kérőnek Istenre kell hagynia (»ne úgy legyen, ahogyan én akarom, hanem ahogyan te!«, Mk 14,36), és számolni kell azzal is, hogy Isten gyakran nem úgy hallgatja meg kérésünket, ahogyan mi elképzeltük.

Pál apostol kérése sem úgy talált meghallgatásra, ahogyan remélte, mégis valódi meghallgatás volt (a Zsid 5,7 szerint Jézus kérése is meghallgatásra talált, bár nem tudta elkerülni a keresztet; vö. Lk 22,43). Az Úr választ ad Pálnak és segíti, hogy nyomasztó terhét az ő erejével győzze le, és így lehetőséget ad arra, hogy az apostol nagyobb teret adhasson életében Krisztus erejének, segítve így önmaga és a világ tökéletesedését. Krisztus ereje csak azokon mutatkozhat meg, akik hisznek abban, hogy Krisztus gyöngesége a kereszten hatalomhoz és dicsőséghez vezetett (vö. 13,4; Fil 2,6-11). Mindannyian hivatalosak vagyunk Krisztus követésére a keresztúton, ha nem is egyforma módon. Az Úr válasza Pálnak, mint Isten szava, minket is megérint, és ezáltal a keresztény igehirdetésben a Krisztussal közösen vállalt szenvedés kapja a legnagyobb jelentőséget. Ennek igaz voltát még az a körülmény sem befolyásolja, hogy mai modern szemléletünk miatt nem tudjuk pontosan megmondani, vajon Pál a választ valóban az Úrtól hallotta, vagy pedig – ami mellett több minden szól – imában kapta meg felismerésként, amelyet aztán korábbi tapasztalatai és más szentírási megfogalmazások alapján maga fogalmazott meg.

Pálnak az Úr szavából levont következtetéseit mint Isten szavát nekünk is magunkévá kell tennünk. Ennek fényében el kell tudni viselni és igent kell mondani életünk fogyatékosságaira (Teilhard de Chardin). Ma is ezen következtetések segítségével lehetséges, hogy Isten ereje bennünk és általunk hatalmasnak mutakozzék, ahogyan az Ószövetségben Isten sátoráról állították. Ne meneküljünk el a szenvedés elől, amely a mi életünkben is jelen van, sőt, bizonyos értelemben nélkülözhetetlen is. A Szentírás szavai bátorítanak, hogy ne kerüljük ki a keresztet,

ha minket is, mint egykor cirenei Simont (Mk 15,21) felkérnek, hogy segítsünk egy ideig vinni azt, vagy (Jézussal) együtt szenvedni (vö. 2 Kor 4,10k; Fil 3,10; 4,13k ill. annak újraértelmezése a Kol 1,24-ben). Az Úr válaszában a szakasz végén található újrafogalmazása, ami Pál számára élettörvény, mindannyiunkat kötelez, melyet mint Istentől kapott alapelveként szívünkbe kell zárunk.

A »balga beszéd« befejezése (12,11-13)

Az antik retorika stílusában Pál lezárja a »balga beszéd«-et, amelyben visszatekintve, a rákényszerített öngazolással indokolja öndicséretét. Ez indította őt arra, hogy »apostoli küldetésének bizonyítékairól« beszéljen.

11. vers: Pál bevallja, mint ahogy a beszéd írása közben többször is (11,1.6.; 12,6) hangsúlyozta: öndicsérete miatt íme, balga lett, és balgán beszélt. A korintusiak kényszerítették erre, mert nem védték meg őt a támadásokkal szemben. Pedig Pál nem kisebb, mint ellenfelei, akiket »fő-fő apostolok«-nak nevez (ld. 11,5). Már korábban szólt arról (11,22k), miért merészeli magát melléjük helyezni, miközben saját magát – ellenfelei vádjára célozva – »semmi«-nek tartja. Ez utóbbi vallomás (1 Kor 3,7; 13,2) azon alapszik, hogy mindent Isten kegyelmének köszönhet (1 Kor 15,10). Lehetséges, hogy szerepet játszik ebben az ősi szokratészi belátás is, miszerint az ember az istenekhez viszonyítva igazából semmi. Hasonló önértékelésre szólított föl a delfi orákulum (ld. 100. o.). Ennek megfelelően tudta Szókratész saját nem-tudását (»tudom, hogy nem tudok semmit«) szembeállítani mások vélt tudásával, mint igazságot.

12. vers: Pál tehát ettől nem kisebb ellenfeleinél, s ezt a 11,21b-23 adatain túl »apostoli küldetésének bizonyítékaival« is igazol. Ezekből nyilvánvaló, hogy ő Krisztus apostola. Ilyen jelek »valósultak meg« közöttük – Pál tudatosan kerüli az egyes szám első személyt, nehogy valamit is a saját javára írjon. »Nagy türelemben« (szó szerint), vagyis olyan helyzetekben, amelyek megértést és kitartást követeltek, ahogy az a szorongattatások felsorolásában újra és újra előkerül (pl. 11,23-29). Az ilyen fogalmak, mint a »jelek, csodák és erőmegnyilvánulások«, az olvasók előtt az Ószövetségből a kivonulást megelőző elbeszélésekből ismertek (pl. Kiv 7,3; MTörv 7,19; 11,3; 34,11; 134 Zsolt 9; Bölcs 10,16). Ezeket Pál e helyen kívül még a Róm 15,18k-ben használja, de a Cselekedetekben is gyakran előfordul Isten tetteinek jelölésére, amelyeket Jézus (2,22) vagy az apostolok (2,43; 5,12; 14,3) visznek végbe. Pál különleges jelekre (gyógyulások, ördögűzések, nyelveken szólás, tömeges megtérések) gondol, amelyek csodálatot váltanak ki, beszédeinek isteni eredetét igazolják (így a Róm 15,18k; vö. Gal 3,5). Jelek, amelyek küldetésének hitelét tanúsítják: a MTörv 18,21k szerint ezek alkalmasak az igaz próféta fölismerésére. A Szentírás azt is tanítja, hogy e jelek Jézus csodáihoz hasonlóan sosem voltak egyértelműek, mindig számítani lehetett arra, hogy a hamis próféták hasonló jeleket visznek végbe (Mk 13,22; Jel 13,13). Pál nem szól részletesebben magáról a hatalomról, ami mutatja, hogy nem sok jelentőséget tulajdonít neki. (Az 1 Kor 2,3k szerint »a lélek és az erő bizonyossága« nem a csodákban volt megtapasztalható, hanem abban, hogy a korintusiak Pál emberi gyöngesége ellenére is, Isten kegyelme folytán, eljutottak a krisztusi hitre.) Mindezt csupán ellenfelei miatt említi, akik a hellénista vándorprédikátorok mintájára nagy hangsúlyt fektettek erre és szívesen dicsekedtek ilyen jelekkel. (Pál leveleivel ellentétben a Csel viszonylag sokszor tudósít az apostol csodatetteiről, ld. 14,8-10; 16,16-18; 19,11-12; 20,7-12; 28,1-6.7-8.9.)

13. vers: Az apostol rövid védekezését felszólítással fejezi be, és azt kéri a korintusiaktól: ítéljék meg maguk és közöljék, miben szenvedtek hátrányt miatta a többi közösséghez képest. Az egyetlen, amit szemére vethetnek, az az – Pál iróniával jegyzi meg –, hogy lemondott anyagi támogatásukról. És ezzel meg is adja az alaphangot ahhoz, hogy a témát jobban kifejtse

a következő fejezetben. Itt csupán enyhe éllel azt kéri tőlük, hogy e »jogtalanságot« nézzék el neki.

»Balga beszédével« Pál ma arra tanít minket, hogy lehetnek az egyházban olyan helyzetek, amikor valaki úgy érzi, hogy a rágalommal és a hamis állításokkal szemben keményen kell fellépnie. A figyelmeztetést, hogy sohase ítéljünk meg másokat (1 Kor 4,5; vö. Lk 6,37) és ne használjunk másokkal szemben kemény szavakat (Mt 5,22k), sem Jézus, sem Pál nem értelmezte betű szerint követendő törvényként.

Az apostol szavai egyrészt saját értékeiről, másrészt semmiségéről, mindannyiunkat arra tanítanak, hogy nem mindig helyes magunkat másoknál kevesebbre tartanunk (mint ahogy a Fil 2,4k azt számunkra sugallná). Másrészt meggondolásul adja, hogy önmagunk erejéből Isten segítsége nélkül csak »semmik« vagyunk. »Mid van, amit nem kaptál?« (1 Kor 4,7).

Az a tény, hogy az apostol ritán hivatkozik az általa művelt »jelekre«, arra tanít minket, hogy számoljunk ugyan különleges cselekedetekkel, de ne értékeljük túl azokat, ahogy ez gyakran megesett az újkori hitvédelemben. Ha mai igehirdetésünket az ilyen szokatlan »jelek« – ellentétben az apostol korával – kevésbé kísérik, az azzal is magyarázható, hogy ma jobban ismerjük a természet törvényeit, ítéletünk sokkal összetettebb. Pál visszafogottsága e téren Jézusával együtt azt mondja nekünk – ez is Isten szava! –, hogy a Krisztusba vetett hit nem a csodákra épül, azoknak mindig is csak szolgáló szerepük volt. A hit Isten kegyelmének eredményeként jön létre, ami az emberi gyöngeségben »a lélek és az erő bizonyossága«.

4. Utasítások a harmadik látogatás előkészítéséhez (12,14-13,10)

Levelének befejező részét az apostol a már korábban bejelentett (10,2.10), és hamarosan várható látogatásának szenteli. Ennek szellemében még egyszer megemlíti azt, amit »balga beszéde« végén is elmondott, hogy lemond arról, hogy őt anyagilag támogassák (14-18.v.). Majd figyelmezteti a korintusiakat, hogy jöveletekor ne okozzanak neki csalódást (12,19-21). A záró szavak (13,11-13) előtt arról ír, milyen jelentőséget tulajdonít harmadik látogatásának (13,1-10).

Önzetlenségének ismételt hangoztatása (12,14-18)

Mivel az apostol szinte példa nélkül lemondott korintusi tartózkodásának anyagi támogatásáról, ellenfelei körében ez bírálatokra és gyanúsításokra adott alkalmat. Pál ezért még egyszer előveszi ezt a témát, majd az összegyűjtött pénzek elsikkasztásának vádjára utal vissza.

14. vers: Az »Íme, harmadszor is készen állok, hogy hozzátok menjek« (szó szerint) mondatával az apostol tudtára adja a korintusiaknak, hogy (az alapító látogatás, majd később egy rövid látogatás után) a harmadik útra is elszánta magát (vö. hasonló bejelentés a 13,1-ben). Most sem (vö. 11,7-11) szeretné ottartózkodásával megterhelni őket a már kifejtett kérés értelmében (12,13). Pál elsősorban a korintusiakra és nem a pénzükre gondol. Nem akar rajtuk meggazdagodni – mint ahogy sokszor szemére vették ezt a vándorprédikátoroknak –, hanem Istenhez szeretné vezetni őket. Meg is magyarázza, hogy miért. Célzást tesz az általa alapított közösség és közte fennálló különleges kapcsolatra: apja ennek a közösségnek (vö. 1 Kor 4,15). Általuk – úgymond – hatalmas örökségre tett szert, ezért nem szabad rajtuk keresztül meggazdagodnia.

15. vers: A gyermekeiért minden pénzt elköltő szülő hasonlata annak bizonyítására készíti az apostolt, hogy – másokkal ellentétben – a korintusiakért »szívesen elpazarol (mindent), sőt magát is feláldozza« (szó szerint). Azzal, hogy lemond ottartózkodása költségeinek megtérítéséről, kifejezi készségét, hogy a szeretetben szolgálatukra legyen (vö. 11,28k; 1 Tessz 2,8), és önmagát egészen értük áldozza föl (vö. Fil 2,17) Krisztus önátadásának példájaként (Mk 10,45). Szónoki kérdésben hívja fel az apostol a korintusiak figyelmét, nem lenne helyes, ha a szeretetének ilyen nagy mértéke csak kisebb viszonzásra találna.

16. vers: Bár a korintusiak és főleg ellenfelei tudnak arról, hogy Pál nem fogadott el pénzt ottartózkodása költségeire, mégis azzal vádolják: »mivel ravasz vagyok, csellel hálóztalak be titeket« (szó szerint), ahogyan a kígyó szedte rá Évát (11,3; vö. 4,2). Azt vetik szemére, hogy tisztességtelen eszközökkel a korintusiakat saját gazdagodására használta fel. Pál védekezéséből derül ki, hogy olyan Korintusban terjedő pletykákra céloz, miszerint a gyűjtésekből befolyt összeget saját céljaira fordította volna. (vö. 8,9).

17. vers: Szónoki fogással lehetségesnek tartva a »rászedést« azt fontolgatja, vajon melyik (talán épp a gyűjtéssel megbízott?) küldöttének segítségével csapta be és fosztotta ki a közösséget. Vajon ki lehet az? Az apostol Títuszt említi (ld. korábban 2,13; 7,6.13k.; 8,6.16.23). Az apostol nem mondja meg, ki volt az elküldött »testvér« (Títusz melyik kísérője, vö. 8,18.22). Az érveléséhez Pálnak elsősorban Títusz fontos, hiszen jó híre van a korintusiak előtt és minden gyanú felett áll (vö. 7,13-16). Ha nem lehet Títuszt gyanúba keverni, nem lehet Pált sem. Két kérdéssel arra utal Pál, hogy ő ugyanúgy gondolkodik, és ugyanazt a nyomot követi (nevezetesen Jézusét, vö. 1 Pét 2,21), mint Títusz.

A konkrét korintusi helyzetre, a Pál elleni gyanúsításokra vonatkozó szavaknak, mint Isten szavainak ma is útmutató szerepük van számunkra. Arra indítanak, hogy kapcsolatunkat a
--

ránkbízott testvérekkel az apostol magatartása szerint vizsgáljuk felül. Vajon készen állunk-e, hogy értük Pálhoz hasonlóan mindenünket eladjuk (vö. Jézus magatartását a 8,9- ben; Fil 2,6-8), vagy inkább »rajtuk szeretnénk keresni« anyagi előnyöket, sikert, tiszteletet vagy tekintélyt? Az önvizsgálat különös jelentőséget kap Jézus szavain keresztül a Lk 20,45-47-ben és a Mt 23,6k versekben. Nem csak a későbbi egyházban, de már a kezdeti induláskor szomorú tapasztalaink vannak e téren (vö. 1 Pét 5,2-3).

Ha Pál apostolt ilyesmivel gyanúsították, ne csodálkozzunk, ha minket is hasonló rágalmak érnek. A meghurcoltatás szégyenének elviselését a keresztények sem kerülhetik ki. Jele lehet ez Krisztushoz tartozásunknak (vö. 1 Pét 2,19-21 és 'A tökéletes boldogság' c. elbeszélés [Assisi Szent Ferenc, Fioretti]). Az apostol bölcs előrelátása (vö. 8,21) arra tanít minket, hogy amennyire tőlünk telik, kerüljünk minden helyzetet, ami gyanúsításokra vagy botrányokra adna alkalmat.

Az apostol gondoskodása a közösségről látogatására való tekintettel (12,19-21)

Látogatása előkészítéseként ismét visszautal a személyével kapcsolatos vádakra, és hangot ad félelmeinek a közösség viselkedésével kapcsolatban, hogy őket megtérésre intse.

19. vers: A fenti gondolatokra hivatkozva tiltakozik a korintusiak felfogása ellen, ti. hogy csak magát akarja megvédeni (vö. 1 Kor 9,3), hogy csak saját személyéről lenne szó. Anélkül, hogy bővebben kifejtene, beszédének és írásának tisztességére hivatkozik a 2,17 versre emlékeztető formában, amely itt eskükhöz hasonló bizonyításjellegű. Úgy beszél, mint aki ismeri Isten előtti felelősségét és tudatában van annak, hogy élő közösségben van Krisztussal. Tulajdonképpen ez hatja át az egész levelet, különösen a 10-12 fejezeteket, főként azonban a most következő szavakat. (19c vers:) Az apostol »szeretteim« megszólítással fordul a korintusiak felé (ld. 7,1), ami egyúttal azt is elárulja, milyen érzéssel viseltetik irányukban (vö. 12,15; 1 Tessz 2,8). Hangsúlyozza, hogy egész beszéde, minden tette és írása értük történik, hogy a közösség – mint egy ház vagy egy templom – felépüljön (ld. 10,8; vö. 13,10; 1 Kor 3,9k; Róm 14,19).

20. vers: A korintusiak körében félreértelmezett igyekezetét és gondoskodását félelme is indokolja (itt egyes szám első személyben: »félek«), hogy jövetelekor nem találja a közösséget úgy, ahogyan szeretné. Ezért aztán őt sem olyanak tapasztalják meg, amilyennek elvárnák. A közösség helyzetét 8 tagú bűnkatalógussal írja le. Ez csak szóban és gondolatban elkövethető vétkeket tartalmaz, amelyek a közösség életében előfordulhatnak. Itt azonban Pál ellenfeleinek ill. azok követőinek bűneit veszi célba. Ha összehasonlítjuk a más levelekben fellelhető bűnkatalógusokkal (1 Kor 5,11; Gal 5,19-21; Róm 1,29-31; 13,13), megállapíthatjuk, hogy olyan cselekedettel elkövetett bűnök hiányzanak, mint a gyilkosság, a lopás és a szexuális vétkek.

21. vers: Az apostol fél, hogy ismét megaláztatás éri, amit akkori szemlélettel élve Istenre vezet vissza. Nem megvetésre vagy elutasításra gondol, (amiben második látogatása alkalmával lehetett része), hanem – mint alább kifejti –, az általa alapított közösség siralmas állapotára. Többszöri intése ellenére sokan, akik korábban szexuális bűnökkel vétkeztek, nem mutatják a megtérés jeleit. Mivel ezek a bűnök Pál szerint elsősorban a pogányokat jellemzik (vö. Róm 1,19-31; 13,13), a keresztség előtti bűnökre is gondolhatunk. De mivel ezek előfordulhattak a keresztény közösségben később is, Pál szükségét érezte, hogy állást foglaljon velük szemben (vö. 1 Kor 5,1-5; 6,12). A megfogalmazás általános jellege miatt nem feltétlenül következik, hogy ilyen bűnök játszottak volna közre a második, rövid ideig tartó látogatás okaként.

Ahogyan az apostol, úgy az evangélium mai hirdetője sem kerülheti el, hogy igyekvését ne értelmezzék félre. Fontos azonban az, hogy az apostol példáját szem előtt tartva újra és újra az Isten szemszögéből lássa magát, beszédét és tetteit Isten jelenlétére gondolva vizsgálja felül, ahogyan ezt a rendszeres lelkiismeret-vizsgálat ősi gyakorlata is ajánlja. A páli szavakon keresztül az Isten arra tanít minket, hogy a felmerülő viták során továbbra is tudatában maradjunk Krisztussal kialakított közösségünknek, és ebből ne zárjuk ki azokat se, akik minket gyanúsítanak.

Az apostol szavai mint korábban (ld. 59-60. o.), most is arra figyelmeztetnek, hogy mindenkit »szeretett testvérnek« tartsunk, mindenkire szeretettel közelítsünk, még akkor is, ha magatartása csalódást okozott nekünk. A szeretet az, ami hozzásegítheti a közösséget ahhoz, hogy Isten lelki házáként (vö. 1 Kor 3,9-17; 1 Pét 2,5) épüljön föl, és végül kiteljesedjék (vö. Ef 2,20-22; 4,11-16).

Az apostol féltő gondoskodása a közösségről visszhangja Jézus Jeruzsálem feletti aggodalmának (vö. Lk 13,34-35; 19,42.44) vagy Istennek szólóje, azaz népe feletti panaszainak (Iz 5,4.7). A korintusiakhoz hasonlóan Isten minket is, mint egyházát és Fia testének tagjait arra hív, hogy pogány, csak egyéni kívánságaink kielégítését kereső életmódunkból hozzá térjünk meg.

A harmadik látogatás ismételt bejelentése és előkészítése (13,1-10)

Pál apostol világossá teszi, hogyan kell értékelni fellépését a korintusiak között, nehogy újabb látogatása csalódást okozzon neki, vagy a korintusiak találják őt olyanoknak, amilyenek nem szeretnék. Gyengeségei és hatalma összefoglaló értelmezése után komoly önvizsgálatra szólítja fel a korintusiakat, nehogy tekintéllyel kelljen föllépnie közöttük.

1. vers: Az apostol számára különös jelentőséggel bír, hogy immár »harmadszor« (ld. 12,14) utazik Korintusba. Látogatását (a MTörv 19,15 rövidített visszaadásával; vö. Mt 18,16) allegórikusan értelmezi, amikor a »három tanú vallomásának meghallgatására« hivatkozik egy-egy vitás ügyben. Ez a mostani, harmadik látogatás lenne a »harmadik tanú meghallgatása«, amelynek feltétlenül megoldást kell hoznia a közötte és a korintusi közösség között kialakult viaszás helyzetre.

2. vers: Határozott és kérlelhetetlen hangon jelenti ki, hogy amit azelőtt (első látogatásakor?) mondott és mond most is (éppúgy, mint »másodszor«, rövid látogatásakor), azt mondja harmadszorra is azoknak, akik korábban vétkeztek, de azoknak is, akik rokonszenveztek a vétkezőkkel és engedték, hogy félrevezessék őket. Most nem kíméllettel jön, hanem készen áll büntetni is (vö. 10,6.11; 13,10). Feltételezhető, hogy a közösségből való időleges kizárásukra is gondol (vö. Gal 1,6; 1 Kor 5,3-5.13).

3. vers: Keménységét megindokolandó Pál ismét ellenfeleinek a vádjaira utal, akik gyengének tartják (vö. 10,10), nem látják semmi jelét, hogy általa Krisztus szól hozzájuk, hiányolják a misztikus élményeiről szóló beszédeket és a feltűnést keltő cselekedeteit, azaz mindazokat a tulajdonságokat, amelyeket kortársai egy hellenista »istenemberétől« elvárnak. E vádakra tömör mondattal válaszol: Krisztus az apostol beszédeiben korántsem »gyöngye« (nem hagyja őt cserben), hanem »erős«. Az apostol érti ezt a már többször használt szembeállítás (vö. 10,2.10), de másképp, mint a korintusiak. Abból a feltevésből indul ki (vö. 4.v.), hogy a keresztre feszített Krisztus (vö. 1 Kor 1,23) az apostol beszédeiben nem eksztatikus és feltűnést keltő tettekben mutatkozik »erős«-nek, hanem azzal az erővel, ami gyöngeségében lett teljessé (ld. 12,9k; vö. 1 Kor 2,1-4).

4. vers: A »gyöngye« és az »erős« a kereszthívó megítélésével van összefüggésben. Pál találó paradoxonnal adja vissza, amit aztán magára is vonatkoztat: Krisztust »gyöngeségből« (szó szerint) feszítették keresztre. Nem saját gyöngesége miatt, hanem mert nem védekezett és

ezért gyöngének találták (a kifejezés valószínűleg csak szónoki szempontok miatt hangzik így, hogy megfeleljen az »Isten erejéből« ellentétének). Szebenáll ezzel az a tény, hogy »Isten erejéből« él, ahogyan a ősegyház húsvétról szóló tanítása a keresztfeszített föltámadását egyhangúan megvallotta. Isten által él, akinek hatalma van, hogy a holtat élővé tegye (vö. 1 Kor 6,4; Róm 4,18-25; 6,4; 10,9; t.k.; először a Jn 2,18-22; 10,27k értékeli Jézus föltámadását saját cselekedetként). A »gyöngé« és az »erős« egymás mellett szerepeltetése Pál Krisztusról szóló igehirdetésében tehát megfelel a kereszt és a föltámadás krisztológiai alapelvének. Ezzel párhuzamosan vonja le Pál a következtetést (az eredeti görög szövegben világosan felismerhető): Mint ahogy Krisztus gyöngé, én is gyöngé vagyok »benne«, azaz Pál is részesedik a kereszt kiszolgáltatottságából (vö. 4,10; Gal 2,19: »Krisztussal együtt engem is keresztre feszítettek«; Fil 3,10: »a szenvedésben is vállalom vele a közösséget, így hozzá hasonlok a halálban is«; ld. 12,9 is). A gyöngeségből való részesedése miatt – bármennyire is ellentmondónak hangzik – az apostol részesedhet Krisztusnak az Isten erejében kiteljesedett életéből is: »Isten erejéből vele fogunk élni nálatok« (szó szerint). A »nálatok« (vagy fordíthatjuk úgy is, hogy »rátok való tekintettel«) kiegészítés értelmezése közel áll ahhoz – különösen akkor, ha a 3. verset is figyelembe vesszük –, hogy itt Pál a korintusiak között Krisztus erejében, de a jövőben megvalósuló tetteire gondol (vö. 4,12). A versben követett szórend megengedi azt az értelmezést is, miszerint itt az apostol az eljövendő örök életre utal, amelyben Isten ajándékaként azért lesz része mindannyiunknak, mert részesedhettünk Krisztus feltámadásának dicsőségéből is (vö. 1 Tessz 4,17: »örökké az Úrral leszünk«; Fil 1,23: »szeretnék elköltözni, hogy Krisztussal egyesüljek«). E kétértelmű megfogalmazás rávilágít arra (egy-ösi kéziratok ezért is hagyják el az »értetek« szót), mennyire szoros kapcsolat áll fenn Pál reménye és meggyőződése között. Reméli, hogy egykor része lesz a föltámadt Krisztus életéből az örök életben, de meggyőződése az is, hogy már most, ebben az életben része van ebből a Krisztussal való közössége révén (vö. 2 Kor 5,17; a Deutero-Páli levelekben a hangsúly el is tolódik a feltámadt Krisztus életében való evilági részesedés felé: pl. Kol 2,13; 3,1-3; Ef 2,5-7).

5. vers: A korintusiak követelményével szemben, miszerint Pálnak kellene bizonyítani Krisztushoz tartozását (3.v.), az apostol őket szólítja fel, tartsanak önvizsgálatot, vajon a hitben élnek-e, azaz a szó eredeti értelmében (»szilárdan lekötve, lehorgonyozva lenni«) még mindig szilárdan állnak-e Krisztusban (vö. 1,24; 1 Kor 16,13) és mint hívők élnek-e? Szónoki kérdésben és félreismerhetetlen utalással a 3. versre kérdezi tőlük, felismerhető-e Jézus Krisztus közöttük (vö. 1 Kor 3,16). Az apostol feltételezi, egy-egy közösség élő hite azon mérhető le, hogy Krisztus jelenlétének köszönhetően mennyire ismerhetők fel rajta a Lélek gyümölcsei (vö. Róm 8,9k valamint a közösség mint »Krisztus levele« – 2 Kor 3,3). Ha ez nem így van, hanem a közösség »nem állja ki a próbát, elvetendő« (szó szerint) -de ezt az apostol nem tételezi fel- akkor Isten előtt nem állja meg a helyét (vö. 1 Kor 9,27). Megfontolandó, hogy Pál olyan közösségnek ír, amellyel szemben védekeznie kell, mégsem tartja őket összeségében hitetlennek (vö. szeretetének bizonyítása 11,11; 12,15.19).

6. vers: Az önvizsgálat az általa alapított közösséget arra a felismerésre is elvezeti – ebben reménykedik Pál –, hogy ő »nem elvetendő«, hiszen neki köszönhetik hitüket Krisztusban, és azt, hogy Krisztus közöttük működik.

7. vers: Pál apostolt a közösség valódi hite érdekli. Jól mutatja ezt Isten felé megfogalmazott kérése is, amelyben a közösség megőrzését kéri, nehogy azok gonoszat műveljenek és mint »elvetendő« ítélet alá essenek. Az imának egyúttal felszólító jellege van. Az őt ért támadásokkal és gyanúsításokkal szemben Pál újra hangsúlyozni kényszerül: nem arról van szó, hogy a vitában »kipróbálnak« tűnjék (a korintusiak hitén keresztül ajánlva: vö. 3,3), hanem azért imádkozik, hogy azok jót tegyenek, még akkor is, ha a kilátásba helyezett büntetés elmaradása miatt ellenfelei szemében »ki nem próbálnak« számít majd.

8. vers: Önvédekezését az apostol bölcs mondással húzza alá (vö. 12,9c). Nem filozófiai alapelvet ért ezen (kiállítás a megcáfолhatatlan igazságért), hanem a már többször is említett (4,2; 6,7) kiállást az igazi evangélium mellett (szemben minden mással: vö. 11,4), kiállást az evangéliumban »felragyogott«, Istentől kapott teljes igazság mellett. Ezért kell a korintusiaknak idáig eljutni és nem az ő személyénél leragadniuk.

9. vers: Az apostol mindezt megerősíti a »gyenge« és az »erős« ellentétpárjával. Öröme szolgál, hogy a korintusiak a szó igaz értelmében »erősek« (a hitben megszilárdultak: vö. 4,12; 1 Kor 4,10), még akkor is, ha saját maga »gyöngének« bizonyul Krisztus tehetetlenségének megtapasztalásával. Ezért megismétli az előbbi imakérést (7.v.), miközben az orvostudományból kölcsönvett fogalommal a korintusiak »felgyógyulásáért« könyörög, más szóval teljes megszilárdulásukért a hitben, amihez az apostol bizonyára az ellenfeleitől való elfordulást és a vele való békét is hozzászámítja.

10 vers: Az apostol még egyszer megmagyarázza, miért írja levelét (levéltöredékét?) a távolból. Nem szeretné, ha harmadik látogatását mindjárt büntetésekkel kellene kezdenie. Bár hatalma lenne erre, azt mégsem a közösség lebontására, hanem annak építésére kapta, mint ahogyan erről már korábban írt (ld. 10,18).

Az apostol igen nagy jelentőséget tulajdonít harmadik látogatásának, ami mutatja, hogyan értelmezi Pál apostoli hatalmát (vö. 10,8-11). Mint Isten szava – a levél sok más részéhez hasonlóan – emberi módon tanuskodik arról, hogy voltak néhányan, akik az egyház születésétől kezdve különös tekintélyükre hivatkozhattak, hasonlóan ahhoz, ahogy már húsvét előtt a tanítványok hatalmat (vö. Mk 3,14k), és az apostolok megbízást kaptak (Mt 16,18; 18,18; Jn 20,23; 21,11-15). Az ilyen tekintélynek ma is megvan a helye az egyházban, még akkor is, ha az idők folyamán különbözőképpen gyakorolták, és nem ritkán vissza is éltek vele.

Azt, hogy teljhatalma van, ugyanakkor tehetetlen is a hívekkel szemben, Pál ismételten visszavezeti arra, hogy a gyöngeség és az erő Krisztus életében bensőségesen összetartozik. A hatalom és a tehetetlenség szoros összetartozása, mint Isten szava, bennünket is elgondolkoztat. Egyrészt talán túlságosan gyakran megütközünk az egyházban az emberi gyöngeségeken, az Isten látszólag tehetetlen hallgatásán látva a szenvedéseket és igazságtalanságokat. Másrészt mindannyian, de a tekintéllyel rendelkezők különösen is ki vannak téve a veszélynek, hogy külső hatalmi elvárások elismerésével, érvényesítésével, megóvásával büszkélkedjenek, anélkül, hogy belegondolnának abba, hogy minden keresztény tekintély Krisztus keresztségében és feltámadásában gyökerezik.

Az apostol záró, komoly önvizsgálatra szóló intésén keresztül, és azzal, ahogy ő a közösséggel törődik, Isten ismételten attól óv minket, hogy ne csak az előljárókkal szemben legyünk kritikusak, hanem magunkkal szemben is: Valóban megfelel életünk az ajándékba kapott Istenhitnek és a szívünkben jelen lévő Krisztusnak? Ennek egyik ismérve lehet Pál apostolnak egészen az önigazolásig hangoztatott szeretete a korintusiak iránt. Ahogyan nála is, nálunk sem csupán az a mérce, elismerik-e tekintélyünket vagy »kipróbáltságunkat«, hanem a bennünk bízó emberek és közösségek »gyógyulása«, épülése, Krisztusban való részesedésük növekedése.

Utóirat (13,11-13)

Az apostol, többi leveléhez hasonlóan – itt azonban feltűnően rövidebb – ezt a levelet is intéssel zárja, amihez egy ígéretet, az üvözetek kicserélését és a végén egy mélyértelmű három részre tagolódó áldást fűz.

11. vers: A »testvérek« megszólítással (ld. 1,8; 8,1) az apostol megkísérli a levél végén megerősíteni kapcsolatát az olvasókkal. Az »örüljétek« felszólítás a levél befejezéseként »élj boldogan!« kívánságot is jelenthet, itt azonban örömteli ráhagyatkozásra buzdít, amelynek legmélyebb oka a Krisztussal való egységben áll (vö. Fil 4,4; 1 Tessz 5,18; Róm 12,12). Ez segít abban, hogy a nehéz helyzetekben is megőrizzük örömünket (vö. 1,5k; 2,3; 6,10; 7,7; Fil 2,17). A »tökéletesedjétek« felszólítás a 9.v. imájára, de egyben az egész levél fő témájára utal vissza. A »figyelmeztessétek egymást« felhívással (vö. Zsid 13,22) Pál azt kéri, hogy fogadják meg a levél intéseit (vö. különösen 10,1). (Nyelvtanilag kevésbé helyes, de nem lehetetlen úgy fordítani, hogy »biztassátok egymást«: vö. 1 Tessz 4,18; 5,11). »Legyetek egyetértésben« (vö. Róm 12,16; 15,5; Fil 2,2; 4,2) és a »békét tartsátok meg« felhívásnak itt, a levél végén különös jelentősége van. Az apostol e két utolsó intését komoly ígérettel egészíti ki, miszerint Isten, aki a liturgiából kölcsönzött szavakkal a szeretet és a béke Istene (ld. 1,3; vö. 1 Tessz 5,23; Róm 15,6.33), velük lesz. A korintusiak tehát az egyetértés és a béke megteremtésében nincsenek magukra hagyva.

12. vers: Más levelekhez hasonlóan (Fil 4,21; 1 Kor 16,20; Róm 16,16; 1 Tessz 5,26) Pál apostol arra szólítja föl a levél hallgatóit, hogy a liturgiából ismert »szent csókkal« (ezzel is megkülönböztetve a testi vonzalmat feltételező csóktól). A köszöntés egyben jele is annak, hogy az apostol minden feszültség ellenére szoros egységben látja magát velük. (Több magyarázó e felszólításból jogosan következtet arra, hogy a levelet arra szánták, hogy liturgikus együttléteken olvasák fel.) Amikor Pál minden »szent« köszöntését adja tovább (ld. 1,1), első sorban a közelében élő keresztényekre gondol, de a kifejezés egyben utal az összes keresztény összetartozására is.

13. vers: A levelek végét különben oly annyira jellemző áldásokkal szemben (vö. 1 Tessz 5,28; 1 Kor 16,23; Róm 15,33) itt három részre tagolódó áldásformával találkozhatunk (vö. Fil 2,1), amely Isten misztériumába helyezi a közösséget. Bár nem kifejezetten az Atyát, a Fiút és a Szentlelket említi az egyház Szentháromságról szóló tanítása értelmében, mégis a hozzá való közelséget nem nehéz felismerni. Az »Urunk, Jézus Krisztus kegyelme« (vö. 2,1) azt a kegyelmi adományt jelöli, amelyet Krisztus által kapunk az új életre (ld. 8,1), amelynek alapja Istenben van, és amelyet Krisztusban kapunk. Jóindulata nem csupán a keresztségben jut kifejezésre, de életünkben is, mint ahogyan a szenvedés legyőzése Pálnál is mutatja (vö. 12,9). Az »Isten szeretete«, Pál röviddel ezelőtt írt már róla (11.v.; vö. Róm 5,5; 8,39), mindennek, de különösen a nekünk ajándékozott kiengesztelődésnek az eredete (5,18). Bár az Istent nem az »Atya« szóval jelöli, a páli levelek ismeretében világos, hogy az Istenre, »Urunk Jézus Krisztus Atyjára« gondol (1,3). A »Szentlélek közössége« azt mondja a görög koinonia szó jelentésének megfelelően, hogy részesedünk az Isten éltető leheletéből (1 Kor 1,9; a szó jelentéséhez vö. 1 Kor 10,16; Fil 3,10), ezáltal a Szentlélekből való részesedés az Újszövetségben egyedülálló közösséget (3,3-18) hoz létre az egyház tagjai között (vö. magyarázathoz Fil 2,1k.).

A levelet lezáró páli szavak minden testvért és nővért, akik Krisztushoz tartoznak, arra hívnak, hogy szeretetben és békében éljenek egymással. A levél elejéhez hasonlóan itt is arról van szó, hogy reménykedhetünk Isten segítségében, aki ott is szeretetet és békét ajándékozik, ahol azt mi emberek mindig megtagadjuk.

A felhívás a szent csókkal való üdvözlésre bennünket is arra bátorít, hogy a kölcsönös

jóakaratot és a családi együvértartozást bizalmas gesztusokkal, jelekkel és szavakkal jutassuk kifejezésre. Tudatában kell lennünk, hogy »minden« megkeresztelttel szoros kapcsolatban állunk. A testvéri-nővéri szeretet nem épülhet csupán rokonszenvre.

Az apostol áldása útján Isten a levél végén újra értésünkre adja, milyen mély szálakkal tartozunk Istenhez a Krisztus-esemény révén. Életünk általa »dicsőség« – a hétköznapiak nyomasztó és elbátortalanító tapasztalatai ellenére is. Az »Urunk, Jézus Krisztus kegyelme« kifejezés mindazt összefogja, amit e levél fejtegetései alapján Krisztusnak köszönhetünk: jóindulatát, szeretetét, amelyet leginkább halálával bizonyított nekünk; a halált is legyőző erőt, amellyel szenvedéseinket áldásának forrásává teszi; a közösség ajándékát az egyházban, jegyesében. Az »Isten szeretetének« ígérete olyan világban hangzik el felénk, amelyben sokan vádolják, sőt el isátkozzák Istent, mert megteremtett minket. Ő vállalta az emberi szabadság kockázatát, hogy általa részesedhessünk szeretetéből, hogy képesek legyünk szeretetét ajándékként fogadni, hogy általa Őt és egymást is szeretni tudjuk. A »Szentlélek közössége« kifejezés a levél végén arra emlékeztet minket, hogy az Újszövetségben és az egyház közösségében egyedülálló módon részesedtünk az Isten éltető leheletéből és az Isten dicsőségéből. Általa kaptuk az igazi szabadságot (3,17k) és általa szabadultunk meg emberi lényegünk legmélyén a bűn és a halál hatalmától (1,22; 5,5). Az örök élet ígérete által minden szenvedés vesztett jelentőségéből e világon. Ezért van az, hogy az Ószövetség igazaihoz képest mi inkább dicsérhetjük és áldhatjuk Istent.

Harmadik rész: Függelék

Bibliaolvasás – Kérdések

A kommentársorozat célkitűzéseinek megfelelően néhány kérdést megfogalmazunk itt, amelyek segíthetnek a 2. Korintusi levél mélyebb megismerésében a bibliakörökben, vagy indíttatást adhatnak egy biblikus levelező tanfolyam elvégzésére. Ezen felül elmélyítheti a szövegnek mint Isten szavának az itt bemutatott magyarázatát, és további aktualizálással újabb beszélgetésekre ösztönöz.

1. Mi alapján és milyen értelemben lehet a 2 Kor-t Isten szavaként hirdetni?
2. A magyarázat alapján milyen okok játszottak közre a levél ill. az egyes levélrészek megírásában?
3. Mely szentírási helyek alapján alkothatunk képet magunknak Pál ellenfeleiről, és mi következik ebből a »fő-fő apostolok« megítélésére az egyházban napjainkban?
4. Milyen képekkel írja körül Pál apostoli működését és milyen a kapcsolata a korintusi közösséggel?
5. Miben különbözik egy apostol hivatala például Mózesétől? Hogyan értékeljük ma Pál szavait az Ószövetségről?
6. Mit tanít Pál a Szentlélek jelentőségéről a 2 Kor-ban?
7. Hogyan értékeli Pál szenvedéseit ebben a levélben, és mi következik ebből a sokféle egyházon belüli nehézség leküzdésére?
8. Mit tanít Pál ebben a levelében a halálról és a halál utáni életről?
9. Miért írhatja Pál, hogy Krisztus szeretete sürgeti?
10. Mit ért Pál a »kiengesztelődés szolgálata« és a »kiengesztelődés szava« alatt? Mi következik ebből az egyházi hivatalról folytatott párbeszéd számára?
11. Milyen indokokat említ az apostol a gyűjtésekkel kapcsolatban, és hogyan tudjuk tanácsait ma követni?
12. Miben áll a különbség a meghívás látomása (Gal 1,16; 1 Kor 15,8; 2 Kor 4,6; vö. Csel 9,3-6; 22,6-11; 26,12-18) és a 2 Kor 12,2-ben említett kegyelem között?
13. Mit mond az Úr válasza a 2 Kor 12,9-ben az apostol és az összes keresztény számára?
14. Milyen jogokat és hatalmat mondhat Pál magáénak?
15. Hogyan lehet az apostol kijelentéseit a »sátánról« és a »sátán szolgálairól« ma értelmezni?
16. Az apostolnak mely szavai bátoríthatják a kereső és kételkedő mai embert a Krisztusban való hithez és az egyházban való munkához annak gyakran bűnös viselkedése ellenére is?

Irodalom

A Kiskommentár gondolatainak elmélyítéséhez és értékeléséhez mindenképp a következő kommentárokat ajánljuk, amelyek a tárgyalt kérdéskörrel kapcsolatban kimerítő felsorolást adnak a vonatkozó szakirodalomról és kommentárokról:

H. J. Klauck, 2. Korintherbrief (NEB NT 8) 1986.

F. Lang, Die Briefe an die Korinther (NTD 7) 1986.

Chr. Wolff, Der zweite Brief des Paulus an die Korinther (ThHK), Berlin, 1989.

A kötet Szerzőjéről

Jacob Kremer 1924-ben született. Bonnban és Rómában végzett filozófiai és teológiai tanulmányai befejeztével 1954–1962-ig Aachenben és Krefeldben volt lekipásztor, azután Aachenben professzor, végül 1972–1996-ig a Bécsi Egyetem Teológiai karán az Újszövetségi szentírástudomány tanszékvezető professzora.

Második levél a korintusiaknak

1. fejezet

Címzés és köszöntés: 1,1-2

¹ Pál, Isten akaratából Krisztus Jézus apostola, és Timóteus testvér, Isten korintusi egyházának, valamint az összes szenteknek, akik egész Achájában vannak. ² Kegyelem nektek és békesség Istentől, a mi Atyánktól, és az Úr Jézus Krisztustól!

Az apostol szenvedései és vigasztalása: 1,3-11

³ Áldott legyen Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, az irgalom Atyja és minden vigasztalás Istene, ⁴ aki megvigasztal minket minden szorongatásunkban, hogy mi is megvigasztalhassuk azokat, akik bármiféle szorongatásban vannak, azzal a vigasztalással, amellyel Isten minket is megvigasztal. ⁵ Mert amint bőven van részünk Krisztus szenvedéseiben, úgy bőven van részünk Krisztus által a vigasztalásban is. ⁶ Ha szorongatást szenvedünk, az a ti vigasztalásotokért és üdvösségetekért van, ha pedig vigasztalásban van részünk, az is a ti megvigasztalásotokért van, amely erőt ad ugyanazoknak a szenvedéseknek az elviselésére, amelyeket mi is elszenvedünk. ⁷ Szilárd a reménységünk titeket illetően, mert tudjuk, hogy amint társaink vagytok a szenvedésekben, úgy társaink lesztek a vigasztalásban is.

⁸ Mert nem akarjuk, hogy ne tudjatok, testvérek, a mi szorongatásunkról, amelyben Ázsiában volt részünk. Módfelett, erőnkön felül próbára tettek minket, úgyhogy még az életünk felől is kétségeink voltak. ⁹ Sőt magunkban már a halálos ítéletet is elfogadtuk, hogy ne magunkban bízunk, hanem Istenben, aki feltámasztja a halottakat. ¹⁰ Ő megszabadított és megszabadít minket az ilyen halálos veszedelemből, és őbenne bízunk, hogy ezután is meg fog szabadítani, ¹¹ ha ti is segítségünkre lesztek értünk mondott imáitokkal, hogy a kegyelmi adományokért, amelyeket sokan eszközöltek ki számunkra, sokan adjanak hálát értünk.

A félreértések tisztázása: 1,12-2,11

Az apostol lelkiismeretessége ¹² Mert ez a mi dicsekvésünk: lelkiismeretünknek az a bizonyága, hogy egyszerű módon és istenfélő őszinteséggel, nem testi bölcsességben, hanem Isten kegyelmével jártunk a világon, kiváltképpen nálatok. ¹³ Hiszen nem írunk nektek mást, mint amit olvastok és meg is értetek – remélem, hogy teljesen meg fogjátok érteni, ¹⁴ mint ahogy részben már meg is értettetek minket –, hogy mi a ti dicsekvésetek vagyunk, ugyanúgy, ahogy ti is a miénk, a mi Urunk Jézus napján.

Pál útitervének megváltozása ¹⁵ Ezzel a bizalommal akartam hozzátok menni a múltkor, hogy másodízben legyen részetek a kegyelemben, ¹⁶ és aztán tőletek átmenni Makedóniába, és Makedóniából ismét visszatérni hozzátok, hogy ti kísérjete el Júdeába. ¹⁷ Amikor tehát ezt akartam, vajon könnyelmű voltam? Vagy amit tervezek, azt test szerint tervezem, úgyhogy nálam az »igen, igen« egyben »nem, nem« is? ¹⁸ Isten hűségére mondom, hogy beszédünkben, amelyet hozzátok intéztünk, nincs: »igen« is meg »nem« is. ¹⁹ Mert Isten Fia, Jézus Krisztus, akit köztetek hirdettünk, én, Szilvánusz és Timóteus, nem volt »igen« is meg »nem« is, hanem az »igen« valósult meg benne. ²⁰ Mert ahány ígérete csak van Istennek, mind »igen« lett őbenne. Ezért az »ámen« is általa hangzik fel tőlünk Isten dicsőségére. ²¹ Aki pedig megerősít minket veletek együtt Krisztusban, és aki felkent minket, az Isten, ²² és ő az, aki pecsétjével megjelölt minket, s a Lélek zálogát adta szívünkbe.

²³ Istent hívom tanúnak magam mellett, hogy irántatok való kíméletből nem mentem el eddig Korintusba. Mert nem uralkodni akarunk hiteteken, hanem örömtők segítői vagyunk, hiszen a hitben erősen álltok.

2. fejezet

¹ Azt tettem fel magamban, hogy nem megyek ismét szomorúsággal hozzátok. ² Mert ha én megszomorítlak titeket, ugyan ki az, aki megörvendeztet engem, ha az nem, akit én megszomorítok? ³ És arról a dologról is azért írtam nektek, hogy amikor majd odamegyek, ne érjen engem szomorúság azok miatt, akiknek örülnöm kellene, mert meggyőződéseim mindnyájatokról, hogy az én örömöm mindnyájatok öröme. ⁴ Hiszen szívemnek nagy szorongatásából és aggodalmából írtam nektek sok könnyhullatás közepette, nem azért, hogy szomorúságot okozzak nektek, hanem hogy megismerjétek, milyen szeretettel vagyok elsősorban irántatok.

Intés a szelídségre ⁵ Ha nekem valaki szomorúságot okozott, nem engem szomorított meg, hanem részben, hogy ne túlozzak, mindnyájatokat. ⁶ Elég az ilyennek az a büntetés, amely a többség részéről érte. ⁷ Most pedig, éppen ellenkezőleg, inkább bocsászatok meg neki, és vigasztaljátok meg, hogy a nagyon mély bánat valamiképpen el ne eméssze őt. ⁸ Éppen ezért kérlek titeket, tanúsítatok iránta szeretetet. ⁹ Hiszen azért is írtam, hogy próbára tegyelek titeket, és megtudjam, vajon mindenben engedelmesek vagytok-e? ¹⁰ Akinek pedig ti megbocsátotok valamit, annak én is megbocsátok; mert én is, amikor megbocsátottam, ha volt mit megbocsátanom, azt értetek tettem Krisztus színe előtt, ¹¹ hogy be ne hálózzon minket a sátán, mert nem ismeretlenek előttünk az ő szándékai.

Az apostoli szolgálat dicsősége és szükségszerűsége: 2,12-5,10

Az apostol Krisztus ismeretét terjeszti ¹² Amikor Troászba érkeztem Krisztus evangéliumának hirdetésére, bár a kapu nyitva volt előttem az Úrban, ¹³ nem volt nyugalma lelkemnek, mert nem találtam ott Títusz testvéremet, azért búcsút vettem tőlük, és Makedóniába mentem. ¹⁴ De hála legyen Istennek, aki mindig diadalra segít minket Krisztusban, és az ő ismeretének jó illatát minden helyen elterjeszti általunk! ¹⁵ Mert Krisztus jó illata vagyunk az Istenért azok közt, akik üdvözülnek, és azok közt is, akik elvesznek. ¹⁶ Ezeknek a halál illata a halálra, azoknak pedig az élet illata az életre. De ki alkalmas erre? ¹⁷ Mert mi nem vagyunk olyanok, mint igen sokan, akik meghamisítják Isten igéjét, hanem őszintén, mintegy Istenből beszélünk, Isten előtt, Krisztusban.

Nem mindig könnyű megérteni Pál gondolatait, mert nem ismerjük az események hátterét.

● ⁵ »Ha nekem valaki«: Pált valaki súlyosan megsértette, de vele együtt megsértette a korintusiakat is. Valószínűleg nyíltan nekitámadt Pálnak, kétségbevonta apostoli tekintélyét. Biztos, hogy Pál itt nem arra az esetre gondol, amikor valaki botrányosan viselkedett Korintusban (1 Kor 5).

3. fejezet

Az apostol a közösséget szolgálja ¹ S most kezdjük-e újra ajánlani magunkat? Talán nekünk is szükségünk van, mint egyeseknek, hozzátok szóló vagy töletek való ajánló levelekre? ² A mi levelünk ti vagytok, beírva a szívünkbe, ismeri és olvassa azt minden ember. ³ Mert nyilvánvaló veletek kapcsolatban, hogy Krisztus levele vagytok, amely a mi szolgálatunk által

készült, nem tintával, hanem az élő Isten Lelkével írva, nem kőtablákra, hanem a szív húsból való tábláira {Kiv 24,12; Ez 11,19}.

Szolgalat betű szerint és Lélek szerint 4 Isten iránt ilyen bizalmunk Krisztus által van. 5 Nem mintha magunktól, mintegy saját erőnkől képesek lennénk bármit is kigondolni, ellenkezőleg: a mi képességünk Istentől van. 6 Ő tett minket alkalmassá arra, hogy az Újszövetség szolgálói legyünk, nem a betűé, hanem a Léleké: mert a betű öl, a Lélek pedig éltet.

7 Ha már a halálnak a betűkkel, kövekre írt szolgálata dicsőséges volt, úgyhogy Izrael fiai nem nézhettek Mózes arcára arcának mulandó dicsősége miatt, 8 hogyne lenne még dicsőségesebb a Lélek szolgálata? 9 Mert ha már a kárhoztatás szolgálata dicsőséges, sokkal dicsőségesebb az igazság szolgálata. 10 Sőt, ami ott dicsőséges volt, ezen túlradó dicsőség miatt már nem is dicsőséges. 11 Mert ha a mulandó dicsőséges, sokkal dicsőségesebb a maradandó.

12 Mivel tehát ilyen reménységünk van, nagy nyíltsággal beszélünk, 13 nem pedig úgy, mint Mózes, aki leplet helyezett arcára {Kiv 34,33.35}, hogy Izrael fiai ne lássák annak a végét, ami mulandó. 14 De értelmük eltompult. Hisz mind a mai napig, amikor az Ószövetséget olvassák, ott van ugyanaz a lepel, nincs levéve, mert az csak Krisztusban tűnik el. 15 Sőt, mind a mai napig, mikor Mózeset olvassák, lepel takarja szívüket. 16 *De amikor megtérnek az Úrhoz, elvételik majd a lepel* {Kiv 34,34}. 17 Mert az Úr Lélek, s ahol az Úr Lelke, ott a szabadság. 18 Mi pedig mindnyájan, miközben fedetlen arccal szemléljük az Úr dicsőségét {Kiv 16,7}, ugyanarra a képmásra változunk át dicsőségről dicsőségre az Úr Lelke által.

4. fejezet

1 Mivel tehát ilyen szolgálatunk van, miután irgalmasságot nyertünk, nem csüggedünk el, 2 hanem lemondunk a gyalázatos alattomoságról, nem járunk álnokságban, és nem hamisítjuk meg Isten ígétjét, hanem az igazság hirdetésével ajánljuk magunkat minden ember lelkiismeretének Isten előtt.

3 Ha a mi evangéliumunk mégis el van takarva, azok előtt van eltakarva, akik elvesznek, 4 akikben ennek a világnak az istene elvakította a hitetlen értelmet, hogy az Isten képmásának, Krisztusnak dicsőségéről szóló evangélium fénye ne ragyogjon fel számukra. 5 Mi ugyanis nem önmagunkat hirdetjük, hanem Jézus Krisztust, az Urat; önmagunkat pedig mint a ti szolgákat Jézusért. 6 Mert Isten, aki azt mondta: »*A sötétségből világosság ragyogjon fel*«, maga támasztott világosságot szívünkben, hogy felragyogjon Isten dicsőségének ismerete Jézus Krisztus arcán.

Az apostol közössége Krisztussal a szenvedésben 7 Ez a kincsünk pedig cserépedényben van, hogy a rendkívüli erőt Istennek tulajdonítsuk és ne önmagunknak. 8 Mindenfelől szorongatnak minket, de agyon nem nyomnak; bizonytalanságban vagyunk, de nem esünk kétségbe; 9 üldözést szenvedünk, de elhagyatottak nem vagyunk; földre terítenek, de el nem veszünk; 10 állandóan hordozzuk testünkben Jézus halálát, hogy Jézus élete is nyilvánvaló legyen testünkben. 11 Mert minket, akik élünk, szüntelenül halálra adnak Jézusért, hogy Jézus élete is nyilvánvaló legyen halandó testünkön. 12 Bennünk tehát a halál munkálkodik, bennetek pedig az élet.

13 Mivel azonban a hitnek ugyanaz a lelke van bennünk, mint amiről írva van: »*Hittem, azért szóltam*« {Zsolt 116,10G}, mi is hiszünk, és ezért beszélünk. 14 Hiszen tudjuk, hogy aki az Úr Jézust feltámasztotta, minket is fel fog támasztani Jézussal, és veletek együtt elébe állít. 15 Mert minden értetek van, hogy a kegyelem bőséges kiadása miatt egyre többen adjanak hálát Isten dicsőségére. 16 Eppen ezért nem csüggedünk el, sőt, még ha a mi külső emberünk romlásnak indul is, a belső emberünk mégis napról napra megújul. 17 Ez a mi mostani, könnyű szenvedésünk ugyanis a dicsőségnek igen nagy, örök mértékét szerzi meg nekünk, 18 ha nem a

látható dolgokra figyelünk, hanem a láthatatlanokra. Mert ami látható, az ideigvaló, ami pedig láthatatlan, az örökkévaló.

- 5 Kifejező megfogalmazása az apostoli munkának és az Egyház szerepének a világban.
- 10-11 Az apostolok gyöngesége, szemben az apostoli munka tárgyának nagyszerűségével, jól tükrözi Jézus hatalmát, aki meghalt és feltámadt, és aki most küldötteiben folytatja művét, hatalmával és kegyelmével megerősítve őket.

5. fejezet

Az apostol reménye ¹ Tudjuk ugyanis, hogy ha ez a mi földi sátrunk leomlik, Istentől kapunk hajlékot, nem kézzel alkotott, örök házat az égben. ² Azért is sóhajtozunk ebben a testben, mert vágyakozunk felöltöni rá égi hajlékunkat, ³ hogy ha le kell majd vetkőznünk, mezítelennek ne bizonyuljunk. ⁴ Mert amíg ebben a sátorban vagyunk, roskadozva sóhajtozunk, mivel nem azt akarjuk, hogy levetköztessenek, hanem hogy felöltöztessenek, s így azt, ami halandó, elnyelje az élet. ⁵ Aki pedig felkészített erre bennünket, Isten az, aki a Lélek zálogát adta nekünk.

⁶ Ezért mindenkor bizakodunk, és tudjuk, hogy amíg a testben élünk, távol járunk az Úrtól, ⁷ mert hitben járunk, és nem szemlélésben. ⁸ De bizakodunk, s jobban szeretnénk kiköltözni a testből, és elérkezni az Úrhoz. ⁹ Ezért igyekszünk is neki tetszeni, akár nála vagyunk, akár távol élünk tőle. ¹⁰ Mert mindnyájunknak meg kell jelennünk Krisztus ítélőszéke előtt, hogy mindenki elvegye a bérét, aszerint, hogy jót vagy gonoszat cselekedett testében.

Az apostolt a szolgálata igazolja: 5,11-6,10

A kiengesztelődés szolgálata ¹¹ Mivel tehát ismerjük az Úr félelmét, az embereket igyekszünk meggyőzni, Isten előtt azonban nyíltan állunk. Remélem pedig, hogy a ti lelkiismeretek előtt is nyíltan állunk. ¹² Nem ajánljuk magunkat nektek újra, hanem alkalmat adunk nektek, hogy velünk dicsekedjete azokkal szemben, akik a külső szerint dicsekszenek, és nem a szív szerint. ¹³ Mert ha magunkon kívül vagyunk, az az Istenért történik; ha eszünknel vagyunk, az pedig értetek van.

¹⁴ Krisztus szeretete sürget minket. Azt gondoljuk ugyanis, hogy ha egy meghalt mindenkiért, akkor valamennyien meghaltak; ¹⁵ és azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek, már ne önmaguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadt. ¹⁶ Mi tehát mostantól fogva senkit sem ismerünk test szerint. És ha Krisztust test szerint ismertük is, most már nem úgy ismerjük. ¹⁷ Ezért aki Krisztusban van, új teremtmény; a régiek elmúltak, s íme, újak keletkeztek.

¹⁸ Mindez pedig Istentől van, aki Krisztus által kiengesztelt minket önmagával, és nekünk adta a kiengesztelés szolgálatát. ¹⁹ Mert Isten volt az, aki Krisztusban kiengesztelte magát a világot, úgy, hogy nem számította be bűneinket, és ránk bízta a kiengesztelés igéjét. ²⁰ Mi tehát Krisztus követségében járunk, s maga Isten buzdít általunk. Krisztusért kérünk tehát benneteket, engesztelődjete ki Istennel! ²¹ Ő azt, aki nem ismert bűnt, bűnné tette értünk, hogy mi Isten igazsága legyünk őáltala.

- 8 Mindannyian szeretnénk szenvedés és halál nélkül az örök boldogságba jutni. Pál is vágyakozott erre, mivel azonban ez nem lehetséges, a ránk váró dicsőség gondolata segít bennünket megbékélni a gondolattal, hogy halandó testünket le kell vetnünk ahhoz, hogy örökké az Úrral legyünk.
- 21 Isten szeretete azáltal éri el csúcspontját, hogy egyszülött Fia a bűnös

ember helyébe lép, magára veszi az ember bűneit és jóvátételt ad azokért. Így teszi lehetővé az ember számára nemcsak az újjászületést, hanem az Istennel való barátságot és az istenfiúságot is. Bűnné tette: úgy bánt vele, mintha ő lenne bűnös, hogy helyreálljon az isteni igazságosság rendje.

6. fejezet

Az apostoli szenvedés dicsősége ¹ Mint munkatársak pedig intünk titeket, ne vegyétek hiába Isten kegyelmét. ² Mert ő mondja:

*»A nekem tetsző időben meghallgatlak,
és az üdvösség napján megsegítlek téged«* {1z 49,8}.

Íme, most van a kellő idő, íme, most van az üdvösség napja! ³ Senkinek sem okozunk semmiféle botrányt, hogy ne szidalmazzák szolgálatunkat, ⁴ hanem mindenben Isten szolgálóiként viselkedünk: sok tűrésben, nyomorúságban, szükségben, szorongatásban, ⁵ verésben, börtönben, zendülés közepette, fáradságban, virrasztásban, böjtölésben, ⁶ tisztaságban, tudásban, béketűrésben, kedvességben, a Szentlélekben, nem színlelt szeretetben, ⁷ az igazság ígében, Isten erejében; jobbról és balról az igazság fegyverzetében, ⁸ dicsőségben és becstelenségben, gyalázatban és jó hírnévben; mint csábítók és mégis igazmondók; ⁹ mint ismeretlenek és mégis ismertek; mint halálra váltak, és íme, mégis élünk; mint megvertek, de meg nem öltek; ¹⁰ mint szomorkodók, és mégis mindig örvendezők; mint szűkölködők, és mégis sokakat gazdagítók; mint akiknek semmijük sincsen, és mindenük megvan.

Kibékülés a korintusiakkal: 6,11-7,16

Buzdítás és figyelmeztetés ¹¹ A szánk megnyílt felétek, korintusiak, s a szívünk kitárult. ¹² Nem bennünk van szűk hely számotokra, hanem a ti szívetekben szűk a hely. ¹³ Hogy pedig ezt viszonzjátok, mint gyermekeimnek mondom, tárjátok ki ti is szíveteket!

¹⁴ Ne húzzatok egy igát a hitetlenekkel! Mert mi köze az igazságnak a gonoszsághoz? Vagy milyen közösség van a világosság és a sötétség között? ¹⁵ Hogyan egyezne ki Krisztus Béliállal? Vagy mi köze a hívőnek a hitetlenhez? ¹⁶ Hogyan fér össze Isten temploma a bálványokkal? Hisz ti az élő Isten temploma vagytok, amint Isten mondja:

*»Köztük fogok lakni és közöttük járni,
az ő Istenük leszek, és ők az én népem lesznek* {Lev 26,11k}.

¹⁷ Menjetek ki tehát közülük,
váljatok külön – mondja az Úr –,
s ne érintsetek tisztátalant! {1z 52,11}

*Akkor magamhoz fogadlak majd titeket,
és én atyátok leszek,
ti pedig az én fiaim és leányaim lesztek* {Szo 3,20G; Jer 31,9; 1z 43,6},
mondja a mindenható Úr« {Am 3,13G; 2Makk 1,24}.

7. fejezet

¹ Mivel tehát ilyen ígéreteink vannak, szeretteim, tisztítsuk meg magunkat a test és a lélek minden szennytől, és tegyük teljessé megszentelődésünket Isten félelmében.

² Fogadjatok be minket szívetekbe! Senkit nem bántottunk meg, senkit nem döntöttünk romlásba, senkit nem csaltunk meg. ³ Nem kárhoztatásokatokra mondom ezt; hiszen az előbb mondtam, hogy a szívünkben vagytok, úgyhogy együtt halunk, és együtt élünk. ⁴ Nagy a bizalmam bennetek, nagyon dicsekszem veletek; telve vagyok vigasztalással, nagyon bőséges az én örömöm minden szorongatásunk mellett.

Títusz küldetése ⁵ Mert amikor Makedóniába érkeztünk, semmi nyugalma sem volt testünknek, hanem mindenféle szorongatást szenvedtünk: kívül harcok, belül félelem.

⁶ De Isten, aki megvigasztalja a megalázottakat, megvigasztalt minket Títusz megérkezésével; ⁷ sőt nemcsak az ő megérkezésével, hanem azzal a vigasztalással is, amellyel megvigasztalódott köztetek, mert elbeszélte nekünk vágyódásokat, sírásokat, buzgólkodásokat érettem, úgyhogy még jobban megörültem.

⁸ Mert ha meg is szomorítottalak titeket levelemmel, nem bánom; de ha meg is bántam volna – mivel látom, hogy az a levél, bár ideig-óráig, megszorított titeket –, ⁹ most örülök, nem azért, mert megszorítottatok, hanem azért, mert bűnbánatra szolgált a szomorúságotok. Isten szerint szomorítottatok meg, úgyhogy semmiben se szenvedtetek kárt miattunk. ¹⁰ Mert az Isten szerint való szomorúság állhatatos megtérést szerez az üdvösségre; a világ szomorúsága azonban halált szerez. ¹¹ S íme, éppen ez a ti Isten szerint való szomorúságotok milyen nagy buzgóságot ébresztett bennetek, sőt mentegetőzést, méltatlankodást, félelmet, vágyódást, buzgólkodást és a vétkes megbüntetését! Mindenben megmutattátok, hogy ti ártatlanok vagytok a dologban. ¹² Tehát, ha írtam is nektek, nem a sértő miatt tettem, és nem is a sértett miatt, hanem hogy kinyilvánuljon Isten előtt a buzgóságotok, amelyet irányunkban tanúsítotok. ¹³ Ezért vigasztalódtunk meg.

De vigasztalódásunkban még jobban megörültünk Títusz öröme miatt, hogy lelkét mindnyájan felüdítettétek, ¹⁴ és ha valamivel dicsekedtem neki veletek kapcsolatban, nem vallottam szégyent, hanem ahogyan nektek mindent az igazság szerint mondtunk, úgy a mi Títusz előtt való dicsekvésünk is igaznak bizonyult. ¹⁵ És ő még jobb szívvel van irántatok, amikor megemlékezik mindnyájatok engedelmességéről, ahogyan félelemmel és rettegéssel fogadtátok őt. ¹⁶ Örülök, hogy mindenben bizalommal lehetek hozzátok.

• 2-16 Ez a fejezet, amely a levél első részét lezárja, arra ösztönzi a korintusiakat, hogy borítsanak fátylat a múltra, ne gondoljanak arra többé. A probléma rendeződött, a megbántást kiengesztelte a megbánás, a béke helyreállt. Pál számít olvasóinak hűségére: csak tovább, előre, tekintetüket az égre vetve! Sok jót kell még tenni, kitartóan kell szeretni. Az apostol csak utal a múltra, hogy jelezze, nem kell azzal többé sokat törődni, hiszen Isten képes volt a rosszból nagyobb jót támasztani: őszinte megbánást és a jóvátétel vágyát.

8. fejezet

Felhívás az adakozásra: 8,1-24

A makedóniai keresztények példája ¹ Tudotokra adjuk, testvérek, Isten kegyelmét, amelyet Makedónia egyházai kaptak, ² hogy a nyomorúság sok megpróbáltatása között bőséges lett az örömük, és igen nagy szegénységükből megszületett jószívűségük túláradó gazdagsága. ³ Mert tanúskodom róla, hogy erejük szerint, sőt erejükön felül is önként adakoztak, ⁴ és kérvén-kérve igyekeztek meggyőzni minket, hogy részük lehessen a jótékonyságban és a szentek javára végzett szolgálatban. ⁵ És reményünket felülmúlva önmagukat adták oda először az Úrnak, aztán pedig nekünk, Isten akarata szerint.

A gyűjtés befejezése Korintusban ⁶ Ezért arra kértük Títuszt, hogy amint már megkezdte, fejezze is be nálatok ezt a jótékonyságot.

⁷ Ezért, mint ahogy mindenben kitűntök: hitben, szóban, ismeretben, minden buzgóságban és a tőlünk kapott szeretetben, úgy tünjete ki ebben a jótékonyságban is. ⁸ Nem parancsképpen mondom ezt, hanem hogy mások buzgósága által a ti szeretetetek őszinteségét próbára tegyem.

9 Hiszen ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét, hogy értetek szegénnyé lett, bár gazdag volt, hogy az ő szegénysége által ti gazdagok legyetek. 10 Tanácsot viszont adok ebben az ügyben, mert ez hasznotokra van nektek, akik tavaly óta elkezdtetek cselekedni, méghozzá saját akaratotokból. 11 Most tehát a cselekvést is hajtsátok végre, hogy amilyen készséges az akarat, olyan legyen a végrehajtás is abból, amitek van. 12 Mert ha az akarat készséges, aszerint kedves az, amije valakinek van, nem aszerint, amije nincs. 13 Nem úgy, hogy másoknak könnyebbségük legyen, nektek pedig nyomorúságtok, hanem az egyenlőség szerint: 14 most a ti bőségetek pótolja azoknak szűkölködését, hogy az ő bőségük is pótolja majd a ti szűkölködéséteket; hogy egyenlőség legyen, ahogy írva van: 15 »Aki sokat gyűjtött, nem bővelkedett, és aki keveset, nem szűkölködött« {Kiv 16,18}.

A munkatársak buzgalma és önzetlensége 16 Hála legyen Istennek, aki ugyanezt a buzgóságot adta értetek Títusz szívébe, 17 mert elfogadta a felkérést, sőt, mivel buzgósága nagy volt, önszántából ment el hozzátok. 18 Vele küldtük azt a testvért is, aki az evangélium hirdetéséért minden egyházban elismerésnek örvend, 19 sőt mi több, akit az egyházak kísérlőnké is rendeltek ebben a jótékonyságban, melyet az Úr dicsőségére és elszántságunk megmutatására szolgálunk. 20 Így kívánjuk elkerülni azt, hogy valaki megrágalmazhasson minket ezen bőséges adomány miatt, amely gondunkra van bízva, 21 mert *gondunk van a tisztességre* nemcsak az Úr előtt, hanem az emberek előtt is {Pál 3,4G}. 22 Velük együtt elküldtük azt a testvérünket is, akinek buzgó voltát sok dologban gyakran kipróbáltuk, most pedig még sokkal buzgóbb, irántatok való nagy bizalommal.

23 Ami Títuszt illeti: ő az én társam és segítőm közöttetek, a testvéreink pedig az egyházak küldöttei, Krisztus dicsősége. 24 Mutassátok meg tehát irántuk szereteteteknek és rólatok való dicsekvésünknek bizonyosságát az egyházak színe előtt.

A 8. és a 9. fejezet azzal a jótékonysági gyűjtéssel foglalkozik, amelyet Pál készült megszervezni az általa alapított közösségekben: adományokat gyűjtött a jeruzsálemi hívek számára. Érdekes megfigyelni, hogy Pál sohasem alkalmazza a hétköznapi, s a talán megalázó »gyűjtés« megjelölést, ehelyett ilyen szavakat használ: kegyelem, szolgálat, bőség, áldás, közösködés. Ezzel is jelzi ennek a szeretetszolgálatnak a természetfölötti értékét.

9. fejezet

Újabb felhívás az adakozásra: 9,1-15

A megbízottak ajánlása 1 A szentek javára való szolgálatról fölösleges nektek írnom; 2 hiszen ismerem készségeket, amelyért dicsekszem is veletek a makedónok előtt, hogy Akhája készen áll a múlt esztendő óta, és a ti buzgóságotok igen sokakat föllelkesített. 3 Mindamellettküldtem a testvéreket, nehogy a veletek való dicsekvésünk ebben az ügyben alaptalannak bizonyuljon, hanem, amint mondtam, készen legyetek. 4 És ha a makedónok eljönnek velem, és titeket készületlenül találhatnak, szégyent ne valljunk mi – hogy ne is mondjam: ti – ebben a dologban. 5 Azért szükségesnek tartottam megkérni a testvéreket, hogy menjenek előre hozzátok, és készítsék elő a megígért adományt, hogy az úgy legyen készen, mint bő áldás, nem mint szűk alamizsna.

Az adakozók dicsérete 6 Azt mondom: Aki szűken vet, szűken is arat; és aki bőven vet, bőven is arat. 7 Mindenki úgy adjon, ahogyan eltökélte szívében, ne kedvetlenséggel vagy kényszerűségből, mert *Isten a jókedvű adakozót szereti* {Pál 22,8G}. 8 Isten pedig elég hatalmas,

hogy minden kegyelmét bőven árássa rátok, hogy mindig, mindennel teljesen el legyetek látva, és bőven teljék minden jótéteményre, 9 amint írva van:

»Bőven adott a szegényeknek;

igazsága fennmarad örökkön-örökké» {Zsolt 112,9}.

10 Aki pedig magot ad a magvetőnek, és kenyeret nyújt eledelül {1z 55,10}, megsokasítja majd a ti vetéseket is, és megszorítja igazságotok gyümölcsét {Óz 10,12G}. 11 Így mindenben gazdagok lesztek minden jószívűségre, amely általunk hálaadást eredményez Isten iránt. 12 Mert ennek a szolgálatnak a teljesítése nemcsak azt pótolja, ami a szenteknek hiányzik, hanem sokakat hálaadásra is készít Isten iránt. 13 Ennek a szolgálatnak a próbája folytán ugyanis dicsőítik majd Istent azért az engedelmisségért, amellyel Krisztus evangéliumát valljátok, és azért az őszinte közösségvállalásért, amelyet irántuk és mindenki iránt tanúsítotok. 14 Imádkoznak is értetek és vágyódnak utánatok, mivel Isten kegyelme bőségesen áradt ki rátok. 15 Hála legyen Istennek kimondhatatlan ajándékáért!

10. fejezet

A támadások visszautasítása: 10,1-18

Az ellenfelek vádjai 1 Krisztus szelídségére és szerénységére kérlek titeket, én Pál, aki szemtől szemben ugyan alázatos vagyok köztetek, távollétemben azonban bátor vagyok veletek szemben: 2 kérlek benneteket, hogy amikor majd nálatok leszek, ne kelljen bátornak lennem, olyan határozottsággal, amellyel, úgy gondolom, bátor lehetek egyesekkel szemben, akik úgy vélekednek rólunk, mintha mi a test szerint járnánk. 3 Mert noha a testben járunk, nem a test szerint harcolunk. 4 Mert a mi harci fegyvereink nem test szerint valók, hanem Isten által erősek az erősségek lerombolására. Harcunkkal leromboljuk a terveket, 5 és minden magasságot, amely Isten ismerete ellen fölemelkedik, és fogságba ejtünk minden értelmet, Krisztus iránt való engedelmisségre. 6 Készek vagyunk megbüntetni minden engedetlenséget, mielőtt teljes lesz a ti engedelmisségetek.

7 Nézzétek azt, ami a szemetek előtt van! Ha valaki azzal biztatja magát, hogy Krisztusé, gondolja meg magában azt is, hogy amint ő Krisztusé, úgy mi is. 8 Mert még ha kissé többet is találnék dicsekedni hatalmunkkal, amelyet az Úr a ti építésekre, s nem romlásotokra adott, nem vallanék szégyent. 9 De nem akarom azt a látszatot kelteni, hogy csak rémisztgetlek titeket a levelekkel. 10 Mert »a levelek ugyan – mondják – súlyosak és erősek, a testi megjelenése azonban erőtlen, és a beszéde gyarló.« 11 Gondoljon az ilyen arra, hogy amilyenek távollétünkben vagyunk leveleinkben, szóval, olyanok leszünk ottlétünkben is, tettel.

Az apostol nem önmagát ajánlja 12 Mert mi nem merjük magunkat azokhoz számítani vagy hasonlítani, akik önmagukat ajánlják; de oktanul viselkednek, hiszen önmagukhoz mérik és önmagukhoz hasonlítják magukat. 13 Mi azonban nem dicsekszünk mértéktelenül, hanem annak a hatáskörnek a mértéke szerint, melyet Isten jelölt ki számunkra, hogy hozzátok is eljussunk. 14 Mert mi nem terjeszkedünk ki rátok, mintha nem jutottunk volna el hozzátok, hiszen hozzátok is eljutottunk Krisztus evangéliumával. 15 Nem dicsekszünk mértéktelenül mások munkájával, de megvan a reményünk, hogy ha hitetek növekedni fog, bőséges megbecsülésben lesz részünk köztetek saját hatáskörünkben. 16 Akkor a rajtatok túl levő területeken is hirdetni fogjuk az evangéliumot, anélkül, hogy idegen hatáskörben a már elvégzett munkával dicsekednénk.

17 Aki pedig dicsekszik, az Úrban dicsekedjék {Jer 9,22k}; 18 mert nem az érdemmel hitelt, aki önmagát ajánlja, hanem akit az Úr ajánl.

• 1 Ironizálva megismétli a vádakat, amelyekkel ellenfelei illették őt. Az előző fejezetek barátságos hangneme után itt ismét védekezni kezd, meglepő hévvel, lehegő érvekkel cáfolja kérlelhetetlen ellenfeleinek, a zsidóknak a vádjait. A levél befejezése előtt egyszer s mindenkorra el akarja hallgattatni vádlóit, hogy végre békében hagyják a fiatal egyházat. Én, Pál: a levél most kezdődő részének személyes jellegét emeli ki. Szelídségét gyávaságnak vélték: ám legyen, tud ő keményen is fellépni, tud erős kézzel büntetni is.

11. fejezet

Az apostol munkája: 11,1-12,13

Az apostol önzetlensége 1 Bárcsak eltűnétek tőlem egy kis ostobaságot! Sőt viseljete el engem is! 2 Mert Isten féltékenységevel vagyok féltékeny rátok. Eljegyeztelek ugyanis titeket egy férfinak, hogy mint tiszta szűzet vezesselek Krisztushoz. 3 De félek, hogy amint a kígyó félrevezette Évát álnokságával, úgy a ti értelmetek is elfordul a Krisztus iránti őszinte és tiszta odaadástól. 4 Mert ha valaki jön, és más Krisztust hirdet, mint akit mi hirdettünk, vagy más lelket fogadtok be, mint amit kaptatok, vagy más evangéliumot, mint amit elfogadtatok, azt igen jól eltűritek. 5 Pedig azt hiszem, semmivel sem tettem kevesebbet a fő-fő apostoloknál, 6 mert ha járatlan vagyok is a beszédben, az ismeretben nem, hiszen azt minden tekintetben mindenki előtt megmutattam nektek.

7 Vagy talán bünt követtem el akkor, amikor önmagamot megaláztam, hogy titeket fölmagasztaljalak, mivel Isten evangéliumát ingyen hirdettem nektek? 8 Más egyházakat fosztottam ki, támogatást fogadtam el tőlük, hogy titeket szolgálhassalak. 9 Amikor nálatok voltam és szükségem szenvedtem, senkinek sem voltam a terhére, mert ami hiányzott nekem, azt pótolták a Makedóniából jött testvérek, és mindenben vigyáztam, hogy terhetekre ne legyek, és vigyázni is fogok. 10 Krisztus bennem levő igazságára mondom, hogy ezt a dicsőséget nem lehet megtagadni tőlem Akhája vidékein.

11 Miért? Azért, mert nem szeretlek titeket? Isten a tudója! 12 De amit teszek, tenni is fogom, hogy elvegyem az alkalmat azoktól, akik alkalmat keresnek, hogy abban, amivel dicsekszenek, olyanoknak bizonyuljanak, mint mi. 13 Mert az ilyenek álapostolok, álnok munkások, akik Krisztus apostolainak tettetik magukat. 14 S ez nem is csoda, hiszen maga a sátán is a világosság angyalának tettei magát. 15 Nem nagy dolog tehát, ha az ő szolgálói is az igazság szolgálóinak tettei magukat. Végük megfelel majd a cselekedeteiknek.

»Balga beszédek«: 11,16-12,13

Az apostol szenvedései és fáradalmai 16 Újra mondom tehát, ne tartson senki ostobának. De ha mégis, fogadjatok el engem akár mint ostobát, hadd dicsekedjem én is egy kissé. 17 Amit mondok, nem az Úr szerint mondom, hanem mintegy ostobaságból, ha ezekkel a dolgokkal dicsekszem. 18 Mivel sokan dicsekszenek test szerint, most én is dicsekedni fogok. 19 Ti ugyanis örömet eltűritek az ostobákat, hiszen bölcsek vagytok. 20 Mert elviselitek, ha valaki szolgásra vet benneteket, ha valaki elnyel, ha valaki hatalmába kerít, ha valaki felfuvalkodik, ha valaki arcul ver.

21 Szégyenkezve mondom, hisz mintha mi gyöngék lettünk volna ebben a tekintetben. De azzal, amivel valaki dicsekedni mer – ostobaságból mondom –, én is merek. 22 Zsidók ők? Én is! Izraeliták ők? Én is! Ábrahám ivadékai ők? Én is! 23 Krisztus szolgálói ők? Mint oktan mondom, én még inkább: számtalan fáradtság, igen sokszor fogság, módfelett való verések, gyakori halálveszély által. 24 A zsidóktól öt ízben kaptam egy híján negyven ütést. 25 Háromszor szenvedtem megvesszőzést, egyszer megkövezést, háromszor hajótörést, egy nap és egy éjjel a

mély tengeren hányódtam. ²⁶ Gyakran voltam úton, veszélyben folyóvizeken, veszélyben rablók között, veszélyben saját népem körében, veszélyben a pogányok között, veszélyben városban, veszélyben pusztaságban, veszélyben tengeren, veszélyben hamis testvérek között, ²⁷ fáradságban és nyomorúságban, gyakori virrasztásban, éhségben és szomjúságban, gyakori böjtölésben, hidegben és mezítelenségben. ²⁸ Ezek mellett ott van még a naponkénti zaklatásom, s az összes egyház gondja. ²⁹ Ki erőtlenségem, hogy én ne lennék erőtlenség? Ki botránkozik meg, hogy én ne égnék?

³⁰ Ha dicsekedni kell, gyöngeségemmel dicsekszem. ³¹ Isten, a mi Urunk Jézus Atyja, aki áldott mindörökké, tudja, hogy nem hazudom. ³² Damaszkuszban Aretász király helytartója őriztette a damaszkusziak városát, hogy engem elfogjon, ³³ és az ablakon keresztül, kosárban bocsátottak le a falon, így menekültem meg a kezéből.

12. fejezet

Az apostol »dicsekvése« és gyöngesége ¹ Ha már dicsekednem kell – bár semmit sem használ – áttérek a látomásokra és az Úr kinyilatkoztatásaira is. ² Ismerek egy embert Krisztusban, aki tizennégy évvel ezelőtt – testben-e, nem tudom, vagy testen kívül, nem tudom, Isten tudja – elragadtatott a harmadik égi. ³ S tudom, hogy ugyanez az ember – testben-e, vagy testen kívül, nem tudom, Isten tudja – elragadtatott a paradicsomba, és titkos ígéret hallott, amelyeket embernek nem szabad kimondania. ⁵ Ezzel az emberrel dicsekszem, önmagammal viszont nem dicsekszem, csak gyöngeségeimmel. ⁶ Pedig ha dicsekedni akarnék, akkor sem lennék ostoba, hiszen igazságot mondanék, de tartózkodom ettől, nehogy valaki többre becsüljön annál, amit bennem lát vagy amit tőlem hall ⁷ a kinyilatkoztatások nagysága miatt. Ezért, hogy el ne bízzam magam, tövist kaptam testembe, a sátán angyalát, hogy arcul verjen. ⁸ Háromszor kértem emiatt az Urat, hogy távozzék az tőlem; ⁹ de ő azt mondta nekem: »Elég neked az én kegyelmem, mert az erő a gyöngeségben lesz teljessé.« Legszívesebben tehát gyöngeségeimmel dicsekszem, hogy Krisztus ereje lakozzék bennem. ¹⁰ Ezért telik kedvem a Krisztusért való erőtlenségben, bántalmazásban, szükségben, üldöztetésben és szorongatásban, mert amikor gyöngye vagyok, akkor vagyok erős.

¹¹ Ostobává lettem, ti kényszerítettetek rá. Mert nektek kellett volna engem ajánlanotok, ugyanis semmivel sem voltam kisebb azoknál, akik fölötté nagy apostolok – bár semmi sem vagyok; ¹² de az én apostoli mivoltom jelei a végtelen türelemben, jelekben, csodákban és hatalmi tetteken nyilvánultak meg közöttetek. ¹³ Mert miben kaptatok kevesebbet a többi egyháznaknál, hacsak nem abban, hogy én magam nem voltam a terhetekre? Bocsássátok meg nekem ezt az igazságtalanságot!

Pál látogatásának hírüladása: 12,14-13,10

Az apostol gondjai és célja ¹⁴ Íme, most harmadszor készülök hozzátok menni, de nem leszek a terhetekre. Mert nem azt keresem, ami a titeket, hanem titeket, hiszen nem a gyermekek tartoznak kincseket gyűjteni a szülőknek, hanem a szülők a gyermekeknek. ¹⁵ Én pedig igen szívesen áldozok, sőt magam is áldozattá leszek a ti lelketekért. Ha én ennyire szeretlek titeket, kevesebb szeretetre találnék nálatok?

¹⁶ Ám legyen, én nem voltam terhetekre, mivel azonban ravasz vagyok, csellel fogtalak meg titeket. ¹⁷ Behálózta-e titeket küldöttem bármelyike által? ¹⁸ Megkértem Títust, és vele elküldtem azt a testvért. Behálózta-e titeket Títusz? Nem jártunk-e ugyanazon lélek szerint? S nem ugyanazon az úton?

Félelmek és aggodalmak ¹⁹ Régóta azt gondoljátok már, hogy mentegetőzünk előttetek? Isten előtt, Krisztusban beszélünk. Mindez pedig, szerettem, a ti épülésetekre szolgál. ²⁰ Mert

félek, hogy amikor majd odaérek, nem olyanoknak találom titeket, amilyeneknek szeretnék, és ti is olyanok találtok engem, amilyennek nem szeretnétek. Félek, hogy versengés, irigység, indulatosság, egyenetlenkedés, rágalom, fondorkodás, felfuvalkodottság, pártoskodás lesz köztetek, ²¹ úgyhogy amikor odaérek, az én Istenem ismét megalázza engem nálatok, és meg kell majd siratnom sokakat azok közül, akik régebben vétkeztek, és nem tartottak bűnbánatot a tisztátalanság, paráznaság és szemérmertlenség miatt, amelyet elkövettek.

● 2 Harmadik ég: a mennyország. Egy ember: ő maga, Pál. Tizennégy évvel ezelőtt: Pál a levelet 57 végén vagy 58 elején írja, tehát az elragadtatás Kr. u. 44-ben volt. Ezt megelőzően Pál hosszabb időre visszavonult Kilíkiába; Barnabás ekkor ment érte Tarzusba, hogy magával vigye őt térítő útjára. ● 14 Most harmadszor: Pál először hosszabb ideig tanított Korintusban (Csel 18), később egyszer röviden meglátogatta a közösséget (2 Kor 2,1), ekkor történt a sértés, az apostol visszautasítása. Most is tart attól, hogy a híveket nem buzgóságban, Isten és egymás szeretetében fogja találni, hanem személyeskedések és intrikák közepette.

13. fejezet

Apostoli teljhatalommal végzett munka ¹ Íme, ezúttal harmadszor megyek hozzátok: »Két vagy három tanú vallomása döntsön el minden ügyet« (Mt 19,15). ² Előre megmondtam, és most előre kijelentem, ahogy második otllétemkor, most a távollétemben is azoknak, akik régebben vétkeztek, és a többieknek is, hogy ha ismét odamegyek, nem fogok kegyelmezni. ³ Hiszen annak bizonyítékát keresitek, hogy belőlem Krisztus szól, aki veletek szemben nem erőtlenséggel, hanem erős köztetek. ⁴ Mert bár erőtlenségéből megfeszítették, Isten erejéből él. Mi is erőtlenség vagyunk benne, de élni fogunk vele együtt Isten erejéből értetek.

⁵ Önmagatokat vizsgáljátok meg, vajon a hitben vagytok-e; önmagatokat tegyétek próbára. Vagy nem ismeritek fel önmagatokat, hogy Jézus Krisztus bennetek van? Ha nem, akkor nem álltátok ki a próbát. ⁶ Azt azonban remélem felismeritek, hogy mi kiálltuk a próbát. ⁷ Kérjük Istent, hogy semmi gonosz ne tegyetek, nem azért, hogy mi kipróbáltnak látszunk, hanem hogy ti megtegyétek a jót, mi pedig hadd látszunk ki nem próbáltnak. ⁸ Mert semmit sem tehetünk az igazság ellen, hanem csak az igazságért. ⁹ Sőt örülünk, amikor mi erőtlenség vagyunk, ti pedig erősek vagytok; könyörgünk is a ti tökéletességetekért. ¹⁰ Azért írom mindezt távollétemben, hogy ha jelen leszek, ne járjak el keményen azzal a hatalommal, melyet az Úr nekem építésre adott, és nem rombolásra.

Zárszó és áldás: 13,11-13

¹¹ Egyébként, testvérek, örüljétek, legyetek tökéletesek, buzdítsátok egymást, legyetek egyetértők, éljétek békességben, s a szeretet és békesség Istene veletek lesz. ¹² Köszöntsétek egymást szent csókkal. Üdvözlnek titeket a szentek mindnyájan.

¹³ Az Úr Jézus Krisztus kegyelme, Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal!